

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин
та туристичного бізнесу
Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

**Україна та країни Східної
та Південно-Східної Азії:
досвід модернізації та перспективи взаємодії**

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З НАГОДИ 75-РІЧЧЯ СТВОРЕННЯ ООН**

13 листопада 2020 року

Харків – 2020

УДК 327(477:5-11/12)(063)
ББК 66.4(4УКР)я431
У45

Редакційна колегія:

Каплін О. Д., доктор історичних наук, професор кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Лиман С. І., доктор історичних наук, професор кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Онацький М. Ю., кандидат історичних наук, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Панасенко Г. С., кандидат політичних наук, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Парфіненко А. Ю., кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Резніков В. В., кандидат економічних наук, доцент, декан факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Станчев М. Г., доктор історичних наук, професор кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Шаповаленко М. В., доктор політичних наук, професор кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Адреса редакційної колегії:

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу, кафедра туристичного бізнесу та країнознавства 61022, м. Харків, майдан Свободи 6, к. 366-а, тел. (057) 707-53-06, e-mail: turbiz@karazin.ua

*Затверджено до друку за рішенням Вченої ради
факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № від 2020 р.)*

Україна та країни Східної та Південно-Східної Азії: досвід модернізації та перспективи взаємодії: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з нагоди 75-річчя створення ООН (13 листопада 2020 року). Харків: ФОП Панов А.М., 2020. 130 с.

ISBN 978-617-7947-31-7

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції присвячені актуальним проблемам міжнародних відносин. До збірника увійшли публікації в яких досліджується діяльність Організації Об'єднаних Націй, роль та місце країн Східної та Південно-Східної Азії в системі міжрегіонального співробітництва, особливості взаємодії України з країнами Сходу, проблеми та перспективи розвитку міждержавних відносин в умовах пандемії COVID-19, основні тенденції розвитку сфери туристичних послуг в країнах Азійсько-Тихоокеанського регіону.

УДК 327(477:5-11/12)(063)
ББК 66.4(4УКР)я431
У45

ISBN 978-617-7947-31-7

© Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2020

ЗМІСТ

ДО 75-РІЧЧЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

АЛЕКСЄЄВА Т.І., РИТОВА В. Ю. РОЛЬ ООН У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ.....	6
БАРСЕГЯН М. А. РОЛЬ ООН У ВРЕГУЛЮВАННІ МІЖНАРОДНИХ КОНФЛІКТІВ_(НА ПРИКЛАДІ НАГІРНО-КАРАБАХСЬКОГО КОНФЛІКТУ)	8
ЛУГАНСЬКА Д. Р. МІСІЇ ООН В КРАЇНАХ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ: ІСТОРІЯ ТА СЬОГОДЕННЯ.....	11
МОРОЗ А. Ф. РОЛЬ ООН У ГЛОБАЛЬНІЙ ТА РЕГІОНАЛЬНІЙ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ (НА ПРИКЛАДІ БОРОТЬБИ З ТЕРОРИСТИЧНОЮ ОРГАНІЗАЦІЮ ЕТА)	13
ОНАЦЬКИЙ М. Ю., БОРЩ Н. А. ООН ТА СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ.....	15
ПАШКЕВИЧ С. С., ШЕВЯКОВ І. Д. МИРОТВОРЧІ МІСІЇ ООН ЯК МЕХАНІЗМ З ПІДТРИМАННЯ МИРУ ТА БЕЗПЕКИ В ХХІ СТ.....	18
СТАНЧЕВ М. Г. РОЛЬ ООН У ВИРІШЕННІ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ	20

УКРАЇНА ТА КРАЇНИ СХОДУ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ПАРФІНЕНКО А. Ю. КРАЇНИ СХІДНОЇ ТА ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ У ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ ПРІОРИТЕТАХ УКРАЇНИ.....	24
ЛИМАН С. І., ПАРФІНЕНКО А. Ю. СХІД І ЗАХІД: ІСТОРІЯ ПРОТИ ГЕОГРАФІЇ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ ЦИВІЛІЗАЦІЙНОЇ АКСЕЛЕРАЦІЇ.....	28
АНГЕЛІС Є. О. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПІВРОБІТНИЦТВА КНР І УГОРЩИНИ.....	30
БАГІНСЬКА А. В. БОРОТЬБА США ТА КИТАЮ ЗА ГЛОБАЛЬНЕ ЛІДЕРСТВО В УМОВАХ ТОРГОВОЇ ВІЙНИ.....	32
БЄЛОВА М. В. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КУРОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФІЛІППІН	34
БОГДАН Д. В. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В СІНГАПУРІ	36
БОЛОТО К. І. ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ	39
БУЛАТОВІЧ К. О. ОСОБЛИВОСТІ ВСЕБІЧНОГО СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА КИТАЮ ТА ПІВДЕННОЇ АФРИКИ	42
ВАСИЛЕНКО А. В. ВПЛИВ COVID-19 НА ГЛОБАЛЬНИЙ ПОРЯДОК: OVER- ТА UNDERTOURISM ЯК ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІ ЯВИЩА СУЧАСНОГО СВІТУ	45
ВЕРЖБИЦЬКА Д. П. ВЗАЄМОДІЯ КНР ТА США В КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМИ ЕТНІЧНОГО ФАКТОРУ В СІНЦЬЗЯН-УЙГУРСЬКОМУ АВТОНОМНОМУ РЕГІОНІ	47
ГОНЧАР Д. Р. США ПРОТИ КИТАЮ: ХОЛОДНА ВІЙНА ХХІ СТОРІЧЧЯ ?.....	50

ДУДНІК А. О. ПЕРСПЕКТИВИ В'ЇЗНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНУ З КРАЇН ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ	53
ЖЕВАГО О. К. «ТАЙВАНСЬКА КАРТА» ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ІНТЕРЕСІВ США ТА КНР	56
ЖМЕНЬКО М. В. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ У В'ЄТНАМІ.....	58
КОВАЛЕНКО Я. Ю. ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ ТА ЯПОНІЇ: НОВІ ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ.....	61
КУЛИКОВСЬКА Д. Н. ВПЛИВ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ НА ЕВОЛЮЦІЮ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ ФІЛІППІН.....	63
КУРДЮКОВА Ю. О. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В КИТАЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	66
ЛЕВЧУК А. М. КИТАЙ ТА США: ЕКОНОМІЧНЕ ПРОТИСТОЯННЯ ДВОХ ДЕРЖАВ ТА ЙОГО НАСЛІДКИ.....	69
ЛИМАН С. І., ПАРФІНЕНКО А. Ю. ТИМОР І ЙОГО КОМАНДА: ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОВІДНИХ АКТОРІВ ТА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЩОДО КОНФЛІКТУ В ТИМОР-ЛЕШТІ	71
МАКСИМЮК Ю. О. УКРАЇНА – ТАЇЛАНД: НАПРЯМИ ДВОСТОРОННЬОЇ ВЗАЄМОДІЇ	75
МИРОНЮК М. Л. ВІДНОСИНИ ЄС-КНР ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19: ТРУДНОЩІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	77
МОРОЗ Р. Д. ПІВДЕННО-СХІДНА АЗІЯ В КИТАЙСЬКІЙ КОНЦЕПЦІЇ «МОРСЬКИЙ ШОВКОВИЙ ШЛЯХ ХХІ СТОЛІТТЯ»	79
МУКОМЕЛ В. В. ІННОВАЦІЇ В ТУРИСТИЧНІЙ ІНДУСТРІЇ ЯПОНІЇ.....	82
ОНАЦЬКИЙ М. Ю., ПІДГАЙНА А. Р. COVID-19: ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ ПАНДЕМІЇ.....	85
ПОДШИБЯКІН Д. В. ЗАХІДНИЙ АВАНПОСТ ПОЛІТИКИ КНР У СХІДНІЙ ЄВРОПІ: ПЕРСПЕКТИВИ КИТАЙСЬКО-БІЛОРУСЬКИХ ВІДНОСИН	87
ПРИЛУЦЬКА Д. А. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПІВРОБІТНИЦТВА КНР З КРАЇНАМИ ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ	89
РАКЕЦЬКА А. В. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В РЕСПУБЛІЦІ КОРЕЇ.....	92
РОЙ А. Г. COVID-19 І КИТАЙСЬКА ДОПОМОГА КРАЇНАМ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ.....	95
РОМАНЕНКО М. О. СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК В'ЇЗНОГО ТУРИЗМУ З КИТАЮ.....	98
САДКОВА Л. О. КРАЇНИ СХІДНОЇ ТА ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ: ПОЛІТИЧНА ТА ЕКОНОМІЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ КРАЇН.....	100
САРТІНА А. М. ТУРИЗМ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ КИТАЮ.....	103
СІНОТОВА К. О. «М'ЯКА СИЛА» ЯПОНІЇ	106

ФАСТИВЕЦЬ Д. В. SPA ТА WELLNESS ТУРИЗМ В КРАЇНАХ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ	108
ХАЛЕПА С. Ю. ІННОВАЦІЇ У РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ	111
ЦИКУНЦОВА А. О. ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ ТА КНР В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОЕКТУ «ОДИН ПОЯС, ОДИН ШЛЯХ»	113
ШАМАРА І. М., ІСАЄНКО В. О. ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ТУРИСТИЧНУ ГАЛУЗЬ ІНДОНЕЗІЇ: МОЖЛИВОСТІ ВИХОДУ З КРИЗИ	116
ШАМАРА І. М., ЛЕБЕДИНСЬКА В. Р. РОЛЬ ВСЕСВІТНЬОЇ ТУРИСТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ У ПОДОЛАННІ КРИЗИ, ВИКЛИКАНОЇ ПАНДЕМІЄЮ COVID-19	119
ШАПОВАЛ А. О. ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ГЛОБАЛЬНИЙ РОЗВИТОК КРАЇН: ОГЛЯД СИТУАЦІЇ ТА ЗМІН	121
ШАРКО К. Т. ПАНДЕМІЯ COVID-19 ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЗОВНІШНЮ ПОЛІТИКУ Й ЕКОНОМІКУ КНР	124
ШКАРУПА Т. С. ФАКТОР ГОНКОНГУ У ТОРГОВЕЛЬНІЙ ВІЙНІ США ТА КИТАЮ ...	126

ДО 75-РІЧЧЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

АЛЕКСЄЄВА Т.І., РИТОВА В. Ю.

РОЛЬ ООН У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

Алексєєва Тетяна Іванівна,
доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
кандидат економічних наук, доцент,
E-mail: t.alekseeva@karazin.ua

Ритова Валерія Юрїївна,
студентка групи УК-21,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
E-mail: valeriary41@gmail.com

На сьогоднішній день однією з актуальних проблем у світі є збереження миру. Навіть, наявність ядерної зброї у країнах не може гарантувати повний захист від зовнішніх та внутрішніх загроз. Тому людство все більше звертається до міжнародно-правових та політичних засобів, які розроблені міжнародними організаціями. Однією з таких глобальних організацій виступає ООН, згідно зі статутом якої, міжнародний мир та безпека повинні будуватися на нормах та принципах міжнародного права. Для уникнення будь-яких загроз, конфліктів, агресії з боку інших держав, в країнах треба підтримувати та зміцнювати міжнародну безпеку на основі співпраці між державами.

Міжнародна безпека існує для збереження миру. Тому, всі суб'єкти міжнародних відносин повинні дотримуватись загальноприйнятих норм та принципів мирного вирішення спорів, заборони агресивних дій тощо. Держави повинні ставити перед собою завдання для виявлення проблем, що постали перед людством і швидко реагувати на них. Проблеми міжнародної безпеки стали особливо актуальними в період глобалізаційних перетворень. Загрози безпеки відбуваються через загострення військових конфліктів між країнами, нерівномірний розподіл сил, нелегальну міграцію, проблему голоду, поширення захворювань та епідемій, кліматичні зміни тощо.

Складністю розв'язання цих загроз є те, що сучасна безпека міжнародної діяльності будується на принципах загального характеру, а це створює деякі труднощі для окремих країн [1, с. 97]. Особливо це стосується країн, що розвиваються, яким потрібна допомога з боку ООН та її спеціалізованих установ.

Основні резолюції Генеральної Асамблеї ООН в сфері інформаційної безпеки спрямовані на пошук можливостей застосування досягнень науки і техніки щодо припинення інформаційних війн; боротьбу з інформаційним тероризмом та криміналом; активізацію співробітництва в сфері безпеки на міжнародному рівні, а також необхідність усіх держав проводити політику роззброєння та міжнародної безпеки в кіберпросторі [2]. Останнім часом дуже актуальним є питання щодо захисту інформаційного простору від агресії зі сторони ворожих держав, що проявляється у об'єднанні для співпраці проти

розповсюдження в інформаційному просторі загроз життю людства.

В сучасному етапі існує необхідність у створенні системи безпеки, яка гарантувала б повну стабільність та зберігала б мир у світі. Тут можна відзначити діяльність НАТО – Організація Північноатлантичного договору, яка забезпечує не тільки захист територій та збереження суверенітету країн-членів, а також і спільні принципи побудови суспільства та світогляду різних народів. Взаємодія ООН та НАТО дає можливість гарантувати міжнародну безпеку, територіальну цілісність, політичну незалежність, невтручання у внутрішні справи держави на території країни.

Необхідно відзначити ще одну організацію у сфері інформаційної безпеки – ОБСЄ, роль якої є дуже важливою для вирішення проблем безпеки. Напрямами її діяльності виступають: боротьба з тероризмом, контроль над застосуванням озброєння, захист свободи засобів масової інформації, боротьба проти торгівлі людьми тощо. Експерти організації приймають активну участь у боротьбі за безпеку у Північній півкулі, використовуючи три головних виміри: гуманітарний, військовий та економіко-екологічний. Попри всі суперечності, ця організація залишається у центрі подій, пов'язаних із системою європейської безпеки [3, с. 5].

Проте, слід зазначити, що країни не завжди дотримуються зазначених правил. Інколи учасники не можуть домовитися з агресором. Це відбувається через те, що держава ставить свої інтереси на перше місце, порівнюючи з інтересами колективної безпеки. Це може стати перешкодою для безпеки певної країни.

У системі безпеки дуже важливу роль відіграють не лише міжнародні організації, а також регіональні організації, наприклад Європейський Союз, де країни-учасники мають спільні та схожі соціально-економічні, політичні проблеми, які треба вирішувати, щоб була змога трансформувати суспільство, залучати держави до інтеграційних процесів тощо.

Для України, на сьогоднішній день, дуже важливою є проблема збройного конфлікту на території Донецької та Луганської областях. За даними ООН, за 2014–2015 рр. зафіксовано загибель щонайменше 5809 людей. Також щонайменше 14740 людей було поранено на сході України, з яких 1112 було вбито та 3713 поранено [4]. Щоб урегулювати конфлікт на Сході, необхідна підтримка міжнародних організацій. Однак, міжнародно-правові безпекові механізми, що закріплені в статуті ООН та зовнішні гарантії безпеки України за Будапештським меморандумом 1994 року виявилися недійсними. Єдиний спосіб контролю виконання «Комплексу заходів в виконанні Мінських угод» є ОБСЄ, яка грає велику роль у врегулюванні конфлікту на Донбасі.

Для України участь в міжнародних організаціях є дуже важливою. Це дає змогу знаходити відповідь на глобальні виклики, забезпечення національної безпеки, гарантування конституційних прав і свободи людини тощо.

Список літератури:

1. Бирюков П. Н. *Международное право*. М., 2009. Гл. IX. С. 97–98. 2. Резолюции Генеральной Ассамблеи ООН. Retrived from: <https://www.un.org/ru/sections/documents/general-assembly-resolutions/index.html> (дата звернення: 05.10.2020 р.) 3. Фролова О. М. Роль ООН в системі міжнародної інформаційної безпеки. Retrived from: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/viewFile/3468/3140. 4. Бодрук О. С. *Военно-політичні аспекти забезпечення безпеки. Стратигічна панорама*. 2002. №2. С. 73.

БАРСЕГЯН М. А.

РОЛЬ ООН У ВРЕГУЛЮВАННІ МІЖНАРОДНИХ КОНФЛІКТІВ (НА ПРИКЛАДІ НАГІРНО-КАРАБАХСЬКОГО КОНФЛІКТУ)

Барсегян Маріам Агасіївна,

студентка групи УК-41,

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,

E-mail: marbarsegyan99@gmail.com

Науковий керівник: к.п.н., доц. Безрук О.О.

Нагірно-Карабахський конфлікт є одним із невирішених конфліктів між двома державами Південно-Кавказького регіону. Його активізація у 2020 році – результат низки вірмено-азербайджанських конфліктів ХХ століття. Обидві держави – Вірменія і Азербайджан, – використовуючи історичні факти, намагаються обґрунтувати своє право на Нагірний Карабах. Азербайджанські та вірменські історики апелюють до історичної та релігійної пам'яті, і обидві сторони намагаються виправдати претензії на регіон [2].

Після провалу серпневого путчу 1991 року Верховна рада Азербайджану прийняла декларацію про відновлення незалежної Республіки Азербайджан, тієї, що існувала в 1918 – 1920 роки. Для вірмен це означало, що правова основа автономного статусу Нагірно-Карабахської автономної області (НКАО) радянської епохи скасовується.

2 вересня 1991 року на спільному засіданні обласної Ради НКАО і районної Ради населеного вірменами Шаумянівського району була проголошена Нагірно-Карабахська Республіка (НКР). 26 листопада 1991 року Верховна рада Азербайджану прийняла закон, який скасовує автономію Нагірного Карабаху. Такий розвиток подій і активізував збройне протистояння.

З одного боку, з точки зору міжнародного права, в теорії, ніякої суперечності між принципом територіальної цілісності держави та правом націй на самовизначення не існує. Перш за все тому, що право на самовизначення не вимагає ніякого визнання. Воно саме по собі, а не принцип його визнання, зафіксовано в Статуті ООН і пактах з прав людини. По-друге, право народів на самовизначення — не політичний принцип, а міжнародно-правова норма, чим і відрізняється від принципів територіальної цілісності, яких немає в Статуті ООН [1; 4].

З іншої сторони, колізія між правом на самовизначення та принципом територіальної цілісності спрацьовує в практичній площині.

На перших стадіях конфлікту в Нагорному Карабаху в 1988–1991 рр. ООН дотримувалася принципу невтручання у внутрішні справи СРСР. Хоча розпад Радянського Союзу в кінці 1991 року надав ООН можливість для більш активного залучення до процесу врегулювання, проте ООН вважала за потрібне утриматися від прямих посередницьких ініціатив на користь підтримки зусиль Ради з безпеки та співробітництва в Європі (НБСЄ). Однак в 1992 році, будучи стурбованою погіршенням обстановки і загрозою миру і безпеки в регіоні, ООН направила в зону конфлікту 4 місії аби перевірити твердження Азербайджану про застосування проти нього хімічної зброї [5].

У 1993 р. Рада Безпеки ООН прийняла чотири резолюції щодо Нагірного Карабаху в період активних бойових дій: 822 (30 квітня 1993 р.), 853 (29 червня 1993 р.), 874 (14 жовтня 1993 р.), 884 (12 листопада 1993 р.). Їх першою і найголовнішою вимогою було припинення вогню та військових дій. Але ступінь ескалації конфлікту призвів до обмежених результатів виконання власних зобов'язань сторін: на літо-осінь 1993 року припав пік військового протистояння, тому адекватного виконання резолюцій РБ ООН не відбулося.

Очевидно, що першочерговою, найголовнішою вимогою було негайно припинити вогонь, всі військові дії та диверсійні акти. РБ ООН висунув цю вимогу ще 30 квітня 1993 року в першій же резолюції 822, але на його виконання не вистачило цілого року і трьох інших резолюцій. Ще рік тривали бойові дії, наростав потік біженців і переселенців [3].

Невиконання резолюцій РБ ООН було зумовлене декількома причинами. По-перше, характером конфлікту. Етнополітичні конфлікти (до яких, зокрема, відноситься конфлікт у Нагорному Карабаху) взагалі важко піддаються врегулюванню, позаяк в їхній основі часто лежить ірраціональний антагонізм між основними протидіючими сторонами. Тому апеляція до швидкого «примирення», особливо на «гарячій» фазі конфлікту часто не спрацьовує.

По-друге, дієві механізми впровадження та контролю за виконанням резолюцій РБ ООН були відсутні в силу об'єктивних умов розвитку політичних та історичних подій навколо конфлікту: наслідки демонтажу радянської політичної системи, відсутність ефективних інститутів управління на місцях, трансформація системи світового порядку тощо.

Характерним є посилення політико-дипломатичної боротьби навколо найпершої резолюції 822. Коли Росія, США, Туреччина і голова Мінської конференції НБСЄ, у травні 1993 року, запропонували сторонам конфлікту підтвердити готовність виконати її, Єреван і Степанакерт зробили це, а Баку не став відповідати.

Згодом, кожна нова резолюція враховувала зміни обстановки. Після досягнутих перших домовленостей про обмеження військових дій, відмови Баку продовжувати їх і наступного падіння Агдаму, була прийнята резолюція 853, від 29 липня, яка закликала сторони «досягти міцних домовленостей про припинення вогню і дотримуватися їх». Резолюція 874, від 14 жовтня, коли трималося тимчасове припинення вогню, укладена за посередництва Росії, —

закликала зробити тимчасове перемир'я ефективним і постійним. Після його зриву, резолюція 884, від 12 листопада, «найбільш наполегливим чином» закликала «терміново відновити дотримання припинення вогню, встановленого в результаті прямих контактів, які здійснюються за сприяння уряду Російської Федерації в підтримку Мінської групи». Але терміново її виконати не вдалося, на це пішло ще рівно півроку.

Вже при наявності цілого блоку чотирьох резолюцій РБ ООН, ще кілька разів, як мінімум двічі в грудні 1993 року, і по разу в лютому і березні 1994 року, крихке status quo порушувалося. Лише, в травні 1994 р. було підписано «Угоду про безстрокове припинення вогню» між Вірменією, НКР та Азербайджаном. Причиною підписання було не лише виконання резолюцій РБ ООН, а, в тому числі, й ряд військових невдач Баку, які вплинули на його керівництво та підвищили ризики втрати контролю над ситуацією [1; 3].

Отже, неможливо вважати резолюції РБ ООН щодо Карабаху виконаними, а позиції сторін в конфлікті адекватними їм. Показово, що РБ ООН не став більше приймати резолюцій з цього конфлікту, бо їх невиконання сторонами підриває його авторитет. Звичайно, навряд чи можна вважати резолюції 1993 року вільними від помилок і дієвими назавжди. Вони продиктовані реаліями того часу, але можуть служити корисним орієнтиром для врегулювання конфлікту. Зараз, коли йде війна в Карабаху робляться спроби знову підключити ООН до врегулювання карабахського конфлікту, важливо підвести підсумки колишнього етапу майже тридцятирічної давності.

Список літератури:

1. Карабах: право на самоопределение выше принципа территориальной целостности // Regnum. 2015. Retrived from: <https://regnum.ru/news/polit/1951771.html>.
2. Международный пакт о гражданских и политических правах. 1966. Retrived from: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pactpol.shtml.
3. Роль международных межправительственных организаций в урегулировании конфликта в Нагорном Карабахе. // Москва Российский университет дружбы народов. 2019. С. 70–85.
4. Статут Організації Об'єднаних Націй. 1945. Retrived from: http://www.un.org.ua/images/UN_Charter_Ukrainian.pdf.
5. *Մի ալ ըր վաճաղ գերի կալմալ երպն լ թյ ռ լ նը (ՄԱԿ) և ղարար աղյալն աղանաղ ղալալ պատերազմը.* 2018. Retrived from: http://www.armin.am/historyofarmenia/am/Encyclopedia_of_armenian_history_MAK_ev_Gharabaxyan_azatagrakan_paterazmy.
6. *ՄԱԿ-ի Անվտանգության խնդիրն էր ղարար եղանակները և աղարարական աղանաղը.* // *Արտաքին կառն ծերի նախարար ռ լ թյ ռ լ Արցախի 3 ալրապատերազմը ռ լ նը* Retrived from: <http://www.nkr.am/hy/un-and-karabakh-conflict>.

ЛУГАНСЬКА Д. Р.

МІСІЇ ООН В КРАЇНАХ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ: ІСТОРІЯ ТА СЬОГОДЕННЯ

Луганська Дар'я Русланівна,
студентка групи УК-31,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
daria.luganskaya@ukr.net
Науковий керівник: к.і.н., доц. Онацький М. Ю.

Однією з найважливіших цілей Організації Об'єднаних Націй є забезпечення миру та стабільності, запобігання війнам та суперечкам між країнами. З середини 1960-х рр., з метою запобігання ескалації військових конфліктів, ООН починає здійснювати короткострокові миротворчі місії.

Перша місія ООН була проведена в західній частині Нової Гвінеї (жовтень 1962 – квітень 1963 рр.) та мала на меті забезпечення миру та безпеки цивільного населення острова. Наступна операція здійснювалась миротворчим контингентом ООН у Камбоджі (листопад 1991 – березень 1992 рр.). Вона мала сприяти припиненню бойових дій на території цієї країни. Важливим завданням місії стало надання гуманітарної допомоги цивільному населенню. Ще одним регіоном, куди були відправлені «блакитні каски» став Східний Тимор (жовтень 1999 – травень 2002 рр.), який намагався отримати незалежність від Індонезії. Миротворчі сили вели спостереження за порядком у регіоні та здійснювали доставку гуманітарних вантажів. Одним із завдань місії стало надання підтримки уряду країни у формуванні органів місцевого самоврядування [1, с. 108–111].

На сучасному етапі жодних миротворчих операцій у регіоні Південно-Східної Азії не здійснюється. Основне завдання Організації Об'єднаних Націй наразі полягає в наданні допомоги тим країнам Південно-Східної Азії, які цього найбільше потребують. Центром для ООН у цьому регіоні є столиця Тайланду – м. Бангкок. Саме тут розташована штаб-квартира Економічної і соціальної комісії ООН у регіоні Південно-Східної Азії (ЕСКАТО), а також знаходяться регіональні представництва ООН [0].

ЕСКАТО виступає регіональним центром Організації Об'єднаних Націй та опікується економічними і соціальними проблемами, надає різноманітну технічну допомогу, приділяючи основну увагу безпосередньому консультуванню урядів, підготовці кадрів для місцевої адміністрації, організації міжнаціональних мереж зв'язку. Діяльність ЕСКАТО об'єктивно сприяє розвитку співробітництва між країнами Південно-Східної Азії [0].

За посередництва ЕСКАТО була видана збірка під назвою «Ready for the Dry Years», в якій узагальнено досвід здійснення миротворчих місій ООН у Південно-Східній Азії, надано оцінку та розкрито перспективи розвитку регіону на наступні десятиліття, розглянуто основні проблеми, які стоять перед країнами регіону. Серед них – ризики природно-кліматичного походження,

зокрема – засуха. Особлива увага при цьому приділяється Камбоджі, Лаоській Народно-Демократичній Республіці, М'янмі та В'єтнаму, де така проблема існує. На думку Арміди Салсії Алісджанбан, заступника Генерального секретаря ООН, а також виконавчого секретаря ЕСКАТО, засуха не тільки посилює бідність, нерівність та продовольчу невпевненість, вона підвищує ризик виникнення конфліктів, оскільки через неї посилюється конкуренція за дефіцитні земельні та водні ресурси [0, с. 8].

Працюють у Південно-Східній Азії й інші підрозділи ООН. Так, активну діяльність у цьому регіоні здійснює Дитячий фонд ЮНІСЕФ. На сучасному етапі основну увагу фонд приділяє подоланню наслідків COVID-19. Багато сімей під час карантину лишилися без роботи, що сприяло зростанню безробіття та соціальної напруги в країнах регіону. Однією з проблем є відсутність доступу до онлайн освіти для дітей шкільного віку. Опікується ЮНІСЕФ також і проблемою здоров'я жінок та дітей в умовах глобальних кліматичних змін та економічної кризи, спричиненої COVID-19 [0].

Серед завдань Всесвітньої Організації Здоров'я (ВОЗ) у Південно-Східній Азії – забезпечення медичної допомоги та надання населенню можливості отримувати якісні медичні послуги. Так у липні 2019 р. Таїланд став першим серед країн регіону, що отримав класифікацію ВОЗ для своєї бригади невідкладної медичної допомоги. Ця класифікація перетворює таїландську медичну команду на 26-у бригаду в міжнародному реєстрі класифікованих ВОЗ медичних бригад міжнародного рівня [0].

Надзвичайно актуальною наразі стала робота Міжнародної організації праці (МОП). Метою даної організації є захист трудових прав працівників, зокрема – трудових прав жінок, а також недопущення зростання безробіття в регіоні через пандемію COVID-19 [0].

Свій внесок у роботу Організації Об'єднаних Націй у Південно-Східній Азії в 2019 р. здійснила й Україна. Так, на замовлення ООН кременчуцьким автозаводом було виготовлено та доправлено в одну з країн регіону партію автомобілів. Керівництво закладу впевнене у тому, що відправлені машини стануть вагомим внеском у діяльність такої важливої міжнародної організації, і разом із технікою від інших виробників на рівних виконуватимуть почесну миротворчу місію [0].

Таким чином, діяльність Організації Об'єднаних Націй у Південно-Східній Азії відіграє важливу роль. У другій половині ХХ ст. місії ООН сприяли врегулюванню військово-політичних конфліктів у регіоні. У 2000-х рр. діяльність Організації була спрямована на налагодження мирного життя та розвиток співробітництва між країнами Південно-Східної Азії.

Список літератури:

1. Николаев Ю. В. Страны Юго-Восточной Азии: обзор миротворческих операций ООН и их последствия // История и современное мировоззрение. 2019. с. 108–111. Retrived from: <https://cyberleninka.ru/article/n/strany-yugo-vostochnoy-azii-obzor-mirotvorcheskih-operatsiy-oon-i-ih-posledstviya/viewer>;
2. Азіатсько-Тихоокеанський регіон / Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй. Retrived from: <https://www.un.org/ru/sections/where-we-work/asia-and-pacific/index.html>;
3. About ESCAP Retrived from:

<https://www.unescap.org/about/>; 4. *Ready for the Dry Years. Building resilience to drought in South-East Asia / United Nations ESCAP 2020. 68 c. Retrived from: <https://www.unescap.org/sites/default/files/publications/Ready%20for%20the%20Dry%20Years.pdf>*; 5. *Dreaming of a more beautiful tomorrow / UNICEF. Retrived from: <https://www.unicef.org/eap/stories/dreaming-more-beautiful-tomorrow>*; 6. *Thailand becomes first in SEAR with WHO classified emergency medical team / World Health Organization. Retrived from: <https://www.who.int/southeastasia/news/detail/30-07-2019-thailand-becomes-first-in-sear-with-who-classified-emergency-medical-team>*; 7. *How the ILO works / International Labour Organization. Retrived from: <https://ilo.org/global/about-the-ilo/how-the-ilo-works/lang-en/index.htm>*; 8. *Успішне приймання КрАЗів представниками ООН / KRAZ. Retrived from: <http://www.autokraz.com.ua/index.php/uk/novini-ta-media/news/item/3882-uspishne-pryimannia-kraziv-predstavnykamy-oon>*

***

МОРОЗ А. Ф.

РОЛЬ ООН У ГЛОБАЛЬНІЙ ТА РЕГІОНАЛЬНІЙ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ (НА ПРИКЛАДІ БОРОТЬБИ З ТЕРОРИСТИЧНОЮ ОРГАНІЗАЦІЮ ЕТА)

Мороз Анна Федорівна,

студентка групи УК-42,

Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна,

E-mail: annamoroz1050@gmail.com

Науковий керівник: к.і.н., доц. Онацький М.Ю.

На сучасному етапі досить поширеним явищем став тероризм. Якщо донедавна звернення до тероризму, як засобу вирішення політичних або релігійних проблем, було винятком, то в наш час періодичні повідомлення про терористичні акти вже не сприймаються як щось надзвичайне. Тероризм став невід'ємною складовою сучасного життя і набув глобального характеру.

Під тероризмом розуміють публічно скоєні загальнонебезпечні дії або погрози, спрямовані на залякування населення чи соціальних груп, з метою прямого або опосередкованого впливу на прийняття певного рішення або відмову від нього в інтересах терористів [3].

Рівень терористичної загрози у світі нині досить високий. Протидіяти цій загрозі стає дедалі важче. Міжнародний тероризм – це явище, що не має географічних кордонів і не лише становить небезпеку для окремих країн, але й ставить під сумнів стійкість міжнародного правопорядку та спроможність протистояти викликам з боку міжнародних терористичних організацій і квазідержавних утворень, які претендують на самостійну роль у системі міжнародних відносин.

Про світовий характер терористичної загрози свідчить прикута увага до даного питання з боку різних держав та міжнародних організацій, зокрема, Організації Об'єднаних Націй (ООН), що виражається в тому числі в спробах подолання даної проблеми в межах діючих міжнародних інститутів. Одним із головних завдань ООН є підтримання миру та безпеки. Відповідно до пункту

3 ст. 2 Статуту ООН, держави зобов'язані вирішувати суперечки мирним шляхом і утримуватися від загрози силою [2].

Зростання загрози тероризму, спонукало світову спільноту об'єднати зусилля, що спрямовані на боротьбу з цією загрозою. Протягом більш ніж 50 років в ООН проводиться серйозна робота з розробки ефективних механізмів для боротьби з міжнародним тероризмом. Результатом цих зусиль стало формування під егідою ООН антитерористичної системи, що включає Контртерористичний комітет Ради Безпеки ООН (КТК) та Виконавчий директорат Контртерористичного комітету (ВДКТК). Поряд із цим в ООН було розроблено ґрунтовну нормативно-правову базу, що була спрямована на впровадження практичних заходів із запобігання фінансування тероризму, унеможливлення доступу терористичних організацій до зброї масового знищення, протидії захопленню заручників тощо [5, с. 213–214].

У вересні 2006 р. Генеральною Асамблеєю ООН була прийнята Глобальна контртерористична стратегія, що будується на п'яти основних принципах: переконання населення в необхідності відмови від тероризму та його підтримки; позбавлення терористів доступу до засобів для здійснення нападів; унеможливлення підтримки терористичних груп з боку окремих держав; зміцнення можливостей окремих країн в їх протидії тероризму; захист прав людини в контексті боротьби з тероризмом та антитерористичної діяльності [1].

Одним із найбільш відомих терористичних угруповань в Європі є баскська ліворадикальна організація ЕТА («Euskadi Ta Askatasuna»), яка виникла в 1959 р. Розпочавши збройний опір франкізму, ЕТА проголосила своєю кінцевою метою створення незалежної держави басків на тих територіях, де вони історично проживали. Задля досягнення власних політичних цілей організація використовувала методи збройної боротьби. За більш ніж півстоліття її діяльності бойовики ЕТА вбили та поранили декілька тисяч осіб [6, с. 67–68].

У своїй боротьбі з ЕТА іспанська влада спирається на підтримку міжнародних організацій, зокрема ООН. Організація приймала активну участь у вирішенні проблеми сепаратизму в Іспанії. Зусилля ООН були спрямовані передусім на попередження терористичних актів, в тому числі з боку бойовиків терористичної організації ЕТА.

Певну роль у врегулюванні відносин між Мадридом та ЕТА відіграли також форуми та конференції за участю представників ООН. Так, 17 жовтня 2011 р. в Сан-Себастьяні відбулася Мирна конференція з питання конфлікту в Країні Басків. У конференції взяли участь колишній Генеральний секретар ООН Кофі Аннан, экс-прем'єр-міністр Великобританії Тоні Блер, экс-прем'єр міністр Ірландії Берті Ахерн та ін. Це була перша зустріч подібного рівня з проблем врегулювання баскського збройного конфлікту. Підсумком стало те, що в 2012 р. ЕТА заявила про припинення вогню та продовження боротьби мирними засобами. У квітні 2017 р. вона заявила про своє повне роззброєння, а в травні 2018 р. стало відомо, що ЕТА вирішила оголосити про завершення історичного циклу її діяльності, поклавши кінець своєму існуванню [4].

Отже, тероризм у всіх його формах і проявах залишається однією з найбільших загроз сучасного світу. Ефективно протидіяти тероризму можна

лише шляхом узгоджених і скоординованих зусиль міжнародної спільноти з використанням арсеналу міжнародно-правових засобів. ООН є головним міжнародним суб'єктом протидії тероризму. Глобальна контртерористична стратегія ООН стала тією ідейно-правовою платформою, яка об'єднує зусилля різних держав у сфері протидії тероризму. Міжнародно-правові акти ООН, спрямовані на підтримання міжнародного миру та безпеки, забезпечили мобілізацію та координацію міжнародних антитерористичних зусиль, сприяли визначенню основних принципів, напрямів та засобів боротьби з міжнародним тероризмом. Певною мірою саме дипломатична діяльність ООН сприяла врегулюванню баскського конфлікту та згортанню збройної боротьби терористичної організації ЕТА в Іспанії.

Список літератури:

1. UN Global Counter-Terrorism Strategy / Office of Counter-Terrorism United Nations. Retrived from: <https://www.un.org/counterterrorism/>. 2. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду / Організація Об'єднаних Націй. 1945. Retrived from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_010. 3. Емельянов В. П. Терроризм и преступления с признаками терроризирования: уголовно-правовое исследование. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2002. 291 с. 4. Мирная конференция в Стране Басков // RFI. 2011. Retrived from: <https://www.rfi.fr/evropa/20111017-mirnaya-konferentsiya-v-strane-baskov> 5. Новікова Л. В. Основні напрями контртерористичної діяльності Організації Об'єднаних Націй // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. 2014. №18. С. 212–215. 6. Орлов А. А. Терроризм в Испании: международный аспект / А. А. Орлов. // Обозреватель. 2009. №11. С. 65–73.

ОНАЦЬКИЙ М. Ю., БОРЩ Н. А.

ООН ТА СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

Онацький Максим Юрійович,

доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства,
Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна,
кандидат історичних наук,
E-mail: m.j.onatskij@karazin.ua

Борщ Надія Андріївна,

студентка групи УК-31,
Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна,
E-mail: borsnadezda8@gmail.com

Важливою рисою розвитку міжнародних відносин на сучасному етапі є постійне зростання впливу недержавних акторів, одним із яких виступають міждержавні організації. Головною організацією, яка покликана вирішувати проблеми сучасності, є Організація Об'єднаних Націй. Кожен її ювілей завжди привертає підвищену увагу громадськості, політиків, фахівців у галузі міжнародних відносин, експертів та журналістів.

Становленню системи ООН передував тривалий політичний та історичний процес. Перші спроби формування міжнародних об'єднань почали

реалізовуватися ще в давні часи. Проте прообрази сучасних міжнародних організацій з'явилися лише в Новий час. Так чи інакше, в основу створення сучасних міжнародних організацій було покладено ідеї миру та співробітництва. Втім, у ХІХ ст. поява міжнародної організації виявилася неможливою через суттєві протиріччя між державами, недосконалість міжнародного права та політичну нестабільність. Перша Світова війна стала каталізатором на шляху створення першої міжнародної політичної організації – Ліги Націй, яка була прообразом ООН. Головною метою новоутвореної організації було підтримання міжнародного миру та врегулювання конфліктів. Неспроможність Ліги Націй запобігти розв'язанню Другої Світової війни зумовила подальший пошук шляхів створення нової універсальної міжнародної організації з підтримання миру та безпеки [1, с. 35].

Основні засади майбутньої міжнародної організації були сформульовані на зустрічі прем'єр-міністра Великобританії У. Черчилля та президента США Ф. Рузвельта 14 серпня 1941 р. в Атлантичній хартії. Проблема ефективної реалізації миротворчої діяльності та посередництва у міжнародних відносинах була обумовлена рядом факторів військового та політичного характеру [3, с. 56].

Наступним практичним кроком на шляху формування міжнародної організації стало підписання двадцятьма шістьма державами Декларації Об'єднаних Націй у 1942 р. Продовження розгляду питання післявоєнного співробітництва союзників в галузі забезпечення загальної безпеки відбулося на Тегеранській конференції керівників трьох держав, що проходила у листопаді-грудні 1943 р. у м. Тегеран. З 21 серпня по 28 вересня 1944 р. у Думбартон-Оксі відбулась конференція представників СРСР, США і Великобританії, яка, по суті, передувала переговорам з питань формування нової міжнародної організації [2].

Вирішальним етапом на шляху створення Організації Об'єднаних Націй (ООН) стала Ялтинська конференція, на якій було остаточно вирішено питання щодо заснування організації. Досить жваві дискусії точилися між делегаціями країн-учасниць антигітлерівської коаліції через питання голосування в організації. Зокрема, делегація Радянського Союзу наполягала на тому, щоб до складу нової організації увійшли всі радянські республіки. Метою такого кроку радянського керівництва було збільшення представництва СРСР в ООН. Втім, дана пропозиція не знайшла підтримки з боку США та Великобританії. У результаті переговорів вдалося домовитися щодо членства в ООН лише двох радянських республік – Української РСР та Білоруської РСР, які найбільше постраждали внаслідок нацистської окупації.

Логічним завершенням процесу заснування Організації Об'єднаних Націй стала конференція в Сан-Франциско, в ході якої, 26 червня 1945 р., було підписано Статут нової універсальної міжнародної організації безпеки. Конференція в Сан-Франциско була одним із найбільш масштабних міжнародних форумів в історії. В Сан-Франциско зібрались делегати п'ятдесяти країн, що представляли понад 80% населення земної кулі [3, с. 73].

Відповідно до п. 1 ст. 7 Статуту ООН головними органами даної Організації є Генеральна Асамблея, Рада Безпеки, Економічна і Соціальна рада, Рада з опіки, Міжнародний суд і Секретаріат. Всі центральні установи ООН розташовуються в Нью-Йорку, за винятком Міжнародного суду, який знаходиться в Гаазі.

Слід зазначити, що в повоєнний період колишні союзники по антигітлерівській коаліції дотримувались різних поглядів щодо подальшого розвитку ООН. СРСР розглядав її лише як основу для підтримання миру і безпеки. Передбачалося, що в майбутньому для вирішення економічних, соціальних та інших питань буде створено ще одне міждержавне об'єднання. Представники західних держав розглядали ООН як багатопрофільну організацію, завданням якої стане не лише підтримання миру, але й сприяння міждержавному співробітництву в соціально-економічній та гуманітарній сферах. Зрештою держави дійшли згоди щодо наділення ООН функцією координації міждержавного соціально-економічного співробітництва.

У другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. Організація Об'єднаних Націй перетворилась на одну з головних міжнародних інституцій. На сучасному етапі ООН опікується багатьма міжнародними проблемами. Втім, ключовим у діяльності даної організації як і раніше залишається гарантування колективної безпеки. ООН має достатньо повноважень для реалізації безпекової політики. Водночас, у процесі трансформації міжнародних відносин виникає потреба в розробці та впровадженні нових механізмів, спрямованих на підвищення ефективності діяльності цієї організації [4, с. 34, 38].

Таким чином, зародження ООН відбулося в період Другої Світової війни. Створення нової міжнародної організації стало результатом тривалих переговорів та компромісів між керівниками держав-учасниць антигітлерівської коаліції. Її основним завданням було і надалі залишається забезпечення миру та безпеки в світі.

Список літератури:

1. Білас І.Г. ООН та сучасні виклики і загрози міжнародній спільноті та безпеці в умовах глобалізації // *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. Київ. 2011. Вип. 96. (Ч. II) С. 34–39.
2. Білошицький С. ООН у системі глобального управління: перспективи реформування і демократизації // *Гілея (науковий вісник)*. 2010. № 30 Retrieved from: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2010_30/Gileya30/P15_doc.pdf.
3. Кожушко А.М. Реформування Організації Об'єднаних Націй та розвиток міжнародних відносин у 90-х роках ХХ – початку ХХІ століття // *Луганський національний університет імені Тараса Шевченка. Дис. ... канд. іст. наук / Спец. 07.00.02. – Всесвітня історія. Старобільськ. 2017. 206 с.*
4. Кучик О.С. Механізми та форми реалізації колективної безпеки у діяльності міжнародних організацій // *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. Київ. 2011. Вип. 99. (Ч. II). С. 34–39.

ПАШКЕВИЧ С. С., ШЕВЯКОВ І. Д.

МИРОТВОРЧІ МІСІЇ ООН ЯК МЕХАНІЗМ З ПІДТРИМАННЯ МИРУ ТА БЕЗПЕКИ В ХХІ ст.

Пашкевич Сергій Сергійович,

студент групи УК-32,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
E-mail: pashkevich.sergey2000@gmail.com

Шевяков Ілля Дмитрович,

студент групи УК-32,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
E-mail: I.D.SHEVYKOV@gmail.com

Науковий керівник: к.і.н., доц. Онацький М.Ю.

Одним із головних завдань Організації Об'єднаних Націй, згідно її статуту, є підтримка міжнародного миру та безпеки. Миротворчі сили стали важливим інструментом для досягнення вказаної мети. Основна відповідальність при цьому покладається на Раду Безпеки ООН, яка може застосовувати різні механізми, зокрема – проведення миротворчих операцій.

Процес формування миротворчої політики Організації відбувався в період, коли протистояння сторін в «холодній війні» фактично блокувало діяльність РБ ООН. Перша місія була здійснена ООН на Близькому Сході в 1948 р. Вона поклала початок практики міжнародної співпраці з врегулювання військово-політичних конфліктів [1].

Перші збройні контингенти ООН використовувались переважно для розмежування та роз'єднання конфліктуючих сторін. Починаючи з середини 1960-х рр. перевага стала надаватись здійсненню короткострокових місій, зокрема, в таких країнах, як: Камбоджа, Кот-д'Івуар, Еритрея. З цього періоду починається активна діяльність підрозділів «блакитних касок» у різних регіонах світу [2].

Станом на початок ХХІ ст. під егідою ООН було здійснено вже більше 70 операцій із підтримання миру. Першою миротворчою операцією ООН, яка проходила в ХХІ ст. стала операція у Тимор-Лешті, яка розпочалась після референдуму «Про проголошення незалежності». В процесі здійснення місії під егідою ООН була створена Тимчасова Адміністрація ООН (ТАООНСТ) в Східному Тиморі. Завданням ТАООНСТ було забезпечення діяльності законодавчої та виконавчої влади у перехідний період, а також створення умов, які сприяли б формуванню органів місцевого самоврядування. Однією з головних цілей стала підтримка безпеки та правопорядку в Тимор-Лешті. Крім того ТАООНСТ мала забезпечувати постачання гуманітарних вантажів до регіону.

Після остаточного проголошення незалежності Тимор-Лешті 20 травня 2002 р. ТАООНСТ була замінена на Місію ООН з підтримки Східного Тимору (МООНПСТ). Основним завданням МООНПСТ стала допомога місцевій адміністрації. Пізніше замість МООНПСТ було створено Відділ ООН в Тимор-

Лешті (ВООНТЛ), метою якого була підтримка процесу становлення місцевої адміністрації та підготовка кадрів для неї. У зв'язку з кризою в країні ООН, на прохання уряду Тимор-Лешті, надіслала Інтегровану Місію ООН (ІМООНТМ), що забезпечувала громадську безпеку та захист ключових інфраструктурних об'єктів. У 2011 р. місія сприяла підготовці та проведенню парламентських та президентських виборів у країні, а також здійснювала їх моніторинг. Через півроку після обрання нового президента мандат місії було складено [3].

Ще однією миротворчою операцією ООН, яка мала місце після 2000-го року стала Місія ООН в Центральній-Африканській Республіці (ЦАР) та Республіці Чад (МИНУРКАТ). Операція розпочалась 25 грудня 2007 р. Метою місії став захист місцевих мешканців, які проживали у західних регіонах Чаду та північно-східних районах ЦАР. Цивільне населення цих регіонів страждало від рейдів повстанців та військових підрозділів із сусіднього регіону Дарфур (Судан), де на той час тривала громадянська війна. Уряди Чаду та ЦАР звернулися до ООН з проханням про розміщення поліцейських та цивільних сил ООН.

У 2009 р. в зв'язку з погіршенням ситуації в Судані, ООН було прийнято рішення про розширення мандату місії: в регіон було введено військовий контингент, а термін перебування місії був подовжений до 31 грудня 2010 р.

Після початку перемовин між повстанцями та урядом Судану в 2010 р. ситуація нормалізувалася і керівництво Чаду звернулось до ООН з проханням вивести миротворчі війська з країни. В зв'язку із закінченням мандату МИНУРКАТ, контингент ООН був виведений з республіки. Сили, що перебували на території ЦАР, були переформатовані та склали основу підрозділів, які використовувались у процесі здійснення операцій із відновлення миру в країні [4].

Важливою операцією ООН стала Місія зі стабілізації ситуації в Демократичній Республіці Конго, яка триває й зараз. Метою МООНСДРК було проголошено захист цивільного населення, а також здійснення заходів, спрямованих на стабілізацію ситуації у країні. Підрозділи «блакитних касок» забезпечували безпеку в районах Кіншаси (столиця країни) та в містах, що знаходяться неподалік від баз миротворчого контингенту. Втім, стабілізувати ситуацію в країні не вдалося й дотепер [5].

Підбиваючи підсумки, слід зазначити, що протягом двох перших десятиліть ХХІ ст. ООН здійснює активну миротворчу діяльність по всьому світу. Успішність операцій є різною: якщо в Тимор-Лешті та Чаді всі поставлені в рамках операції завдання були виконані, то в ЦАР та ДРК ситуація хоча й покращилась, проте остаточно не врегульована. Це може свідчити про необхідність зміни підходів ООН щодо здійснення миротворчої діяльності.

Список літератури:

1. Лямзин А. В., Еланцева Н. С., Николаев Ю.В. Миротворческие операции ООН: основные направления эволюции. Электронное приложение к Российскому юридическому журналу. 2019. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/mirotvorcheskie-operatsii-oon-osnovnyie-napravleniya-evolyutsii>. 2. Николаев Ю. В. Страны Юго-Восточной Азии: обзор миротворческих операций ООН и их последствия. История и современное мировоззрение.

2019. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/strany-yugo-vostochnoy-azii-obzor-mirotvorcheskih-operatsiy-oon-i-ih-posledstviya>. 3. *The United Nations and East Timor – A Chronology*. Retrived from: <https://peacekeeping.un.org/ru/mission/past/etimor/Untaetchno.html>. 4. *MINURCAT: United Nations Mission in the Central African Republic and Chad*. Retrived from: <https://peacekeeping.un.org/ru/mission/past/minurcat/background.shtml>. 5. *Protecting civilians & consolidating peace in the Democratic Republic of Congo*. Retrived from: <https://peacekeeping.un.org/en/mission/monusco>.

РОЛЬ ООН У ВИРІШЕННІ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ

Станчев Михайло Георгійович,
завідувач кафедри нової та новітньої історії,
професор кафедри туристичного бізнесу та країнознавства,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
доктор історичних наук, професор,
E-mail: stanchev.m@gmail.com

Вирішення глобальних проблем виступає одним із найважливіших завдань, що стоїть перед світовою спільнотою у XXI ст. Ключова роль у цьому процесі, на нашу думку, має належати Організації Об'єднаних Націй. Розглядаючи роль та місце ООН у вирішенні глобальних світових проблем, слід дати відповідь на кілька важливих питань. Передусім, – що слід розуміти під глобальною проблемою? Якими є її характерні риси, яким чином їх можна кваліфікувати? Якою є кількість глобальних проблем? І головне – яким чином їх можна вирішувати та якою є роль ООН у цьому процесі? Слід підкреслити, що в процесі своєї діяльності Організацією Об'єднаних Націй було розроблено ґрунтовну нормативну базу, що спрямована на вирішення глобальних проблем. Зокрема, було опрацьовано саме поняття «глобальна проблема», визначено її характерні риси та ознаки, представлено перелік цих проблем та запропоновано шляхи їх вирішення.

Під глобальною проблемою (від франц. *global* – «загальний» та від лат. *globus (terrae)* – «земна куля») розуміють сукупність соціально-природних і політико-економічних проблем людства, від вирішення яких залежить соціальний прогрес і збереження людської цивілізації [1, с. 482].

Слід зазначити, що глобальні проблеми виникають як об'єктивний фактор розвитку суспільства. Багато в чому глобальні проблеми є взаємопов'язаними, охоплюють різні сторони життя людей і стосуються всіх країн. Для свого вирішення глобальні проблеми потребують об'єднання зусиль всього людства.

Серед ознак глобальних проблем слід виділити наступні: масштаби та гострота проявів проблем; їх комплексний характер і взаємопов'язаність; вплив на розвиток людства – не вирішення глобальних проблем може привести до загибелі всієї цивілізації; подолання їх можливо тільки спільними зусиллями, тобто глобальні проблеми не можуть бути повністю подолані в рамках окремої держави або регіону; характер проблем – від локальних до регіональних і планетарних [2; 3].

На сучасному етапі виділяють декілька типів глобальних проблем:

1. Соціально-політичні (геополітичні, інтерсоціальні): проблема війни і миру, необхідність забезпечення миру і міжнародної безпеки; створення зброї масового знищення та проблема роззброєння; проблема міжнародного тероризму; наявність військово-політичних конфліктів (зокрема тих, які виникають на етно-конфесійному ґрунті) та необхідність їх врегулювання; мирне освоєння космосу і світового океану; протиріччя національного і інтернаціонального в процесі розвитку держав.

2. Соціально-економічні: економічна відсталість та проблема її ефективного подолання (в цьому відношенні диспропорція найбільш чітко простежується по лінії Північ – Південь); демографічна проблема (зростання і регуляція народонаселення); продовольча проблема (проблема голоду); проблема бідності; енергетична проблема; НТР і його наслідки; проблема ресурсів; проблема регулювання масштабних міграційних процесів, що особливо загострилась в останнє десятиріччя.

3. Соціально-екологічні, які включають наступні аспекти: необхідність подолання екологічної кризи; охорона навколишнього середовища; екологічна політика держав і екологічна культура людини; гармонізація взаємодії людини і природи; створення природоохоронного законодавства (Монреальський і Кіотський протоколи); проблема раціонального використання природних ресурсів (корисних копалин, водних і лісових ресурсів); проблема клімату та глобального потепління на Планеті; проблема забруднення світового океану, космосу та повітря; проблема освоєння пустель.

4. Соціально-гуманітарні, до яких відносять матеріальну і духовну безпеку життя; захист прав і свободи особистості; проблему охорони здоров'я та ефективного протистояння масовим епідеміологічним процесам (зокрема пандемії COVID-19); стихійні лиха і техногенні катастрофи; міжнаціональні конфлікти і проблему біженців як прояв гуманітарної катастрофи; необхідність створення єдиної інформаційної системи та формування єдиного освітнього простору; проблему збереження культурного та релігійного розмаїття людської цивілізації [4; 5].

З метою подолання глобальних проблем у ХХ – ХХІ ст. провідними науковцями було розроблено ґрунтовну теоретико-методологічну базу. З-поміж основних теорій, які пропонують шляхи вирішення тих або інших глобальних проблем, варто назвати наступні: закон біосфери і ноосфери В. Вернадського і Н. Тимофєєва-Ресовського; закон об'єднання дій та ідей людства (В. Вернадського); закон необхідності перемоги екологічного світогляду людства (екологічна етика); закон неминучості зростання ролі екополітики держав і міжнародних співтовариств; принципи зростання цілеспрямованого впливу людей на систему: людина-суспільство-природа; закон гармонійного поєднання свободи і національних особливостей в плануванні і об'єднанні зусиль (П. Тейяр де Шарден).

Серед концепцій вирішення глобальних проблем слід виділити концепцію «нульового росту» (стан «глобальної рівноваги») Донатели та Деніза Медоузів [6; 7; 8; 9; 10], проект «органічного росту» Месаровіча-Пестеля (в його основу покладена ідея диференційованого розвитку різних частин світової системи)

[11]. Особливої уваги заслуговує теорія Нобелівського лауреата Василя Леонтєва щодо приросту народонаселення та економічної стабілізації країн, які розвиваються (його доповідь «Майбутнє світової економіки» була підготовлена на замовлення ООН) [12]. Цікавою є синергетична концепція лауреата Нобелівської премії Іллі Пригожина, яка являє можливість фундаментального перегляду поглядів на науку, наукову раціональність, формує напрями дослідження загальних закономірностей соціальної самоорганізації [13; 14; 15].

З метою подолання глобальних проблем на сучасному етапі Організація Об'єднаних Націй пропонує здійснення наступних заходів: поступове ядерне роззброєння; запровадження енергозберігаючих технологій; боротьба з озоновим дірама; боротьба з глобальним потеплінням (що передбачено Кіотським протоколом 1997 р.); забезпечення сталого розвитку тощо. Щорічно в рамках діяльності суспільної організації Римський клуб готується аналітична доповідь, що присвячена глобальним проблемам та шляхам їх вирішення. Втім, доповідь визначає тільки тему і гарантує фінансування наукових досліджень, але ні в якому разі не впливає ані на хід роботи, ані на її результати та висновки. Одним із головних завдань при цьому є привернення уваги світової громадськості до проблем сучасності [16; 17].

З метою підвищення ефективності діяльності Організації Об'єднаних Націй у питаннях вирішення глобальних проблем, які стоять перед людством доцільно, на нашу думку, застосувати концепцію глобального моделювання «Теорія «хаоса» і майбутнє людства». Її реалізація передбачає здійснення наступних кроків.

- У політичній сфері: трансформація ООН у «світовий уряд», який би мав змогу приймати стратегічні рішення планетарного масштабу; ліквідація права вето в Раді Безпеки ООН; поступова ліквідація національно-державних кордонів з метою покращення життєзабезпечення регіонів; ліквідація виборчої системи як такої і заміна її на представницьку; знищення усіх видів озброєнь.
- У соціально-економічній сфері: передача світових природних ресурсів у загальнолюдську власність; глобальна кооперація і спеціалізація світового господарства, що передбачає промислову інтеграцію та сільськогосподарську спеціалізацію; розподіл планети на сільськогосподарські регіони; трансінтернаціоналізація виробничих процесів і сфер послуг; формування єдиного ринку праці та єдиного ринку капіталу; інтегрування фінансових потоків, злиття фондових бірж, скасування регіональних (Гонконг, Сінгапур, Дубай) і локальних (Токіо, Франкфурт, Париж) фондових бірж; створення глобальних міжнародних фінансових центрів (Лондон, Нью-Йорк), що надають повний спектр фінансових послуг клієнтам з усіх країн світу.

Мета: створення єдиного глобального фінансового центру; перехід на єдину світову валюту. *Перспектива* – скасування товарно-грошових операцій і перехід на т.зв. умовну фінансову одиницю – біткойни. В кінцевому підсумку – зникнення грошей як засобу платежу та перехід на «ресурсну економіку».

УКРАЇНА ТА КРАЇНИ СХОДУ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ПАРФІНЕНКО А. Ю.

КРАЇНИ СХІДНОЇ ТА ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ У ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ ПРІОРИТЕТАХ УКРАЇНИ

Парфіненко Анатолій Юрійович

завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

кандидат історичних наук, доцент,

E-mail: parfinenko@karazin.ua

Необхідність активізації співробітництва України з країнами Східної та Південно-Східної Азії зумовлена як глобальною трансформацією у співвідношенні сил світового господарства між Центром та Переферією, так і потребами експортної диверсифікації зовнішньої торгівлі в умовах російської агресії. Зовнішньополітичні пріоритети України щодо набуття членства в ЄС та НАТО не заважають країні мати вигідні й прагматичні відносини з країнами Азії, які також зацікавлені в Україні як частині європейського простору.

Український вектор зовнішньої політики стосовно країн Азії, попри декларативний політичний інтерес, характеризується невизначеністю й «браком стратегічної візії співпраці з регіоном» [7, с. 216]. Як перспективний загалом ринок, Азія згадується у Стратегії розвитку оборонно-промислового комплексу та Експортній стратегії України. У нещодавній Стратегії національної безпеки України (вересень 2020 р.), де представлено градацію держав відповідно до пріоритетності відносин, перспективи партнерства з країнами Азії викладено у доволі загальному формулюванні: «Україна розвиватиме взаємовигідне економічне співробітництво з провідними державами Азії, Близького Сходу, Африки та Південної Америки» [4]. Зауважимо, що на відміну від попередніх стратегій національної безпеки (2005, 2015 рр.), відносини з Китаєм взагалі не отримали окремого визначення. Вони не набули оформлення й у інформаційно-аналітичних матеріалах до щорічного послання Президента України Верховній Раді (2020 р.), де у пріоритетах на 2021 р. відзначається «актуальність» розбудови «відносин з державами Азії» за напрямками двосторонньої торгівлі, залучення інвестиційних, виробничих і науково-технологічних можливостей для розвитку і модернізації економіки України [1].

Інституційна співпраця України з інтеграційними об'єднаннями Східної та Південно-Східної Азії так само залишається на досить низькому рівні, чого не можна сказати про країни ЄС. Діалогове партнерство між ЄС та Південно-Східною Азією планомірно розвивається починаючи ще з 1970-х років. Ухвалена у 2016 р. «Глобальна стратегія ЄС» не тільки утверджує за Євросоюзом роль нормативної сили у світовій політиці, а й недвозначно визначає пріоритети в галузі безпеки і економіки в Євразії: розширення торгівлі з найбільшими економіками регіону (Китаєм, Японією, Індією) та щільна

співпраця з інтеграційними блоками АСЕМ та АСЕАН. У даному контексті варто відзначити, що нинішній стан співпраці між ЄС та АСЕАН представлений різними форматами міжрегіонального співробітництва і спирається на низку спеціалізованих програм взаємодії з багатомільйонними бюджетами та щільними соціальними обмінами. Попри певні політичні розбіжності, у 2018 р. товарообіг між обома інтеграційними угрупованнями склав 237 млрд. євро [9].

Останніми роками з боку МЗС України робляться спроби щодо поглиблення політико-економічної співпраці з АСЕАН. Йдеться про подання 2018 р. офіційної запити щодо приєднання до Договору про дружбу та співробітництво у Південно-Східній Азії (головного документу АСЕАН) та набуття статусу спостерігача в Міжпарламентській Асамблеї Асоціації. Бажаючи, вочевидь, прискорити цей процес на зустрічі з послами держав-членів АСЕАН міністром закордонних справ Д. Кулебою було ініційовано створення Центру АСЕАН на базі Інституту міжнародних відносин КНУ ім. Т. Шевченка. Зауважимо, що нинішній зовнішньої торгівлі України з країнами регіону не обмежується традиційним експортом продукції АПК, а включає й постачання продукції ОПК, авіаційної та ракетобудівної галузі, продаж електротехнічного обладнання, фармацевтичних товарів та ін. За підсумками 2019 р. обсяг торгівлі з країнами АСЕАН становив \$3,065 млрд., а загальний експорт дорівнював позначки майже 1,8 млрд. Серед ключових країн-партнерів України за підсумками першого півріччя 2020 року – Індонезія, В'єтнам, Малайзія, Таїланд, Сінгапур. Розвиваючи співпрацю з країнами даного регіону керівництво МЗС виходить з прагнення долучитися до перспективної зони вільної торгівлі, яку члени асоціації планується створити у найближчий перспективі із залученням КНР, Японії, Республіки Корея, Австралії, Нової Зеландії та, можливо, Індії [2].

Серед ключових зовнішньополітичних завдань України є співробітництво у межах форуму АСЕМ, заявку на участь у якому країна подала ще 2014 р. Нагадаємо, співпраця у даному форматі є також серед пріоритетів «Глобальної стратегії ЄС». АСЕМ («Зустріч Азія – Європа») являє багатоформатну платформу співробітництва, що забезпечує взаємодію 53 країн Євразійського континенту: 28 держав ЄС, Норвегії, Швейцарії і самого ЄС, а також РФ, у ньому представлено 20 держав СПСА й сам секретаріат АСЕАН. Разом дані країни забезпечують 55% світової торгівлі, 60% світового ВВП, представляють 60% населення планети й 75% світового туризму [8].

Помітним трендом останнього десятиліття стало також суттєве посилення геоекономічної присутності Китаю в Європі. Пекін активно співпрацює не тільки з ключовими гравцями регіону, а й з країнами Центральної та Східної Європи (ЦСЄ), до яких належить і Україна. Відносини між Китаєм та ЦСЄ отримали успішний розвиток після визначення рамок співробітництва. Платформа «17+1», започаткована у 2012 р. стала важливим елементом політики Китаю стосовно країн регіону. Вона також виступила складовою глобальної ініціативи Піднебесної, відомої як «Один пояс, один шлях» і проникнення Китаю в «серце» Євразії. Як відомо, даний проект передбачає

створення транскордонної транспортно-логістичної мережі, спрямованої на прискорення доставки китайських товарів у країни Західної Європи. В контексті даного проекту країни ЦСЄ перетворилися на географічну «точку» входу як для суходільного, так і для морського коридорів нового Шовкового шляху, які сполучають ринки Європи та Азії.

Традиційно Україна має доволі високий рівень двосторонніх відносин з КНР. Комісія зі співробітництва між Урядом України та Урядом КНР працює з 2011 р. Між тим протягом 2015-2020 рр. співробітництво між країнами значно загальмувалося, що відображено й на рівні згаданих вище останніх стратегічних документів України. Позитивним прикладом інтенсифікації двосторонніх відносин може бути підписання у 2017 р. дорожньої карти щодо реалізації з Україною проектів «Економічний пояс Великого шовкового шляху» і «Морського шовкового шляху», що стало можливим під час третього засідання міжурядової комісії. Однак співпраця перебуває майже у «замороженому» стані. Думається, що така ситуація зумовлена як фактичною підтримкою Китаєм позицій Росії як країни-агресора на міжнародній арені, так і загостренням американсько-китайських відносин в умовах, коли Україна прагне до всебічного партнерства зі США та розвитку особливого партнерства з НАТО. Свідченням цього є також незрозумілий статус відносин України з ініціативою «17+1». Попри стратегічно-важливе географічне положення нашої країни та її транзитний потенціал в трикутнику «Китай-Україна-ЄС», Україна залишається поза форматом.

Не зважаючи на політизацію співробітництва з КНР, реальна господарча практика диктує інший порядок денний. Торгівля з Пекіном є стратегічно важливою для Києва. Згідно даних Держстату, головним торговельним партнером нашої країни у 2019 р. став Китай. Товарообіг з КНР склав \$12,79 млрд. і зріс, таким чином, на 30,4% у порівнянні з минулим роком. При цьому український експорт склав \$3,59 млрд., що становить 7,2% усього експорту товарів [3]. Свідченням зацікавленості Китаю у співпраці з Україною може бути отримання у 2019 р. безоплатної техніко-економічної допомоги у розмірі близько 30 млн. дол. Надзвичайно високу гуманітарну допомогу уряд КНР надав Україні у боротьбі з коронавірусом, тисячі засобів індивідуального захисту та медичне обладнання були поставлені в Україну восени 2019 р. Допомога з боку Китаю не залишилася поза увагою Президента України. В інтерв'ю китайському агентству «Сінхуа», дякуючи за надану допомогу, В. Зеленський акцентував увагу на необхідності розробки нової стратегії взаємодії між урядами КНР та України, яка б активізувала торговельно-економічну співпрацю, гуманітарні контакти та обміни [5]. «Лакмусовим папірцем», який відбиває політизацію українсько-китайських відносин, може бути дискусія, яка розгорнулася з приводу надання влітку 2020 р. безвізового режиму громадянам КНР з боку України [6]. Маючи на меті наслідувати кращі європейські практики щодо лібералізації візового режиму з Китаєм (китайські туристи витратили закордоном у 2018 р. \$277,3 млрд.), урядове рішення викликало коментарі щодо пов'язаної із цим майбутньої економічної та демографічної експансії.

Підсумовуючи вищесказане, можна стверджувати, що геополітична ситуація навколо України характеризується суперечливою взаємодією між основними геополітичними акторами – Китаєм, США, Росією та ЄС. На цьому тлі Україна потребує диверсифікації своїх торговельно-економічних партнерів. В основі такої зовнішньополітичної стратегії має бути покладений політичний прагматизм, який би сполучав національні інтереси щодо доступу до європейських ринків, дипломатичну та військову підтримку з боку США та врахування власних національних інтересів з іншими учасниками міжнародних відноси.

Список літератури:

1. Аналітична доповідь до щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України». Retrived from: <https://niss.gov.ua/publikacii/poslannya-prezidenta-ukraini/analitichna-dopovid-do-schorichnogo-poslannya-prezidenta-4> (дата звернення: 05.10.2020 р.).
2. Кулеба Д. Від яблук до смарт-лічильників: як співпраця з АСЕАН сприяє зростанню економіки України та добробуту українців. Retrived from: https://lb.ua/world/2020/08/07/463471_vid_yabluk_smartlichilnikov_yak.html (дата звернення: 05.10.2020 р.).
3. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Китаєм. Retrived from: <https://china.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/186-torgovelyno-jekonomichne-spivrobotnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-kitajem> (дата звернення: 05.10.2020 р.).
4. Указ Президента України №392/2020 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України». Retrived from: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> (дата звернення: 05.10.2020 р.).
5. Україна зацікавлена у співпраці з Китаєм для боротьби з коронавірусом. Retrived from: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3109729-ukraina-zacikavlena-u-spivpraci-z-kitaem-dla-borotbi-z-koronavirusom-zelenskij.html> (дата звернення: 05.10.2020 р.).
6. Український безвіз для Китаю: надія на туристів та геополітичні ризики. Retrived from: <https://www.radiosvoboda.org/a/30755610.html> (дата звернення: 05.10.2020 р.).
7. Українська призма: Зовнішня політика 2019. Аналітичне дослідження // ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф. Еберта. — Київ, 2020. — 390 с.
7. Borell J. Пора объединить силы Европы и Азии в настоящем партнерстве. Retrived from: <https://carnegie.ru/commentary/80634> (дата звернення: 05.10.2020 р.).
8. Development of EU-28 exports and imports of goods to from ASEAN (EUR million) European Commission - Eurostat Statistics. Retrived from: [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:F1Development_of_EU28_exports_and_imports_of_goods_to_from_ASEAN_\(EUR_million\).png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:F1Development_of_EU28_exports_and_imports_of_goods_to_from_ASEAN_(EUR_million).png) (дата звернення: 05.10.2020 р.).

ЛИМАН С. І., ПАРФІНЕНКО А. Ю.

СХІД І ЗАХІД: ІСТОРІЯ ПРОТИ ГЕОГРАФІЇ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ ЦИВІЛІЗАЦІЙНОЇ АКСЕЛERAЦІЇ

Лиман Сергій Іванович,

професор кафедри туристичного бізнесу та країнознавства,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
доктор історичних наук, професор,
E-mail: limans@ukr.net

Парфіненко Анатолій Юрійович,

завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
кандидат історичних наук, доцент,
parfinenko@karazin.ua

Тема векторів взаємодії або конфронтації Сходу і Заходу традиційно актуальна [2, с. 198-219; 3]. Як актуальна дискусія про правомірність зарахування до «Сходу» і «Заходу» тих чи інших територій, народів, конфесій. Хрестоматійних прикладів таких протиріч, коли історія заперечує географії чимало. Наприклад, релігія Заходу – християнство – це насправді східна релігія, оскільки вона зародилася і поширилася спочатку на Сході, а перші її носії говорили і молилися арамейською мовою – найпоширенішою розмовною мовою Передньої Азії того часу. В Середні віки арабам належала найзахідніша частина континентальної Європи – Піренейський півострів, в той час як носії «європейськості» тулилися від них на схід і північний схід. Чехія знаходиться на захід від Австрії, проте в епоху «холодної війни» першу вважали частиною «Сходу», а другу – частиною «Заходу». В епоху тієї ж «Холодної війни» до «Заходу» автоматично зараховували всі країни НАТО, зокрема Туреччину, хоча і перебувала вона на схід від Болгарії чи Угорщини, які відносили до «Сходу». Сучасний Західний Бейрут – мусульманський (тобто ментально – східний), в той час як Східний Бейрут – християнський (тобто ментально – західний). Держава Східний Тимор – християнська, окатоличена ще з часів португальського панування, в той час як Західний Тимор – частина мусульманської Індонезії, якою послідовно володіли ті ж самі португальці й голландці. У Західній півкулі знаходиться держава з офіційною назвою Східна Республіка Уругвай, переважна більшість жителів якої – біле християнське населення. Албанці в масі своїй сповідують іслам і користуються підтримкою мусульманських держав, проте це – автохтонний європейський народ, спадкоємці давніх іллірійців, і в релігійному відношенні вони стали частиною Сходу лише в результаті довгої роботи османських завойовників. А остання династія російських царів, які традиційно позиціонували себе як головний оплот християнства у Східній Європі та Північній Азії – можливі вихідці з мусульманської Золотої Орди, як, до речі, і значна частина представників православного (ексзолотоординського) спадкового дворянства епохи Романових.

Важливим аспектом вивчення діалогу цивілізацій є об'єктивність трактувань про реальні масштаби культурного впливу Сходу і Заходу один на одного. Александр Македонський захопив величезні простори держав Стародавнього Сходу і приніс їм із Заходу еллінізм, який надовго пережив свого розповсюджувача. В добу Стародавнього Риму вважалося, що кращі вчителі й лікарі живуть на Сході і якщо бажаєш навчитися, потрібно відправитися на навчання до Єгипту або на Балкани. За двісті років Хрестових походів лицарів на Схід бідний західний світ збагатив себе не тільки золотом, але і новими знаннями, технологіями, навіть вітряними млинами і правилами елементарної гігієни. Завойовники християнської Візантії турки-османи зробили своєю столицею її столицю – Константинополь, назва якого офіційно вживалося поряд з тюркським «Істанбул» аж до 1930 р, а нібито ісламський півмісяць в доісламський період був атрибутом покровительки Константинополя Діви Марії. Порох винайшли китайці, але європейці використовували його так уміло, що до початку ХХ ст. завдяки калібрами своїх гармат поділили на сфери впливу не тільки Китай, але і весь світ. Арабські (індійські) цифри в країнах Заходу незаперечні, як латиниця або кирилиця – в багатьох країнах Сходу. А східні єдиноборства стали основою фізичної підготовки спецназу країн Заходу, які найактивніше продають свою зброю як раз на Схід. Найпоширеніше ім'я новонародженого хлопчика в столиці Європейського Союзу і НАТО – Магомет, а найпопулярніша деталь одягу китаянки, корейки, японки – джинси. Діана, принцеса символу європейського конституціоналізму – Великобританії загинула разом з більш, ніж другом – єгипетським мільярдером Доді Аль-Файедом, за сумісництвом – власником паризького готелю «Рітц», з якого вони вирушили в свій останній шлях. А «буддійський хрест» (свастика) скомпрометований і заборонений в Європі через те, що цей символ використовували німецькі нацисти, схиблені на ідеях расової переваги.

Тема переваги, але вже не расової, а фінансово-економічної, порушується останнім часом особливо часто. Перенесення виробництв із західних країн до країн Азії, швидкий демографічний ріст Сходу, легкі нафтодолари арабських шейхів, активність японських бізнесменів на західному ринку, безпрецедентний за масштабами китайський мегапроект «Один пояс, один шлях» [1] – ось далеко не повний перелік ознак зростаючого домінування «азіатського дракона». Не лише європейські обивателі, а й вчені європейських країн вкрай стурбовані змістом офіційної доповіді «Проект Європа-2030. Виклики і можливості». Підготовлена за дорученням Ради ЄС, вона не виключає перспективи швидкого занепаду, деградації, маргіналізації Європи і перетворення її «в малозначущий західний півострів Азіатського континенту» [4, р. 12].

Справедливості заради треба сказати: географія ніколи не заперечувала цього факту. Так, Європа – це дійсно півострів Азії. Проте у історії свої закони розвитку. І постійна, історично закономірна зміна провідних акторів в результаті того, що автори даної роботи називають «цивілізаційною

акселерацією» також апріорна, як апріорна марність зводить в монолітний абсолют дефініції «Схід» і «Захід».

Список літератури

1. Ижу Лю, Авдокушин Е.Ф. Проект «один пояс, один путь» 2.0 — стратегия стимулирования глобальной экспансии Китая // Мир новой экономики. 2019. Т. 13. № 1. С. 67–76. 2. Лиман С. И. Идеи в латах: Запад или Восток? Средневековье в оценках медиевистов Украины (1804 – первая половина 1880-х гг.). Х.: ХГАК, 2009. 688 с. 3. Нарочницкая Е.А. Подъем Азии и Европа. Актуальные проблемы Европы. М., 2011. № 3. С. 13-41. 4. Project Europe, 2030. Challenges and Opportunities A report to the European Council by the Reflection Group on the Future of the EU 2030. Stuttgart, 2010. Retrived from: <https://www.consilium.europa.eu/media/30776/qc3210249enc.pdf>.

АНГЕЛІС С. О.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПІВРОБІТНИЦТВА КНР І УГОРЩИНИ

Ангеліс Єлизавета Олександрівна,
студентка групи УК-41,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
E-mail: angelochek0304@gmail.com
Науковий керівник: д.і.н., проф. Лиман С.І.

В сучасному глобалізаційному світі багатовекторність є ключовим елементом спрямування зовнішньополітичної діяльності країн. Незважаючи на географічну віддаленість, історико-культурну, релігійну та ідеологічну різноманітність, держави різних континентів нарощують потенціал двосторонніх і багатосторонніх взаємин. З кожним роком Китай поширює міжнародне співробітництво, виходячи за межі Азії.

Орієнтуючись на регіон Центрально-Східної Європи (ЦСЄ), КНР надає пріоритет партнерству з Угорщиною. Зацікавленість Китаю стосовно поглиблення угорсько-китайських зв'язків обумовлена стратегічними цілями КНР, які стосуються просування китайських товарів і послуг на світовий ринок шляхом відродження Великого Шовкового шляху, що в перспективі розкриє економічну і політичну могутність Китаю, сформувавши єдину торговельну магістраль по суші та воді.

На сьогоднішній день, спираючись на позиції державних діячів обох країн та коментарі зарубіжних ЗМІ, відносини між Угорщиною та Китаєм характеризуються як дружні. Вони регламентуються нормативно-правовими документами в сфері політики, економіки, культури, науки та освіти. Дипломатичні відносини між двома країнами були встановлені ще у жовтні 1949 року. З того часу розвиток міжнародної співпраці підкріплювався взаємними офіційними візитами, які відбувалися на найвищому рівні. Результатом низки спільних візитів стало підписання Угоди про дружбу і

співробітництво в 2004 році, в якій були виокремлені основні напрямки і цілі двосторонніх взаємин [4].

На становлення партнерських стосунків двох держав вплинула незалежність політичних рішень Будапешту. На відміну від центральних гравців «старої» Європи, які скептично відносяться до політики Китаю на європейському континенті, Угорщина позиціонує себе як надійний союзник і надає підтримку КНР у питаннях скасування ембарго щодо постачання озброєння в Китай, що було введено Європейським Союзом у 1989 році, та утвердження статусу Китаю як країни з ринковою економікою [1, с. 210]. Крім цього, Угорщина і КНР взаємодіють у форматі «16+1». Цей формат був започаткований в 2012 році для укріплення різноаспектного співробітництва КНР з країнами ЦСЄ. В рамках «16+1» Китай інвестує проекти щодо розбудови транспортних комунікацій, надає підтримку інфраструктурній модернізації, зміцнює співпрацю зі східноєвропейськими партнерами у сфері сільського господарства, туризму, науково-технічної діяльності [2, с. 32]. Плани Китаю стосовно удосконалення залізничного і морського транспортного сполучення також відображаються в проекті «Один пояс, один шлях», який активно підтримується угорською стороною з моменту ухвалення Меморандуму про взаєморозуміння з просування цієї ініціативи в 2015 р. [3].

В 2017 році відносини КНР і Угорщини вийшли на рівень всебічного стратегічного партнерства. Така тенденція була зумовлена високим ступенем взаємодовіри між державами та відсутністю конфлікту інтересів, а також будь-яких історичних, територіальних та етнічних суперечностей, які могли б послужити підставою для гальмування розвитку міждержавних зв'язків [4]. Політичні лідери обох сторін впевнені, що потенціал угорсько-китайських взаємин не є повністю реалізованим. Тож, перспективи розвитку торговельно-економічного, політичного, освітньо-культурного, науково-технічного співробітництва між КНР і Угорщиною значні.

Таким чином, Угорщина і КНР мають багатолітню історію формування міждержавних відносин, які розвивалися за різними напрямками суспільного життя. На сучасному етапі країни постійно підтримують політичний діалог, що супроводжується окресленням нових програм, які в майбутньому відкриють можливості для більш масштабного співробітництва.

Список літератури:

1. Виноградов А. О., Борумбей Е. К. *Отношения Китая со странами Вышеградской группы. Китай в мировой и региональной политике. История и современность.* 2018. № 23. С 200–214. 2. Гончарук А. З., Кошовий С. А. *Шовковий шлях: від концепції до практичних кроків (формат взаємодії 16+1). Стратегічна панорама.* 2016. № 1. С. 26–36. 3. *China and Hungary Sign Cooperation Document on Belt and Road.* Retrived from: https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/t1272109.shtml. 4. *Political and diplomatic relations.* Retrived from: <https://peking.mfa.gov.hu/eng/page/politikai-kapcsolatok>.

БАГІНЬСЬКА А. В.

БОРОТЬБА США ТА КИТАЮ ЗА ГЛОБАЛЬНЕ ЛІДЕРСТВО В УМОВАХ ТОРГОВОЇ ВІЙНИ

Багінська Анастасія Віталіївна,
студентка групи УК-21,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
E-mail: bagin.nst@gmail.com
Науковий керівник: к.е.н., ст. викл. Панова І.О.

Публікацію присвячено дослідженню відносин між Китайською Народною Республікою та Сполученим Штатам Америки, а саме економічному протистоянню цих двох держав.

На сучасному етапі розвитку міжнародних відносин одним з ключових питань багатопольярного світового порядку є американо-китайський вектор. Його спрямованість і зміст мають вагомий вплив на глобальний цивілізаційний, військово-політичний й економічний розвиток. Експертні оцінки щодо характеру майбутніх відносин США та КНР різняться, тому це питання залишається відкритим.

За час перебування при владі Барака Обами, тема американо-китайського партнерства стає одним з головних трендів світової політики, а також впроваджується концепцію симбіозу двох держав – Chimerica [1].

У листопаді 2009 року під час офіційного візиту Б. Обами до Пекіну, американською стороною було запропоновано розділити «неформальний тягар» відповідальності за долю світу, але їй було відмовлено.

У Сполучених Штатах вважають, що в Пекіні прагнення до співпраці було сприйнято саме як прояв слабкості. Подальше посилення відстоювання КНР власних інтересів призвело до загострення відносин між обома сторонами.

Зростання впливу Китаю на світове господарство, його економічна експансія в Африці, Латинській Америці та Близькому Сході, лише посилювало незадоволення Вашингтону. Крім того, Пекін дотримувався позиції не підвищення курсу юаню до світової валюти. Ця поведінка трактувалась в США та Західній Європі як приховане субсидування експорту, що сприяє зростанню і без того величезного зовнішньоторговельного дефіциту більшості країн Заходу Китаєм.

На сьогодні існує ймовірність, що США не відмовляться від постачання зброї до Тайваню, тоді перед керівництвом КНР постане вибір або внести зміни до своєї зовнішньої політики або продовжити вже існуючу лінію поведінки. З 1980 року вона полягала в збереженні відносини з Заходом, не втручання в конфлікти та прояві твердості тільки в питаннях, які зачіпають фундаментальні національні інтереси країни: Тайвань, Тибет і єдиновладдя КПК.

Ймовірніше, Пекін обере другий варіант. Це пов'язано з тим, що на відміну від періоду холодної війни за часів СРСР, держава недостатньо потужна військово та економічно. Обидві країни залежать одна від одної, а питання, хто від кого більш, не є занадто принциповим в даному випадку. Проте, в КНР,

орієнтованої на західні ринки, розуміють, що серйозні економічні санкції можуть призвести до соціальних хвилювань і зміни режиму. Крім того, прагнення держави посилити діяльність збройних сил, відправляти їх за кордон задля захисту своїх економічних інтересів буде негативно прийнято у світі.

Від торговельної війни постраждав експорт КНР до США. По-перше, знайти заміну американському ринку важко: обсяги оцінюються в сотні мільярдів доларів, рівень доходів американських споживачів є високим, а країн-аналогів такого ринку в світі мало. По-друге, економіка КНР залежить від експорту більше ніж економіка США.

Ще у 2018 р. Федеральна резервна система США (ФРС) планувала у 2019 р. збільшувати ключову ставку, але вже у 2019 р. змінила свою думку й пішла на її зниження. ФРС в своїх рішеннях, насамперед, спирається на досягнення повної зайнятості та тільки після цього – на інфляцію. Тому, не дивлячись на позитивну статистику економічного зростання у США, насправді крок ФРС зі зниження ставки був вимушений і викликаний необхідністю підсилення підтримки економіки у період розпаду торговельної війни [3]. Певна річ, це припущення ніколи не буде підтверджено ФРС, оскільки економіка США достатньо потужна, на відміну від КНР.

Для протидії війні з використанням митних тарифів, Народний банк Китаю почав ослаблювати юань до долару: з квітня по вересень 2019 р. долар до юаню подорожчав з 6,68 до 7,17. У США такий прийом сприйняли як маніпулювання валютним курсом. У тих умовах для КНР це була найбільш прийнятна стратегія, яка сприяла стимулюванню економічного зростання і захисту від збільшення митних тарифів в Америці [4].

Висновки. Отже, чим слабкішою є сторона конфлікту у торговельній війні, тим більш зростає ймовірність щодо необхідності Центральному банку цієї країни змінювати грошово-кредитну політику, реагуючи на дії уряду своєї держави або держави-учасника обставин. Тобто, Центральні банки можуть ставати об'єктами маніпулювання зі сторони політиків.

Вважаємо, що конфлікт між США та КНР існуватиме тривалий час. Китай намагатиметься заручитися підтримкою якомога більшою кількістю країн або хоча б їхнім нейтралітетом. А вже існуюча політична стратегія США продовжуватиметься в економічній та військово-морській площинах.

Список літератури:

1. Ferguson N., & Schularick M. (2009). *The End of Chimerica*. Harvard Business School, 4. Retrived from: https://www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/10-037_0fdf7d5e-ce9e-45d8-9429-84f8047db65b.pdf.
2. *Торговельні війни сучасності та їх вплив на економічне зростання і розвиток у світі та Україні.* / Наук. ред. В. Юрчишин. Київ: Заповіт, 2019. – 188 с.
3. Баяк А. *Торговая война между США и Китаем: структурные предпосылки и глобальные последствия* / А. Баяк. // *Theories and Problems of Political Studies*. 2019.
4. *США–Китай: борьба двух стратегий и практик мирового лидерства.* Под ред. Л.С. Вартазаровой, И.Я. Кобринской. М.: ИМЭМО РАН, 2018. 65 с.

БЕЛОВА М. В.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КУРОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФІЛІПІН

Белова Марія Валеріївна,

студентка групи УТ-22,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

E-mail: mariyabelova376@gmail.com,

Науковий керівник: ст. викл. Волкова І.І.

В останні роки активного розвитку набуває регіон Південно-Східної Азії, як для туристів Західної Європи, так і для українців. Одним з таких пріоритетних напрямків є Філіппіни. Цьому посприяли такі фактори: зростання купівельної спроможності (підвищився рівень життя у багатьох країнах); розширення повітряного сполучення; співробітництво з 157 країнами у безвізовому режимі.

Розвиток туризму на Філіппінах відбувається завдяки природним і культурно-історичним рекреаційним ресурсам. На базі природно-географічних, а саме, кліматичних, орографічних, водних, рослинних та фауністичних, природно-антропогенних, культурно-історичних ресурсів розвиваються такі види туризму: купально-пляжний, екологічний, дайвінг і снорклінг, екстремальний, культурно-пізнавальний, також активно розвивається медичний та шоп туризм.

Філіппіни, маючи найбільшу за протяжністю берегову лінію в Азії в поєднанні з тропічним кліматом, створюють умови для розвитку купально-пляжного та дайвінг туризму. Туристична діяльність на Філіппінах активно розвивається на курортах в південній частині архіпелагу на островах Боракай, Себу, Бохоль і Палаван. Найбільша кількість туристичних потоків на Філіппінах націлена на острів Боракай. Саме завдяки пляжу White Beach, з білосніжним піском та розкішними готелями, цей острів зустрічає таку популярність у туристів.

Розміщення країни у зоні сейсмічної активності, так званому «Тихоокеанському вогняному кільці», дає змогу розвивати екстремальний вид туризму. Найбільш привабливий у цьому напрямку є вулкан Апо-Волкано (2954 м) на острові Мінданао. Завдяки тропічним лісам, котрі займають третину островів, та великої кількості ендеміків, на островах знаходяться численні національні парки та лісові заказники, що сприяють активному розвитку екологічного туризму. Найбільші та цікаві для туристів – гори Апо, Тааль, Майон, Канлаон, розташовані на островах Лусон і Мінданао.

Центром історико-культурного туризму і шопінгу служить столиця Філіппін – Маніла. Ще одним історико-культурним центром є місто Себу – перша столиця колоніальних Філіппін, яка поєднує в собі західну та азіатську культуру. Медичний та шоп туризм на Філіппінах мають широке поширення у Азіатському регіоні, через дешевизну товарів та послуг.

Але маючи такі ж природні ресурси, як і більшість країн Південно-Східного Азіатського регіону, Філіппіни значно відстають від них у

туристичних потоках та доходах від них. Станом на 2013-14 рр. за конкурентоспроможністю туристичної інфраструктури Філіппіни стояли на 98 місці з 144 і другі з кінця серед країн АСЕАН. Транспорт є одним із найважливіших чинників розвитку туризму, який на Філіппінах виступає гальмуючим для розвитку туризму. Міжострівні переміщення відбуваються, здебільшого, літаком. З наземним транспортом глобальна проблема, яка головним чином впливає на екологію країни. Головним чином, це пов'язано з тим, що столиця Філіппін Маніла одне з найбільш перенаселених міст світу, з щільністю населення у 4 рази більша ніж у Києві.

Розвиток галузі туризму став можливим завдяки програмі «Build, Build, Build», яка була націлена на підвищення довіри відвідувачів та інвесторів. Посилаючись на дані Філіппінського Управління Статистики, в галузі туризму на 2018 р. в річному численні зростання склало 14,3% до 2,2 трлн.дол. Кількість внутрішніх туристів збільшилася на 14,1% в річному численні до 110 мільйонів чоловік в 2018 році, перевищивши цільовий показник Національного плану розвитку туризму. Динаміку міжнародних туристичних потоків та доходів від них можна простежити у таблиці:

Таблиця

Динаміка міжнародних туристичних потоків та доходів з 2010 по 2018 рр.

Рік	Міжнародні туристичні потоки	Міжнародні туристичні доходи
2010 рік	3,520 млн. чол.	2,645 млрд. дол.
2017 рік	6,621 млн. чол.	6,988 млрд. дол.
2018 рік	7,129 млн. чол.	7,461 млрд. дол.

Складена за матеріалами: [Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284421152>]

В 2018 р. внесок туристичної індустрії у ВВП країни збільшився на 12,7%. Збільшення частки туристичної індустрії у ВВП країни посприяло покращення стану туристичної інфраструктури у країні.

На 2018 р. на долю Філіппін припадало 2,1% міжнародних туристичних потоків та 1,7% доходів від них у регіоні Азії та Океанії. У субрегіоні Південно-Східної Азії Філіппіни посідають 6 місце по міжнародним туристичним потокам та доходам від них. Найбільші потоки до Філіппін були здійснені туристами з Південної Кореї, США та Японії. На туристичну індустрію Філіппін 2020 року значно вплинула пандемія COVID-19. По-перше, значно знизилась туристичні потоки, по-друге, економічна криза. Це значно позначається не лише на туристичній індустрії Філіппін, але й світовому туристичному ринку.

Виходячи з цього, Філіппіни представляють перспективний напрямок у туризмі, який за останні 10 років активно набирає обертів. Посилаючись на ресурсну забезпеченість країни, туристичний регіон є недооцінений з боку туристів. Головними факторами, що гальмують розвиток туризму у цьому

регіоні є транспорт; віддаленість країни від основних споживачів туристичного продукту; недостатньо розвинена туристична інфраструктура; природні чинники; релігійні міжусобиці.

Список літератури:

1. Безвізовий режим Retrived from: <https://www.maldives.ru/philippines/articles/9369>.
2. Туристичні ресурси Філіппін. Retrived from: https://revolution.allbest.ru/sport/00547636_1.html.
3. Туризм на Філіппінах. Retrived from: https://uk.wikipedia.org/wiki/Туризм_на_Філіппінах.
4. Закриття острова Боракай. Retrived from: <https://www.atorus.ru/news/press-centre/new/46392.html>.
5. Статистичні дані ЮНВТО. Retrived from.: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284421152>.

БОГДАН Д. В.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В СІНГАПУРІ

Богдан Дарина Віталіївна,

студентка групи УТ-41,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

E-mail: bogdandasha77@gmail.com

Науковий керівник: ст. викл. Волкова І.І.

Останнім часом залежність національних економік від туристської діяльності постійно посилюється. Позитивний соціально-економічний і культурний вплив туризму зробив його одним із пріоритетних напрямків розвитку економіки в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. Сьогодні АТР посідає друге місце після Європи за масштабами активного залучення туристичних потоків. Сінгапур не виключення, це унікальне місто-держава що знаходиться в Південно-Східній Азії. На о. Сінгапур і прилеглих 63 дрібних островах, у південній частині півострова Малакка. Стрімкий розвиток економіки та активне використання новітніх технологій допомогли Сінгапуру перетворитися із сільськогосподарського острова в один найбільш комфортних туристичних мегаполісів світу із населенням більше 6 млн. осіб. Варто зауважити, що у рейтингу Euromonitor International 2019 р. «Найбільш відвідувані міста світу» Сінгапур зайняв п'яте місце, поступившись лише Гонконгу, Бангкоку, Лондону і Макао [5].

Зростаючий інтерес туристів до Сінгапуру зумовлений багатою культурною спадщиною, природними пам'ятками, екологічно чистим довкіллям, бездоганною інфраструктурою, новими перспективними напрямками розвитку туристичного господарства.

Найбільш широко представлений на території країни пізнавально-рекреаційний комплекс. До місцевих визначних пам'яток відносяться будинок Імпрес-Плейс-Білдинг (1865 р.) у вікторіанському стилі (зараз тут розташовані музей та художні галереї), Концертний зал і театр Вікторія-Хол (1862 р.), будівля Парламенту (XIX в.), Верховного суду, Муніципалітету і крикет-клубу, розкішний готель «Раффлз» в колоніальному стилі (1887 р.), англіканський

собор Св. Андрія і католицький собор Гуд-Шеферд, християнський цвинтар на пагорбі Форт-Кеннінг-Хілл. Варті уваги кожного туриста одні з найкрасивіших будівель колоніальної епохи – Інститут Св. Джозефа, Сінгапурський музей мистецтв на Брас-Баса-роуд, Національний музей на Стемфорд-роуд, статуя сера Стемфорд Раффлза, мости Бенджаміна Шварца-Елджін-бридж і Норт-бридж. Головними туристичними районами є Чайна-таун, Арабський квартал або Кампонг-Глам, Мала Індія. Ще одна визначна пам'ятка-165-метрове колесо огляду «Флаер Сінгапур» (за висотою 2 в світі), з якого відкривається прекрасна панорама на історичну частину міста, Марину-Бей, ботанічний сад і портову зону, а також знамениту трасу для гонок «Формула-1», що була відкрита в 2008 р.

Незважаючи на невеликі розміри території, що обумовлюють обмеженість країни в рослинних ресурсах величезну увагу приділяють охороні природи. Здебільшого збереженням природного середовища зайняті міські парки і ботанічні сади. Сінгапур – неймовірно зелене місто, з численною кількістю парків, що сприяє активному відпочинку. Саме з цією метою в парках Фабер Пік, Саузерн Ріджес, Каллан Ріверсайд, Бедок, Вест Кост, Кент Рідж, Чангі Бродволк розроблені спеціальні пішохідні маршрути для туристів. А для любителів екстриму Волобі Трейл пропонує нічне сафарі [1]. На заході розмістився парк птахів «Джуронг» - найбільший в Південно-Східній Азії, в ньому налічується понад 600 видів тропічних птахів.

У південній частині острова розкинулася зелена зона сінгапурських ботанічних садів, якій належить одна з провідних ролей в озелененні міста. Поблизу Сінгапуру є кілька чарівних зелених острівців Сентозі (у південно-західних берегів якого знаходяться коралові рифи), Пулау-Убін, Сент-Джонс [1].

Також з метою збереження природи створено заповідник Букіт-Тіман та природний парк Сінгей-Булох, що і є місцем зимівлі перелітних птахів з усієї східної частини азіатського континенту.

Купально-пляжний рекреаційний комплекс розвивається за рахунок якісного сервісу та достатньої кількості природних ресурсів. Головні пляжі Сінгапуру розташовані на острові Сентоза і на Східному узбережжі. Сентоза – це один гігантський тематичний парк з трьома пляжами: Палаван, Таджонг, Сілосо Біч, протяжністю більше 3 кілометрів, де можна знайти розваги на будь-який смак. Другою за значенням пляжно-рекреаційною зоною Сінгапуру є Іст-кост, що простягається на десяток кілометрів на узбережжі острова. Острів Святого Джона та острів Лазарус є більш віддаленими куточками для пляжного відпочинку, але не менш популярними. Крім того, саме на острові Лазарус знаходяться найкращі пляжі в країні.

Термальні курорти в Сінгапурі відсутні, але багато туристів приїжджає сюди заради східної медицини. У тамтешніх спа-цетрах з метою оздоровлення використовують таласотерапію, масажі, ароматерапію, лікування вулканічною гряззю, косметичні процедури з цілющими травами, що є складовою лікувально-оздоровчого комплексу країни.

За даними Ради з туризму Сінгапуру обсяг в'їзного туризму країни (поняття «внутрішній» туризм в взагалі відсутнє через досить невеликі розміри території) постійно зростає. В період з 2013 по 2019 рр. спостерігається збільшення кількості туристичних прибуттів на 3,55 млн. чоловік. У 2019 р. приблизно 19,1 мільйона туристів відвідали Сінгапур. Це становило 3,3 % приросту чисельності у порівнянні з 2018 р (Рис 1.1). Рекордний абсолютний приріст туристів у 2019 р. спостерігався з США (+13%), Індонезії (+3%) та материкової частини Китаю (+6%) [2]. Найбільша кількість туристичних прибуттів становили відвідувачі з материкового Китаю (3,6 млн.), Індонезії (3,1 млн.), Індії (1,4 млн.), Малайзії (1,2 млн.) та Австралії (1,1 млн.).

Рис.1.1 Туристичні потоки Сінгапуру 2013–2019 рр.

У 2019 р. туристи провели 64 132 016 днів, що на 4 % більше, ніж у 2018 р. тобто середня тривалість перебування у країні становила 3–4 дні.

За статистикою, середній вік іноземного туриста в Сінгапурі складає 39 р. Кількість чоловіків серед туристів несуттєво переважає – 52 % проти 48% жінок. Половина туристів (52%) приїжджають з чоловіком чи жінкою, і тільки 32 % подорожуючих відвідують Сінгапур поодиночці. Статеві-вікова структура туристичного потоку пояснюється такими цілями туристичних подорожей: більше половини (54 %) приїжджають з метою відпочинку та шопінгу, на другому місці (17 %) – ділові поїздки, на третьому місці (11 %) – відвідування друзів чи родичів.

За рахунок рекордної кількості відвідувачів загальний обсяг туристичних витрат у 2019 р. збільшився у порівнянні з 2018 р. на 2,8% до 27,7 млрд. дол. Цьому сприяло зростання витрат на шопінг, розваги та інші компоненти (трансфер, перевезення, портові податки).

Міжнародний аеропорт Чангі – основний вид транспорту для відвідування, який уже сьомий рік поспіль визнаний найкращим в світі. Загальна площа – 1300 гектарів, тільки в 2019 р. Чангі прийняв понад 68,3 млн. пасажирів [4].

Готельна індустрія країни складається з 413 готелів, левову частку становлять засоби розміщення Luxury категорії (36% – 149 готелів), на другому місці Upscale (34% – 139 готелів), Midscale – (24% – 100 готелів), Economy (6

% – 25 готелів). Майже 83 % готелів входять до ланцюгів, найпоширенішими є Acor, Marriott International, InterContinental Hotels Group, Pan Pacific Hotels і Rsorts Millennium & Copthorne Int. Міжнародні готельні бренди представлені на ринку Сінгапуру такими компаніями: Sands, Swissotel, Parkroyal, Shangri-La, Pan Pacific. Зафіксований дохід від готельних номерів за січень-грудень 2019 р. – 4,2 млрд. синг. дол.

Майже 13% свого бюджету туристи в Сінгапурі витрачають в закладах громадського харчування, це пов'язано з достатньо високими цінами на їжу.

Станом на 2019 р. налічується 7679 підприємств громадського харчування, з них кафе становлять 4041 (52, 6%), ресторани – 2172 (35, 2%), фаст-фуди – 477 (6,2%), служба кейтерингу – 450 (5, 9%) [2].

Список літератури:

1. Кравченко Н. А., Юсупова А.Т. «Азиатское чудо» – Сингапур (Записки путешественников). 2012. № 3. Retrived from: <https://cyberleninka.ru/article/n/aziatskoe-chudo-singapur-zapiski-puteshestvennikov>. 2. Singapore Tourism Board. 2020. Retrived from: <https://www.stb.gov.sg/content/stb/en.html>. 3. Singapore Tourism Statistics 2013–2019/Budget Direct Insurance. 2019. Retrived from: <https://www.budgetdirect.com.sg/travel-insurance/research/singapore-tourism-statistics>. 4. STATISTA. 2020. Retrived from: <https://www.statista.com/statistics/977993/total-international-visitor-arrivals-singapore/> 5. Top 100 City Destinations: 2019 Edition / Euromonitor International. 2019. Retrived from: https://go.euromonitor.com/white-paper-travel-2019-100-cities.html?utm_source=pitch&utm_medium=PR&utm_campaign=CT_WP_19_12_03_100_Cities_2019

БОЛОТО К. І.

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ

Болото Карина Ігорівна,

студентка групи УТ-22,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

E-mail: bolotokarina@gmail.com

Науковий керівник: к.е.н., доц. Шамара І.М.

Індустрія туризму є важливою і невід'ємною частиною світової економіки, на котру відводиться 7% від міжнародної торгівлі. Це свідчить про те, що практично кожне десяте робоче місце у світі займає особа, яка має зв'язок з сферою туризму. Темпи зростання туристичної сфери щорічно становлять приблизно 4%. На жаль, 2020 рік став переломним для міжнародного туризму. Пандемія COVID-19 негативно вплинула на економіку туристичного сектору та спричинила певний ряд проблем, наслідки яких мають величезні втрати.

За даними звіту Всесвітньої туристичної організації (UNWTO) на початок квітня 2020 року туристам було обмежено доступ за 209 напрямками, або 96% всіх напрямків у світі, через поширення COVID-19. Згідно зі звітом, близько 90 напрямків повністю або частково закрили свої кордони для туристів, а ще 44

обмежили в'їзд для туристів з деяких країн, зокрема, з Китаю, Кореї, Ірану, Європейського Союзу [4].

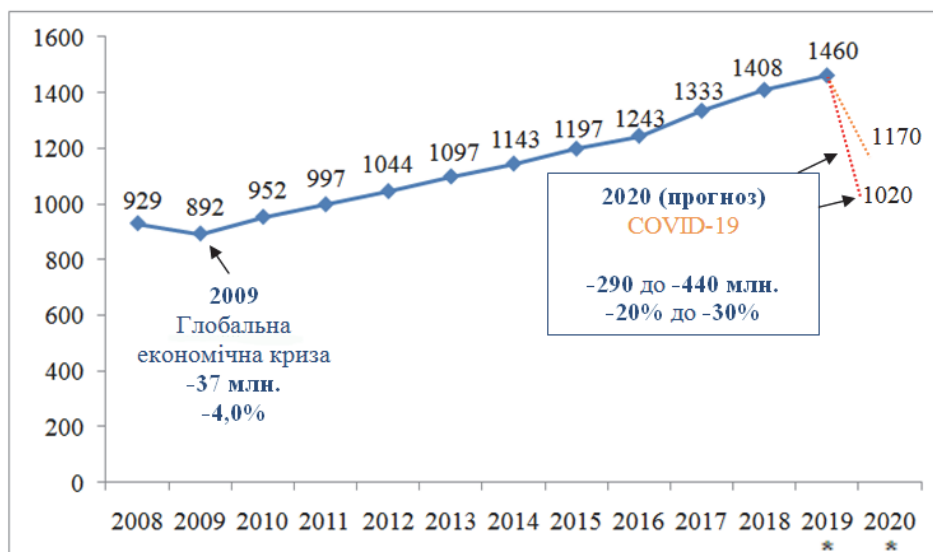

Рис. 1. Прогноз ЮНВТО у змінах в міжнародних прибуттях у 2020 році через поширення коронавірусу, млн. ос. [2] (*-прогноз)

За попереднім прогнозуванням ЮНВТО міжнародні прибуття знизяться на 20-30% у 2020 році, внаслідок чого відбудуться втрати надходжень від туризму у розмірі від 300 до 450 млрд. дол. США (рис. 1) [4].

Слід зазначити, що це лише прогнозування і наразі більш повна і змістовна інформація щодо кількості міжнародних прибуттів та надходжень від міжнародного туризму очікується вже в річному звіті ЮНВТО за 2020 рік.

За для запобігання поширення COVID-19, першочергові рішення, які почали примати уряди держав, безперечно стосувалися закриття пасажирського авіасполучення і кордонів для іноземців. Як наслідок, мільйони людей в світі були вимушені повернути квитки та скасувати найближчі подорожі та ділові відпустки.

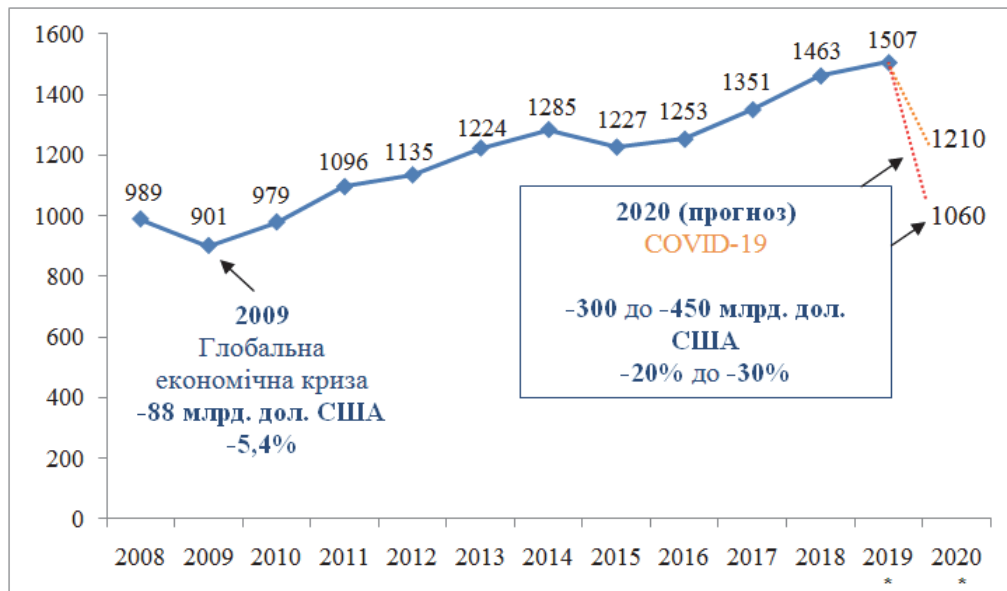

Рис. 2. Прогноз ЮНВТО у змінах в міжнародних надходженнях від туризму у 2020 році через поширення COVID-19, млрд. дол. США. [2] (*- прогноз)

За розрахунками Міжнародної організації цивільної авіації (ІСАО), збитки пасажирських авіакомпаній від пандемії можуть скласти від 160 млрд. дол. США до 253 млрд. дол. США в залежності від сценарію виходу з карантину[5]. Загальний пасажиропотік авіакомпаній в світі може зменшитись на 1 мільярд пасажирів. За оцінкою Всесвітньої ради подорожей та туризму (WTTC), туристична галузь і сфера пасажироперевезень за підсумками 2020 року може недоотримати 2,1 трлн. дол. США [1]. Через недоотриманих прибутків і неможливості вести бізнес, компанії почнуть звільняти працівників.

Готельно-ресторанна сфера зазнала не менших наслідків через пандемію. Більша частина готелів змушені закрити двері для своїх туристів за для зменшення витрат. Так, наприклад, американські готельні холдинги, як Wyndham і Hilton, згідно з їх заявою в кінці березня, змушені скорочувати персонал на 270 позицій і урізати зарплати, аж до відмови від базового окладу генерального директора корпорації і гонорарів ради директорів. В Hilton більшу частину корпоративних працівників відправляють у 90-денний неоплачувану відпустку. Тим, хто продовжить працювати, на 20% скоротять оклади, а керівництво компанії до кінця 2020 року буде отримувати лише 50% зарплати [6].

Варто наголосити, більшість урядів країн Європи та Азії знаходиться в тісному контакті з представниками туристичної індустрії і допомагають їм подолати труднощі, які виникли під час пандемії COVID-19. Так, уряди країн запровадили бюджетне стимулювання туристичної галузі, власники туристичних фірм отримали можливість обговорення умов надання позик незалежно від розміру їх бізнесу та сплата більшості податків відтерміновано. Не менш важливим є те, що деяких країнах, наприклад, в Словаччині, передбачаються компенсації для працівників компаній туристичної галузі, що визнані найбільш постраждалими від COVID-19 [3].

Таким чином, можна зробити висновок, що міжнародний туризм зазнав великого удару через пандемію COVID-19. Проаналізувавши оцінки та прогнози, слід затвердити, що однозначно спостерігатиметься спад в туристичній індустрії через умови коронавірусної кризи. Закриття державних кордонів, заборона авіаперевезень, абсолютна ізоляція країн один від одного спровокували ряд проблем. Значно мала кількість туристів або взагалі їх відсутність призвели до отримання низьких доходів в готельно-ресторанній індустрії, туристичних фірмах та авіаперевізників, та необхідність багатьом компаніям відпустити персонал у відпустку за свій рахунок до закінчення карантину або звільнити їх.

Список літератури:

1. Всесвітня рада подорожей та туризму (WTTC). Retrived from: <https://www.wttc.org>
2. Гапоненко Г.І., Шамара І.М., Кривулькіна Д.І. Проблеми та перспективи розвитку туристичного ринку України в контексті загальносвітових тенденцій. Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна, серія: «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм» (Категорія Б). №11 С.123-131 DOI: 10.26565/2310-9513-2020-11-13
3. Карантин. Як світ рятує туристичну галузь. Retrived from: <https://www.ukrinform.ua/>
4. Міжнародна організація цивільної авіації(ІСАО). Retrived from: <https://www.icao.int/>
5. Міжнародна туристична організація(UNWTO). Retrived from: <https://www.unwto.org>.
6. Як індустрії виживають в період пандемії: туризм. Retrived from: <https://style.rbc.ru>

БУЛАТОВІЧ К. О.

ОСОБЛИВОСТІ ВСЕБІЧНОГО СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА КИТАЮ ТА ПІВДЕННОЇ АФРИКИ

Булатовіч Катерина Олексіївна,
студентка групи УКС-61,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
kate.bulatovich13@gmail.com
Науковий керівник: к.і.н., доц. Тумаков О.І.

Стратегічне партнерство як формат міждержавних відносин є вищою сходинкою співробітництва порівняно зі звичайним партнерством. Воно можливе між державами, що не мають територіальних претензій одна до одної, поважають принципи суверенітету, мають схожі цінності і національні інтереси та визнають необхідність поглиблення співпраці на довготривалий термін [5, с. 181].

Всебічне стратегічне партнерство экс-голова уряду КНР Вень Цзябао розшифровував наступним чином. «Всебічне» – це означає, що співпраця є багатовимірною та багатовекторною, охоплює як політичну, так і економічну сферу, а також може охоплювати наукову, технологічну та культурну сфери. «Стратегічне» – означає, що співпраця є довгостроковою та стабільною, а також не може піддаватись впливу зовнішніх факторів. «Партнерство» – означає, що співпраця є рівноправною та взаємовигідною [6].

Встановлення стратегічного партнерства є ефективним дипломатичним інструментом Китаю, що яскраво відображає процес його розвитку і перетворення на одного з глобальних міжнародних лідерів. Практика Китаю свідчить про те, що серед стратегічних партнерів існує також неявна ієрархічна структура, в якій всебічним стратегічним партнерствам приділяється більше уваги, ніж базовим стратегічним партнерствам [8, с. 17].

Одним із прикладів таких партнерів Китайської Народної Республіки серед країн Африки на сучасному етапі є Південно-Африканська Республіка (ПАР). Багато хто сприймає ПАР як «ворота в Африку» і неофіційного лідера континенту. Південна Африка заявляє про себе як про представника інтересів країн Африки. Вона є єдиною з африканських країн, що одночасно входить до Великої двадцятки, БРІКС і Африканського союзу. Зрозуміло, що КНР зацікавлена у розвитку співпраці з ПАР, прагнучи мати її підтримку в рамках цих організацій. Для КНР, що має на меті перетворитись у «наддержаву», також важлива допомога в боротьбі на міжнародній арені зі світовими лідерами, в першу чергу, з США. Крім того, ПАР є цікавою для Китаю в якості торгового партнера [7]. Китай особливо цікавлять природні ресурси ПАР, яких йому не вистачає. ПАР є постачальником золота, міді, алюмінію, руди, вугілля, а також целюлози, машинобудівної техніки, сільськогосподарської продукції для Китаю.

Водночас ПАР зацікавлена в інвестиціях та фінансуванні з боку Китаю як свого надійного партнера. Китайці розвивають інфраструктуру, впроваджують технології, збільшують кількість робочих місць, будують лікарні та учбові заклади в країні. Не менш важливою для ПАР є підтримка з боку КНР в міжнародних організаціях. Китайська сторона підтримує головну роль Південної Африки в Африканському Союзі та інших організаціях континенту у вирішенні африканських проблем. ПАР позиціонує себе як одного з лідерів Субтропічної Африки, а Китай допомагає розповсюджувати таку позицію на всьому континенті [3, с. 13].

Отже, обидві країни зацікавлені в поглибленні співпраці, що є першою характерною ознакою всебічного стратегічного партнерства Китаю та Південної Африки. В основі зацікавленості в розвитку партнерства лежать політичні та економічні мотиви.

Друга ознака партнерства країн – їх спільні стратегічні цілі, а саме:

- прагнення до розвитку в рамках «тісного співтовариства єдиної долі», що включає взаємовигідне співробітництво, спільний розвиток культури, спільне будівництво безпеки і гармонійне співіснування;
- створення блоку країн, що розвиваються, по лінії «Південь-Південь» в якості механізму протистояння викликам глобалізації;
- сприяння підтримці балансу в міжнародних відносинах;
- протидія злочинності, нелегальній міграції, боротьба з тероризмом;
- розширення міжурядових програм культурного обміну [8, с.14; 4].

Третя ознака партнерства країн – спільні механізми взаємодії, що закріплені в правових документах, найважливішими з яких є «Програма співробітництва між КНР та ПАР щодо поглиблення стратегічного

партнерства» (2006) та «Пекінська декларація КНР та ПАР про всебічне стратегічне партнерство» (2010). Відповідно до останнього документу, країни зобов'язалися створити умови для практичного співробітництва між підприємствами, пов'язаними з енергоресурсами, корисними копалинами, поновлюваними джерелами енергії, ядерною енергією. До основних механізмів взаємодії сторони віднесли проведення стратегічних діалогів на рівні міністрів закордонних справ та проведення засідання Національного двостороннього комітету на чолі з заступником голови КНР і віце-президентом ПАР раз на 2 роки [2].

Важливим механізмом взаємодії країн є проведення Форуму китайсько-африканського співробітництва (FOCAS) з 2000 року (раз на три роки). Найважливіші інвестиційні вкладення в африканський континент КНР зробила в рамках FOCAS. До роботи в рамках Форуму запрошують представників різних міжнародних організацій, зокрема з ООН і Африканського союзу. Це дозволяє ПАР використовувати Форум для реалізації провідних політичних, соціально-економічних програм Африки, таких як «Програма нового партнерства в інтересах розвитку Африки», «Порядок денний 2063» [9].

Четверта ознака – довгостроковий характер відносин. Безсумнівно, КНР та ПАР прагнуть зберегти близькі стосунки. Про це свідчить те, що саме з ініціативи Китаю в 2011 р. ПАР стала членом БРІКС, що є одним з найвпливовіших та найпрестижніших політичних клубів світу. Запропонувавши ПАР приєднатися до БРІКС, КНР створила нові шляхи зміцнення відносин з країною і цілим континентом [7].

Важливою подією, що свідчить про реалізацію перспективного та довгострокового співробітництва, є проведення 11 саміту БРІКС 2019 р. На саміті була підписана Декларація Бразилія, в якій країни заявили про важливість здійснення Порядку денного в галузі сталого розвитку на період до 2030 року і закликали подвоїти зусилля з метою його своєчасного виконання [1].

Таким чином, трансформація відносин Китаю та Південної Африки зі звичайних двосторонніх відносин до стратегічного партнерства, а згодом до всебічного стратегічного партнерства відбулась за досить короткий період часу, але її реалізація стала досить ефективною. Втілення в життя даного партнерства відбувається за допомогою наявності спільних інтересів та цілей обох країн, належної правової бази та дійових механізмів співпраці, довгострокового характеру відносин.

Зокрема, для КНР важливо мати підтримку з боку ПАР в рамках різних міжнародних організацій (ООН, Велика двадцятка, БРІКС), а також отримувати природні ресурси від ПАР. Для Південної Африки фінансова допомога відіграє велику роль у вирішенні її соціально-економічних проблем, а співпраця з Китаєм підвищує авторитет країни на континенті. Саме тому партнери прагнуть розвивати співпрацю в політичній, економічній, культурній сферах та по лінії «Південь-Південь». Країни ефективно взаємодіють в рамках БРІКС, що підкріплюється підписанням Декларації Бразилія в 2019 р., де вказано необхідність забезпечення всеосяжного, відкритого, всебічного та сталого

розвитку країн-учасників. Отже, в майбутньому КНР та ПАР планують продовжувати традицію китайсько-африканської дружби на основі взаємовигідної співпраці.

Список літератури:

1. Декларация Бразилиа XI саммита БРИКС. Бразилиа, Бразилия. 2019 г. Retrived from: <http://www.nkibrics.ru/pages/summit-docs>
2. 中华人民共和国和南非共和国关于建立全面战略伙伴关系的北京宣言. 2010年. [Пекинська декларація КНР та ПАР щодо всебічного стратегічного партнерства. 2010]. Retrived from: <https://cutt.ly/ryYcOKY>.
3. Мовчан М. П. Політичні та економічні інтереси Китаю на Африканському континенті. Економічний часопис-XXI. № 3 (1). С. 12-15.
4. Посол Китая в ЮАР о причинах стремительного развития двусторонних отношений. Агентство Синьхуа. 2013. 25 марта. Retrived from: <http://russian.people.com.cn/31520/8180765.html>.
5. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України: підруч. для студ. ВНЗ. Київ: Либідь. 2006. 355 с.
6. Speech by H.E. Wen Jiabao, Premier of the State Council of the People's Republic of China. China-EU Investment and Trade Forum. Brussels. 2004. Retrived from: <http://www.chinamission.be/eng/zt/t101949.html>.
7. Wenjun C. Twenty years on, China-SA relations embrace a new chapter. Business Day. 2018. 25 september. Retrived from: <http://surl.li/gdcd>.
8. Zhongping Feng, Jing Huang. China's strategic partnership diplomacy: engaging with a changing world. European strategic partnerships observatory. №8. 2014. 20 p.
9. 中非合作论坛论坛机制. [FOCAC. Механізм Форуму]. Retrived from: <https://www.focac.org/chn/ltjj/ltjz/>

ВАСИЛЕНКО А. В.

ВПЛИВ COVID-19 НА ГЛОБАЛЬНИЙ ПОРЯДОК: OVER- ТА UNDERTOURISM ЯК ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІ ЯВИЩА СУЧАСНОГО СВІТУ

Василенко Анастасія Володимирівна,

студентка групи УТ-41,

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,

E-mail: xa11867482@student.karazin.ua

Науковий керівник: к.е.н., доц. Гапоненко Г.І.

Овертуризм (англ. Overtourism) – це новий термін, який використовується для описання негативних наслідків масового туризму, які пов'язані з вибуховим зростанням популярності певних місць в світі, що привертають до себе все більшу увагу як з боку звичайних туристів, так і користувачів соціальних мереж. Актуальність цієї теми підтверджується дослідженням «Овертуризм? Розуміння і управління зростанням міського туризму поза межами сприйняття», проведеним на замовлення ЮНВТО на основі аналізу даних восьми європейських міст (Амстердаму, Барселони, Берліну, Копенгагену, Лісабону, Мюнхену, Зальцбургу, Талліну).

Загалом, овертуризм – це більш негативне явище, адже від нього потерпають місцеві мешканці та погіршується враження від подорожей у

мандрівників. Водночас потрібно розуміти, що овертуризм з'являється не через доступність та розвиток подорожей, а через несвідоме ставлення до них.

Щодо України, то її туристичний потенціал на сьогодні розкрито не повною мірою, про що свідчить 1,5–2% частки туристичної галузі в структурі ВВП країни. На фоні зменшення прикордонного обміну спостерігаються якісні зміни в структурі в'їзного туристичного потоку з неприкордонних країн. Так досягнуто суттєвого зростання потоків з: Литви – на 32,0%, Латвії – 18,1%, Німеччини – 17,5%, Канади – 11,4%, Китаю – 11,1%, а також продовжується тенденція зростання потоків туристів з: Франції – 6,0%, США – 5,6%, Чехії – 5,6%, Італії – 3,9%, Великобританії – 2,7%, Болгарії – 2,4% та відновився потік туристів з Грузії – 4,5%.

Тренд на подієві подорожі, який починає розвиватися в нашій державі, набирає обертів. Особливо овертуризм спостерігається з квітня до серпня на острові Хортиця. Біля музею Козацтва, Запорізької Січі, Кінного театру – безліч туристів, що ледве можна проштотувати. Іншим прикладом може слугувати Київ, який називають «найсхіднішим містом Західної Європи». Управління туризму щороку проводить опитування серед туристів, які відвідують Львів і визначає, з яких країн найчастіше вони приїжджають та скільки коштів витрачають. Загалом у 2019 році Львів відвідало близько 2,5 млн туристів. За останні роки дуже популярною дестинацією стало м. Одеса. Безумовно, всьому цьому сприяє дешевизна послуг, квитків, засобів розміщення та харчування [2].

Отже для мирного вирішення конфліктів між туристами і місцевим населенням потрібно вибудувати діалог між жителями, професійними туристичними організаціями та органами влади та розповсюджувати туризм за межі перевантажених районів в райони, що потребують туристичних надходжень до бюджетів. Таким чином на зміну овертуризму приходить андертуризм (англ. Undertourism) – подорожі в менш популярні місця, альтернативні відомим туристичним дестинаціям. Багато країн в наш час прагнуть розповсюдити туризм з перевантажених районів в місця, які дійсно потребують туристичних витрат. Наприклад, замість того щоб штовхатися серед мільйона людей, що приїжджають до Японії на цвітіння сакур, можна такі ж сади побачити в Південній Кореї [4].

Але потрібно особливо відзначити те, що 2020 рік вніс свої корективи та став одним із найгірших для туристичної сфери через пандемію COVID-19. Кількість прибулих міжнародних туристів у червні зменшилася на 93% порівняно з 2019 роком. Згідно з новим випуском Всесвітнього туристичного барометра від ЮНВТО, кількість міжнародних туристів за перше півріччя зменшилась на 65%. Це являє собою безпрецедентне зменшення, оскільки країни усього світу закрили свої кордони та запровадили обмеження на подорожі у відповідь на пандемію.

На відміну від нашої країни, туристичний сектор Китаю стрімко відновлюється. Понад 80% населення Китаю висловило намір помандрувати в третьому кварталі 2020 року, 90% висловили впевненість у світлому майбутньому туризму в країні. Також, понад 90% китайських готелів і туристичних місць відновили роботу. Близько 60% туристичних агентств

країни знову запрацювали, а серед них близько 95% впевнені, що ситуація буде з часом тільки поліпшуватися [5].

За перше півріччя 2020 року Китай забезпечив 1,17 млрд внутрішніх поїздок при туристичній виручці в розмірі 640 млрд юанів, що на 62% і на 77% нижче, ніж за аналогічний період роком раніше відповідно [5].

Україна та Китай можуть відновити транспортне сполучення швидше, ніж з країнами Європейського Союзу. Китайська нація лідирує в світі по витратах на подорожі. Саме в'їзний туристичний потік з Китаю може слугувати драйвером розвитку туристичної галузі України. З цією метою Президент В. Зеленський підписав указ «Про тимчасове запровадження безвізового режиму для громадян Китайської Народної Республіки, які в'їжджають в Україну з туристичною метою» [1]. Відзначається, що указ № 295/2020 підписаний з метою розвитку дружніх відносин між Україною і КНР, а також активізації двостороннього співробітництва в сфері туризму.

Розширення можливих сценаріїв відновлення світового туризму до 2021 р. вказує на зміну тенденції наступного року на основі припущень про поступове та лінійне скасування обмежень на поїздки, наявність вакцини або лікування та повернення довіри мандрівників. Тим не менше, на повернення до рівня 2019 р. з точки зору прибуття туристів піде від 2,5 до 4 років [3].

Список літератури:

1. Указ Президента України №295/2020 «Про тимчасове запровадження безвізового режиму для громадян Китайської Народної Республіки, які в'їжджають в Україну з туристичною метою». Retrived from: <https://www.president.gov.ua/documents/2952020-34497>.
2. Гапоненко Г. І., Василенко А. В. Over- та under-tourism як взаємозалежні явища сучасного глобалізованого світу. Проблеми економіки. 2020. № 1. С. 6–12. Retrived from: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2020-1_0-pages-6_12.pdf.
3. «INTERNATIONAL TOURIST NUMBERS DOWN 65% IN FIRST HALF OF 2020, UNWTO REPORTS». Retrived from: <https://www.unwto.org/news/international-tourist-numbers-down-65-in-first-half-of-2020-unwto-reports>.
4. National Geographic Channel. Retrived from: <https://www.nationalgeographic.com/travel/features/undertourism-overtourism-sustainable-destinations>.
5. Кумай ожидает падения внутреннего туризма на 43% в 2020 году. Retrived from: <https://regnum.ru/news/economy/3063264.html>

ВЕРЖБИЦЬКА Д. П.

ВЗАЄМОДІЯ КНР ТА США В КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМИ ЕТНІЧНОГО ФАКТОРУ В СІНЦЗЯН-УЙГУРСЬКОМУ АВТОНОМНОМУ РЕГІОНІ

Вержбицька Дар'я Павлівна,
студентка групи УК-41,

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
E-mail: dverzhbytska@gmail.com

Науковий керівник: д.і.н., проф. Лиман С.І.

В сучасному світі, в умовах торгівельної війни між Китаєм та США, американо-китайські відносини є складним комплексом багатьох невирішених

питань. Оскільки КНР та США на сучасному етапі є світовими лідерами, що фактично створюють біполярність політичної системи, від взаємовідносин між двома країнами залежить становище на міжнародній арені.

Сінцзян-Уйгурський автономний регіон (СУАР) – найбільший за територією регіон Китаю, який межує з Російською Федерацією, чотирма колишніми радянськими центральноазіатськими республіками – Казахстаном, Таджикистаном, Киргизстаном та Узбекистаном, а також з Монголією, Пакистаном та Афганістаном завдяки особливостям рельєфу та географічному розташуванню забезпечує Китай «буферною зоною» від військових загроз з Заходу [1, с. 796]. Політична та соціальна нестабільність району, який став частиною Китайської Народної Республіки ще в 1949 році, обумовлене багатовіковою історією Східного Туркестану, який довгий час існував поза межами впливу Китаю.

Через своє географічне положення та важливість регіону в зовнішньополітичній стратегії КНР загроза сепаратизму в СУАР є важливими факторами стримування етнічного сепаратизму в регіоні. Однією з його причин є фактор міцної історичної пам'яті – в минулому уйгури мали власну державу - Уйгурський каганат, який існував з VII по IX століття на теренах Східного Туркестану.

Саме етнічний сепаратизм та політика Китаю щодо прав етнічних меншин в регіоні, загострення етнічної та релігійної дискримінації, створення «таборів перевиховання» на території СУАР, тривалий час впливають на взаємовідносини КНР та США.

Після осудження ООН політики Китаю проти уйгурів в 2018 році [4], Китай де-факто визнав існування таборів, називаючи їх «центрами підвищення професійної кваліфікації».

На сучасному етапі взаємовідносини між КНР та США є на найнижчому рівні з часів спроби нормалізації відносин Річардом Ніксоном в 1972 році. Погіршення відносин між двома країнами відбувалося з часів приходу до влади Сі Цзіньпіна, відомого своєю напористою та авторитарною політикою. Чергове погіршення двосторонніх відносин відбулося після створення закону про національну безпеку в Гонконзі та поширенню етнічної дискримінації щодо уйгурів, що викликало хвилю санкцій США. Так, літом 2020 року адміністрація Д. Трампа оголосила про санкції проти китайських політиків, які, за їх словами, несуть відповідальність за порушення прав людини щодо мусульманських меншин в Сінцзяні [5].

Ще одним фактом, що свідчить про засудження США етнічної політики Китаю в уйгурському питанні є направлення групою конгресменів США відкритого листа на ім'я М. Помпео. В ньому йдеться про факти етнічної дискримінації в СУАР уйгурів та інших мусульманських меншин. Лист закликає адміністрацію офіційно визначити злочини, пов'язані з жорстокістю, включаючи злочини проти людства та геноцид, і наполягає на введенні санкцій проти китайських чиновників, відповідальних за цю політику. Конгресмени наголошують, що порушення прав людини вимагають відповіді як з боку Сполучених Штатів, так і з боку міжнародного співтовариства, оскільки факти

вказують на те, що китайський уряд навмисно працює над знищенням уйгурської ідентичності, культури, чинить тиск на релігійну сферу, та заохочує насильства щодо жінок. У своєму зверненні конгресмени закликають не лише засудити цю у політику, але й впровадити додаткові санкції проти китайських чиновників, відповідальних за ці злочини. Крім того, в листі є заклик до адміністрації, щодо необхідності офіційного визнання урядом Китаю відповідальності за вчинення злочинів, у тому числі геноциду, проти уйгурів, казахів та інших мусульманських етнічних меншин [3].

За даними останнього огляду Human Rights Watch, опублікованого в січні 2018 року, КНР все ще знаходиться в списку держав, що серйозно порушують права людини, разом з Сирією, Єгиптом, Туреччиною і деякими іншими [2]. Ця організація, як і раніше відзначає неправомірність дій керівництва КНР в Сіньцзяні, і наполягає на перегляді внутрішньої політики по відношенню до уйгурів та інших етнічних меншин в СУАР.

Таким чином, уйгурське питання відіграє важливу роль у діалозі США та КНР, і поступово стає одним з основних питань у двосторонніх відносинах. Це питання поступово переходить у фазу активного діалогу із застосуванням як старих, прямих методів привернення уваги через офіційні заяви, так і нових – значної аналітичної діяльності з боку аналітичних центрів США, які аналізують стратегії захоплення геополітичного впливу Китаєм в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. Можна сказати, що "м'яка сила" у відносинах між Вашингтоном і Пекіном стала переважати над прямим впливом.

Але в уйгурського питання є свої нюанси, які можуть привести до серйозних наслідків. СУАР, будучи надзвичайно важливим геостратегічним регіоном КНР, має для Китаю особливе значення і в економічному, і в політичному плані. КНР потрібно строго контролювати ситуацію в проблемних регіонах, розташованих поблизу кордонів СУАР, щоб конфліктний потенціал сусідніх районів не перекинувся сюди, а також вживати рішучі кроки в своїй політиці у регіоні. Основним фактором занепокоєння Китаю відносно нестабільного політичного становища в Сіньцзяні та небажання втручання у внутрішню політику КНР щодо СУАР з боку США є те, що територія СУАР має велику кількість енергетичних ресурсів та велику значимість в зовнішній політиці КНР щодо країн Центральної Азії, з якими межує СУАР.

Саме тому КНР зараз значно сконцентрувала зусилля на ізоляції Сіньцзяну від ісламського світу і продовжує зміцнювати свій вплив за допомогою нарощування військової переваги і «м'якої сили». Також не варто забувати і про непряму підтримку уйгурського сепаратистського руху Сполученими Штатами. У разі втрати СУАР Китаю буде вже набагато складніше претендувати не тільки на місце світової держави, а й на положення провідної держави в Азії.

Список літератури:

1. Вержбицька Д.П., Панасенко Г.С. Сепаратизм в СУАР як загроза національній безпеці КНР. Abstracts of the 9th International scientific and practical conference. CPN Publishing Group. Osaka, Japan. 2020. P. 794–800. 2. Human Rights Watch, World Report 2018: statistic report/ Human Rights Watch – Washington, 2018. – p. 144. 3. Rubio, Menendez,

McGovern, Smith Lead Bipartisan, Bicameral Letter on Chinese Government Atrocities in Xinjiang. Retrived from: https://www.rubio.senate.gov/public/index.cfm/press-releases?ContentRecord_id=7B41F61E-E44A-4F7F-929C-BA22C23EE8E7. 4. U.N. says it has credible reports that China holds million Uighurs in secret camps. Retrived from: <https://www.reuters.com/article/us-china-rights-un/u-n-says-it-has-credible-reports-that-china-holds-million-uighurs-in-secret-camps-idUSKBN1KV1SU>. 5. U.S. Adds Sanctions Over Internment of Muslims in China. Retrived from: <https://www.nytimes.com/2020/07/31/us/politics/sanctions-china-xinjiang-uighurs.html>

ГОНЧАР Д. Р.

США ПРОТИ КИТАЮ: ХОЛОДНА ВІЙНА ХХІ СТОРІЧЧЯ ?

Гончар Данило Русланович,
студент групи УО-31,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
E-mail : gonchar.danylo@gmail.com
Науковий керівник: к.е.н., доц. Резніков В.В.

За останнє десятиліття неприховано загострюється конкуренція між провідними економіками світу – США та Китаєм. США зі своїм золотовалютним резервом, накопиченим ще в середині ХХ ст. не може себе почувати спокійно, адже швидкі темпи розвитку китайської економіки загрожують національним інтересам американців.

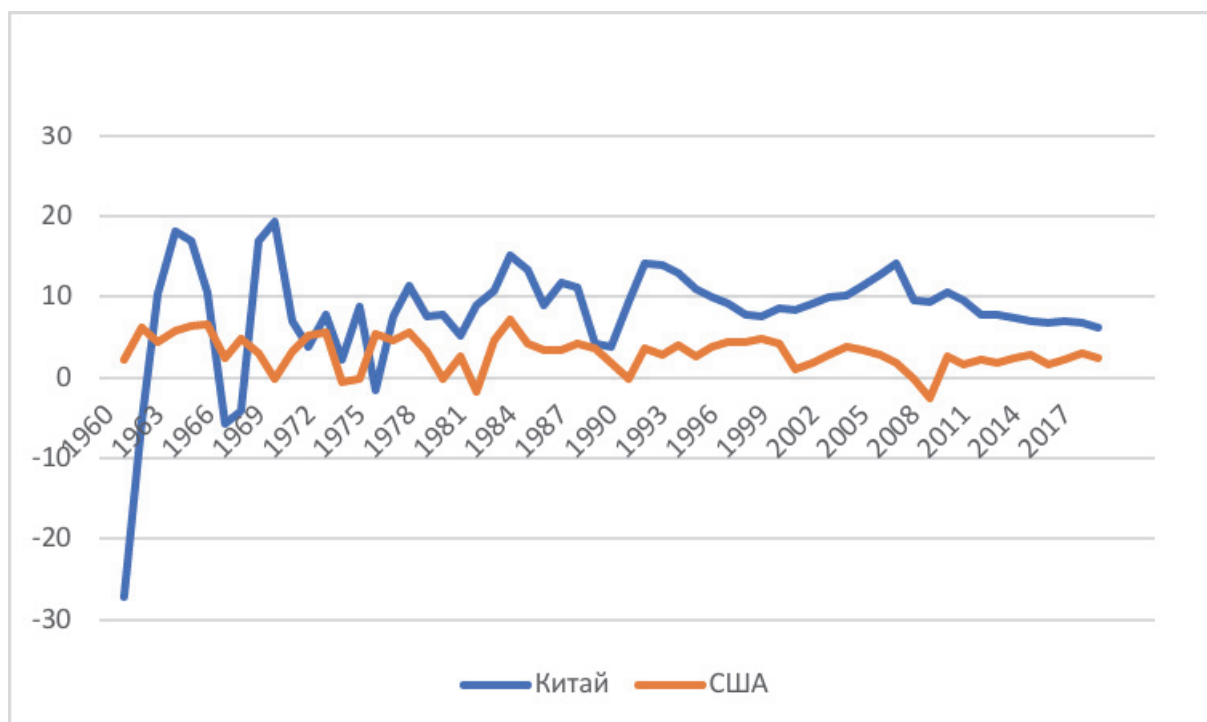

Рис. 1. Приріст реального ВВП за 1960-2019 рр., % [1].

З рисунку 1, побудованого на основі статистичних даних Світового Банку видно, що КНР суттєво переважає темпи росту ВВП, починаючи з середини 1960-х років. Це, в свою чергу, відкриває нові механізми та нові важелі впливу на світовій арені. Китайська Народна Республіка стає все більш важливим гравцем на політичній арені. Пропонуємо проаналізувати, що послужило поштовхом до стрімкого економічного росту та розвитку Китаю.

Ще на початку 50-х років країна була майже цілком аграрною, а проведена політика « Великого стрибку » провалилася, принісши голод на китайські землі. Справжній розвиток держави розпочався за правління Ден

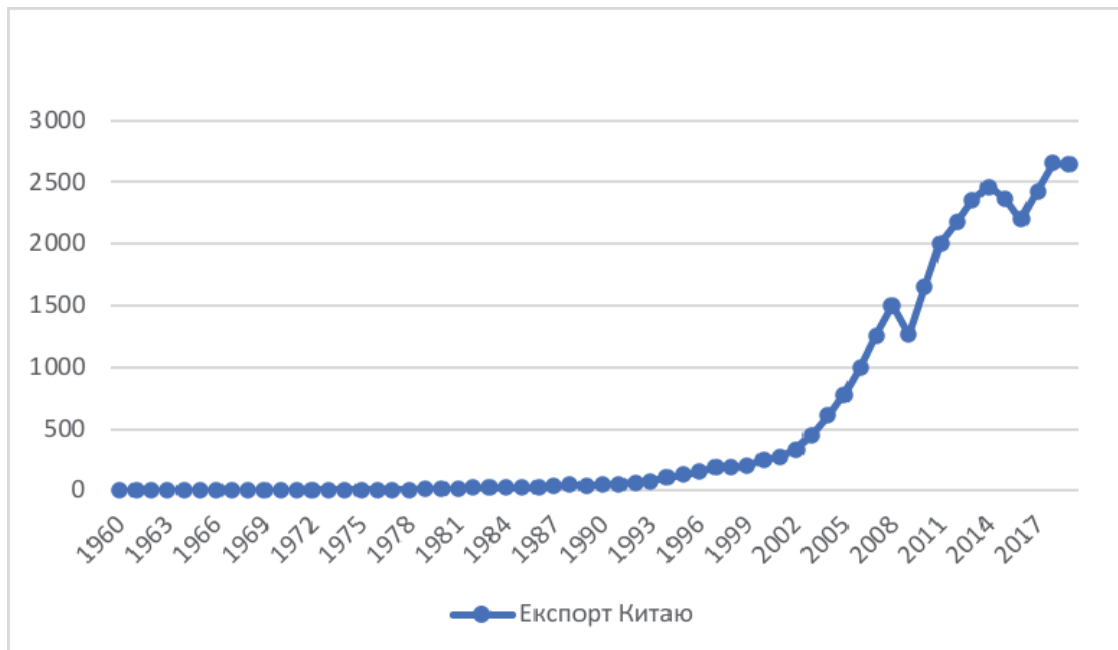

Рис. 2. Експорт КНР за 1960–2019 рр (млрд дол. США) [2]

Сяопіна, коли економіку було відкрито для іноземців та відновлено відносини з США, в Китаї відбувся перехід до ринкових механізмів регуляції економіки. Вступ до СОТ та приєднання Гонконгу стали локомотивами розвитку, адже 70% прямих іноземних інвестицій заходить в Китай через Гонконг. Членство у СОТ дозволило знизити тарифи на експортовану продукцію, що, в свою чергу, дозволило заповнити світовий ринок продукцією китайського виробництва.

На рисунку 2, добре видно, що зрушення почалися саме після приєднання Гонконгу в 1997 році та після інтеграції в СОТ 11 грудня 2001 року. Також ставка на промислове виробництво та високі технології, тотальне залучення населення до освіти змогли зробити трудову силу Китаю конкурентоспроможною та підвищити її вартість [3].

Зростання економічної міці, політичний вплив (включно з механізмом Ради Безпеки ООН) зробили Китай найбільшою загрозою для одноосібного панування США на світовій арені, нині експерти зазначають, що міжнародна система перейшла від монополярності, яка встановилася після завершення Холодної війни внаслідок розпаду СРСР. Китай збільшує свій вплив вглиб материка за рахунок грандіозного інвестиційного проєкту « Один пояс – один шлях ». Частка китайського капіталу в економіках європейських країн зростає.

Ще однією перевагою в майбутньому протистоянні за світову гегемонію може стати нарощування ядерного потенціалу КНР, бо як зазначається в щорічній доповіді пентагону щодо воєнної міці Китаю, наразі вже нараховується близько 200 ядерних боєголовок, і кількість зростає. Припускається, що Китай до кінця століття зможе створити армію, яка за міццю буде дорівнювати або навіть переважати армію США [4].

Становище погіршується, незважаючи на спроби США та Китаю узгодити протиріччя шляхом укладення торгового договору, адже торговельна війна наносить шкоду обом економікам. Д. Трамп навіть припускає можливість розриву договору та нівелювання всього прогресу, досягнутого шляхом тривалих переговорів.

Пунктами, які не влаштовують США є :

- 1) недобросовісна конкуренція у вигляді промислового шпіонажу;
- 2) розповсюдження « китайської чуми » світом;
- 3) програшна ситуація для американських товарів в порівнянні з китайськими.

Ці пункти є і важелями впливу, на які посилається керівництво Білого Дому, коли робить той чи інший крок в боротьбі з Китаєм (такий, як закриття консульства тощо).

Також передумовою для більшої уваги до Китаю є проєкт « Один пояс – один шлях », що наближає до реальності концепцію К. Хаусхофера щодо недопущення створення осі Берлін–Москва–Токіо (нині замість Токіо – Пекін). Прокладання нового шовкового шляху та будівництво Північного потоку–2 до Німеччини стають тому підтвердженням, саме тому США розширив санкційний список, додавши до нього компанії, які беруть участь в будівництві газопроводу.

Отже, Китай нарощує не тільки економічну міць, але зростає і політична вага держави на світовій арені, розширюється сфера впливу далеко за межі азійського регіону, китайський капітал та культурна експансія становить пряму загрозу національним інтересам США, загрожує переходом від монополярності світу на чолі з демократичними ідеалами заходу до ситуації біполярності з сильною економічно та військово комуністичною державою. Цю ситуацію цілком можна вважати аналогією Холодної війни, адже військова сила не застосовується, а коло задіяних механізмів впливу та тиску є досить широким, цілком можна зробити висновок, протистояння затягнеться ще на довгі роки.

Список літератури :

1. GDP growth (annual %) - China, United States. World bank : website. Retrived from: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=CN-US>. 2. Exports of goods and services (current US\$) – China. World Bank : website. Retrived from: <https://data.worldbank.org/indicator/NE.EXP.GNFS.CD?end=2019&locations=CN&start=1960&view=chart>. 3. Кутайское экономическое чудо : объясняем в графиках и цифрах. BBC news: website. Retrived from: <https://www.google.com/amp/s/www.bbc.com/russian/features-49885983.amp>. 4. В США признали превосходство Китая в вооружении. Кореспондент.net: website. Retrived from: <https://korrespondent.net/world/4269633-v-ssha-pryznaly-prevoskhodstvo-kytaia-v-vooruzhenyyu>.

***

ДУДНІК А. О.

ПЕРСПЕКТИВИ В'ЇЗНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНУ З КРАЇН ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ

Дуднік Анастасія Олександрівна,

студентка групи УТ-31,

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,

E-mail: dudniknastya2000@gmail.com

Науковий керівник: к.е.н., доц. Гапоненко Г.І.

Проаналізувавши туристичний потік іноземних туристів в Україну за період 2015–2017 рр., згідно даних Державної служби статистики, спостерігається збільшення кількості туристів з неприкордонних країн, які в'їжджають до нашої країни (рис.1).

Рис 1. Динаміка в'їзного туризму в Україну за 2015-2017 рр.*

*Складено автором за джерелом [2]

Частка іноземних відвідувачів з країн Південно-Східної Азії, а зокрема з В'єтнаму і Таїланду, у порівнянні з основним потоком туристів, зовсім не значна, хоча за період 2015-2017 рр. і простежується поступове збільшення кількості громадян, які приїжджають з цих країн (рис 2).

Наразі Україна проводить активну зовнішньо-економічну політику щодо поглиблення взаємодії з країнами Південно-Східної Азії. А саме 9 липня 2020 р., напередодні відзначення 53-ї річниці з дня заснування Асоціації країн Південно-Східної Азії (АСЕАН), Міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба прийняв послів Соціалістичної Республіки В'єтнам, Республіки Індонезія та Малайзії. Під час зустрічі сторони обговорили перспективи поглиблення взаємодії України з АСЕАН в політичній та економічній площині,

зокрема у контексті прагнення нашої держави приєднатися до головного документа АСЕАН – Договору про дружбу та співробітництво у Південно-Східній Азії та набути статус спостерігача в Міжпарламентській Асамблеї Асоціації [3].

Якщо в 2018 році загальний обсяг торгівлі з країнами АСЕАН склав \$ 2,837 млрд, в 2019 вже \$ 3,065 млрд. Експорт зріс з \$ 1,634 млрд до \$ 1,779 млрд, а імпорт – з \$ 1,202 млрд до 1,540 [3]. Серед ключових країн-партнерів України за підсумками першого півріччя 2020 року – Індонезія, В'єтнам, Малайзія, Таїланд, Сінгапур. Посилення такої взаємодії без сумніву вплине і на збільшення туристичного потоку, зокрема з метою ділового туризму, з боку країн Південно-Східної Азії в Україну.

Рис 2. Туристичний потік до України з В'єтнаму і Таїланду за 2015-2017 рр. .*

*Складено автором за джерелом [2].

В'їзний медичний туризм в Україні також стає все більш популярним. Наша країна приваблює громадян інших країн також як цікавий туристичний регіон. Для багатьох пацієнтів метою приїзду стає поєднання лікування в профільних клініках і можливість відвідати популярні туристичні об'єкти. Вітчизняні медики мають високу кваліфікацію, а рівень приватної медицини в країні не поступається світовому. Відсутність черг до вузькоспеціалізованих лікарів і можливість отримати якісне лікування з перших днів звернення до фахівця робить практику міжнародного медичного туризму популярнішою з кожним роком.

Реформа в сфері надання медичних послуг дала новий стимул для розвитку структури приватних клінік по всій країні і зробила затребуваним сектор державних лікувальних установ. Можливість укласти договір на надання

медичних послуг щорічно привертає в країну тисячі іноземних громадян. За даними Української Асоціації медичного туризму, в країну щорічно приїжджають громадяни з Росії, Молдови, Білорусі, Німеччини, Італії, Туреччини, Франції, Великобританії та інших європейських країн. Окремо слід відзначити збільшення потоку пацієнтів із Середньої Азії, Китаю та ОАЕ в зв'язку зі спрощенням візового режиму.

Великий ринок медичних послуг і широкий вибір клінік дає можливість лікуватися пацієнтам з різними проблемами зі здоров'ям:

- 18% відвідують Україну для лікування стоматологічних та офтальмологічних проблем;
- 25% їдуть в санаторії, що спеціалізуються на реабілітації людей з ДЦП;
- 57% іноземних пацієнтів привертає доступність цін і високий розвиток медицини в сфері ортопедії, пластичної хірургії, репродуктології, кардіохірургії та клітинних технологій.

Натомість забезпеченість В'єтнаму і Таїланду лікувальними та оздоровчими курортами, санаторіями в порівнянні з Україною дуже низька, тож доцільним є створення позитивного іміджу нашої країни, як туристично привабливої для здійснення подорожей з метою лікування і оздоровлення на високому рівні для туристів з цих країн.

Наразі для закріплення позицій України на світовому туристичному ринку та збільшення туристичного потоку іноземних туристів нашої країни необхідним є створення конкурентоспроможного туристичного продукту насамперед завдяки вирішенню наступних питань.

1. Забезпечення безпеки перебування іноземних громадян на території нашої країни.
2. Використання інформаційних технологій для просування туристичного продукту.
3. Модернізація національних транспортних сполучень та розвиток інфраструктури країни в цілому.
4. Налагодження партнерських відносин з міжнародними агентствами, що працюють в сфері медичного туризму.
5. Сприяння розвитку зеленого будівництва та закупівлі екологічно чистої продукції.
6. Розвиток концепції захисту, відновлення і сприяння сталому використанню наземних екосистем, розумного використання лісів, заходів проти деградації земель і припинення втрати біорізномаяття.
7. Забезпечення моніторингу та збору інформації про відгуки клієнтів і своєчасного діалогу між представниками туристичних підприємств і споживачами та клієнтами.

Список літератури:

1. Закон України «Про туризм». Retrived from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр#Text>.
2. Державна служба статистики України. Retrived from: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Веб-портал органів виконавчої влади України. Retrived from: <https://www.kmu.gov.ua>

ЖЕВАГО О. К.

«ТАЙВАНСЬКА КАРТА» ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ІНТЕРЕСІВ США ТА КНР

Жеваго Олександр Костянтинович,

студент групи УК-32,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

E-mail: zhevago.alex@gmail.com

Науковий керівник: к.е.н., ст. викл. Панова І.О.

Острів Тайвань вже більше 70 років є точкою суперечностей у Східній Азії. КНР і США мають різні бачення щодо подальшого його статусу й використовують у своїх власних геополітичних інтересах. Все це зумовлює актуальність обраної теми роботи.

Тайвань має виключне геостратегічне положення, надаючи можливість контролювати торговельні шляхи Східної Азії. Крім того, для КНР острів є ключем виходу до Світового океану, що особливо важливо для диверсифікації торговельних зв'язків зі світовими ринками. Наряду з цим, значну роль відіграє політико-ідеологічний фактор. КНР вважає Тайвань пріоритетною ціллю власних національних інтересів. Це, по-перше, є питанням історико-ідеологічним – об'єднання всіх китайських земель у межах єдиної держави свідчить про відновлення могутності китайської нації, а по-друге, виступає у якості індикатора внутрішньої легітимності Комуністичної партії [2].

США займають гнучку позицію в рамках політики «одного Китаю». З одного боку, Вашингтон визнає уряд КНР єдиним законним урядом країни та не заперечує вірогідність включення Тайваню до її складу, наголошуючи при цьому на неприпустимості силового шляху вирішення. З іншого – завдяки «Закону про відносини з Тайванем» від 1979 р., продовжує тісні неформальні контакти й фактично виступає у якості гаранту безпеки острова. Традиційними сферами зв'язків залишаються: постачання зброї та економічне співробітництво. Інтенсивність контактів залежить від позиції адміністрації президента США і його політики по відношенню до КНР. Однак, у будь-якому випадку Тайвань розглядається як важливий бар'єр для стримування амбіцій континентального Китаю та додатковий важіль тиску на Пекін [2].

Разом з тим, слід зазначити, що у XXI столітті помітний вплив на відносини в рамках трикутника США-Тайвань-КНР стала відігравати влада самого острова. Розвиток демократичних процесів призвів до формування двох політичних «центрів», кожен з яких має кардинально різні погляди на статус Тайваню. Так, партія Гоміньдан виступає за нормалізацію відносин з КНР, що фактично означає інтеграцію до її складу, водночас Демократична прогресивна партія (ДПП), навпаки, стоїть на позиціях незалежності від материкового Китаю. Находження при владі тієї чи іншої сили прямо впливає на відносини як з КНР, так і з США. Зокрема, у період президентства Чень Шуйбяня (2000 – 2008 рр.) – представника ДПП – відносини між КНР та Тайванем значно

загострилися. Переговорний процес в рамках контактів напівофіційних посередників – Фонду обмінів через Тайванську протоку й Асоціації за розвиток зв'язків між берегами Тайванської протоки – були припинені. Ряд ініціатив президентської адміністрації, направлених на відмежування острова від материкового Китаю, призвів до дестабілізації ситуації у регіоні, що проявилось у посиленні військового тиску з боку КНР (розміщення наступальної зброї у межах ближнього радіусу, прийняття у 2005 р. Закону про протидію розколу країни – легітимізація силового варіанту розв'язання тайванського питання), а також, що важливо, у погіршенні відносин з США, які зі свого боку зіткнулися з тиском зі сторони КНР та власним небажанням зміни статусу-кво у регіоні [1].

Обрання у 2008 р. президентом представника Гоміньданя сприяло покращенню ситуації. Адміністрація Ма Їнцзю нормалізувала відносини з Пекіном шляхом відновлення переговорного процесу неофіційними посередниками, визнанням «консенсусу 1992 р.», поетапним налагодженням економічних та культурних зв'язків між берегами. Вже у 2010 р. між сторонами було укладено Рамкову угоду щодо економічного співробітництва. КНР було обрано варіант мирного інтегрування острова до свого складу шляхом посилення економічної залежності останнього. Заразом такий перебіг подій цілком влаштовував Сполученні Штати, які мали змогу зберігати нормальні стосунки зі сторонами та підтримувати статус-кво у регіоні [2].

Прихід до влади у 2016 р. Цай Інвєня (ДПП) з одного боку, й обрання президентом США Дональда Трампа з іншого – негативно вдарило по здобутому консенсусу. Повернення Тайваню на шлях відмежування від материкового Китаю зумовило відновлення військового та дипломатичного тиску КНР на острів. Водночас це дало змогу для США, де адміністрація Трампа обрала курс на конфронтацію відносин, розіграти так звану «тайванську карту». Першим проявом цього стала телефонна розмова 2 грудня 2016 р. між президентами обох країн, що суперечило домовленостям з КНР. На фоні розгортання торговельної війни між КНР та Сполученими штатами, останні прийняли низку законів, спрямованих на поглиблення зв'язків з Тайванем та його підтримку на міжнародній арені. Так, згідно до «Закону про поїздки до Тайваню» (2018 р.) було відновлено можливість візитів високопосадовців Тайваню та США, а «Закон про міжнародну ініціативу союзників Тайваню щодо захисту і розширення можливостей» (2019 р.) надав змогу лобіювати членство та інтереси країни у міжнародних організаціях [3].

Однак, незважаючи на згадування у програмних документах США Тайваню в якості складової стратегії в Індо-Тихоокеанському регіоні, основою відносин продовжують виступати декларативні принципи політики «одного Китаю» та мирного вирішення тайванського питання, а також обов'язки у сфері безпеки згідно «Закону про відносини з Тайванем» [4]. Надання Тайваню статусу союзника або партнера США не відбувається, а заразом відсутнім є цілісне бачення острова у стратегії Сполучених штатів, що дає можливість зробити висновок про використання «тайванської карти» лише у якості ситуативної потреби.

Підсумовуючи, слід відзначити, що сьогодні тайванське питання продовжує відігравати актуальну роль у взаємовідносинах між КНР та США. Змінність влади Китайської республіки, з кардинальними поворотами у векторі зовнішньої політики, привнесло нестабільність у пануючий до цього статус-кво. Тайвань залишається важливим геостратегічним і політичним пунктом у Східній Азії та продовжує виконувати роль інструмента тиску США на Китайську Народну Республіку.

Список літератури:

1. Волошина А.В. Тайванский вопрос в современных отношениях Китая и США. Восточная Азия: прошлое, настоящее, будущее. 2020. Retrived from: <https://cyberleninka.ru/article/n/tayvanskiy-vopros-v-sovremennyh-otnosheniyah-kitaya-i-ssha>;
2. Лексютина Я.В. США и политика «одного Китая». Контуры глобальных трансформаций: политика, экономика, право. 2017. Retrived from: <https://cyberleninka.ru/article/n/ssha-i-politika-odnogo-kitaya>.
3. Сведенцов В.Л. Тайваньский вопрос на современном этапе. Проблемы национальной стратегии. 2019. Retrived from: <https://riss.ru/article/5458/>.
4. Stilwell D. R. Advancing U.S. Engagement and Countering China in the Indo-Pacific and Beyond. Senate Committee on Foreign Relations. 2020. Retrieved from: <https://www.state.gov/advancing-u.s.-engagement-and-countering-china-in-the-indo-pacific-and-beyond/>.

ЖМЕНЬКО М. В.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ У В'ЄТНАМІ

Жменько Маріанна Всеволодівна,

студентка групи УТ-21,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

E-mail: mara2002mw@gmail.com

Науковий керівник: ст. викл. Волкова І.І.

Протягом останніх років, туристичний напрямок в Південно-Східну Азію, зокрема, до В'єтнаму, демонструє активне зростання. Туризм є важливою галуззю економіки В'єтнаму і одним із перспективних напрямків соціально-економічного розвитку.

В'єтнам – країна з давньою самобутньою культурою, своєю історією, сприятливими кліматичними умовами, яка довгий час перебувала в тіні. Держава протягом 20 років відстоювала свої кордони і суверенітет, відновила надзвичайно динамічними темпами, розвиваючи туризм.

Основою для розвитку туризму є природний й культурно-історичний потенціал.

Завдяки кліматичним особливостям, В'єтнам спеціалізується на рекреаційному туризмі. На більшій частині території країни клімат тропічний мусонний, на півночі близький до тропічного, на півдні – до субекваторіального. Довжина берегової лінії складає 3260 км. Список морських курортів з півночі на південь наступний: Монгкай, Халонг, острів

Катба, Дошон, Шам Шон, Киа Ло, Да Нанг, Хой Ан, Куй Нон, Нячанг, Фанранг, Фантіет, Муйне, Вунгтау, острів Фукуок, острів Кондао [1].

В'єтнам є одним з центрів екологічного туризму. Ліси займають більше 30% країни. На території держави розташовано 12 національних парків, близько 60 природних заповідників і більше 30 лісів історичного, екологічного і культурного значення.

Флора і фауна багата і різноманітна, велика кількість з них є рідкісними видами і занесені в Червону книгу. В джунглях багато дорогоцінних порід дерев, які можуть бути задіяні в туризмі, як об'єкт огляду для туристів. У списку об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО у В'єтнамі значаться 7 найменувань, з них 2 природні об'єкти: Затока Халонг і Національний парк Фонг-Ня-Ке-Банг [5].

Рельєф країни переважно гірський, найвища точка – гора Фаншіпан (3143 м). Найбільш великі плато об'єднують назвою Тейнгуен («Західні плато»), поруч знаходяться Аннамські гори. Незважаючи на це, гірський туризм розвинений слабо. Виділяють курортні міста – Далат, Шапа і Дананг.

Популярний культурно-пізнавальний туризм. В'єтнам має ряд культурно-історичних визначних пом'яток, які несуть в собі унікальну цінність, і значаться в списку ЮНЕСКО: Комплекс пам'яток Хюе; Історичне місто Хойан; Святилище Мішон; Імператорська цитадель Тханглонг – Ханой, Цитадель династії Хоанг [5].

Величезна кількість фестивалів і національних свят, які є особливим напрямком самобутньої культури В'єтнаму, є основою для розвитку подієвого туризму. Одними з найяскравіших заходів вважаються традиційні фестивалі, такі як: фестиваль пагоди Бай Дінь, фестиваль пагоди Хуонг, фестиваль Лім, фестиваль Ву Лан.

На сьогоднішній день, В'єтнам приваблює багатьох іноземних туристів. За даними Всесвітньої туристичної організації (UNWTO – World Tourism Organization) кількість іноземних туристів в період з 2009 по 2019 рр. збільшилася більш ніж утричі (Рис 1). У 2019 р. В'єтнам досяг бажаної цифри в 18 мільйонів в'їзних туристів. Це на 16, 2% більше, ніж в 2018 р. [4]. Також, за даними UNWTO, В'єтнам став одним з найбільш швидкозростаючих туристичних напрямків світу за підсумками 2019 р.

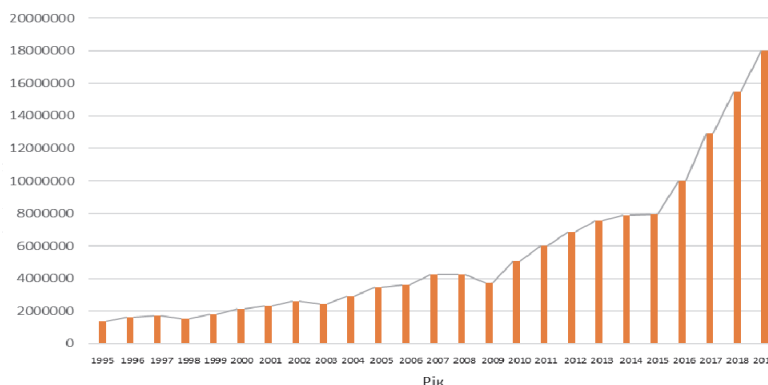

Рис.1. Динаміка в'їзних туристів до В'єтнаму в період з 1995 по 2019 рр. [2].

За даними Національного управління туризму В'єтнаму, спостерігається тенденція збільшення туристичних потоків з Китаю, Республіки Корея, Японії, Китайської Республіки (о. Тайвань), а також, США. Провідну позицію за кількістю прибулих туристів, протягом багатьох років, через територіальну близькість і схожість менталітетів між двома країнами займає Китай (Рис. 2).

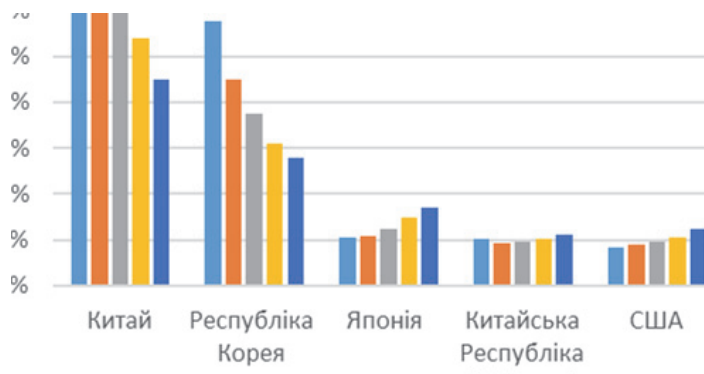

Рис. 2. Динаміка в'їзних туристів по країнам в 2015–2019 рр. [3].

Загальний дохід від туристів досяг 755 трильйонів донгів, що становить 9,2% ВВП [4]. Стрімкий розвиток туристичної сфери, її величезний вплив на економіку країни обумовлює актуальність даного питання.

З 2015 р. до 2019 р. кількість туристичної інфраструктури збільшилася з 19000 до 30 000 (середньорічне зростання 12,0%) (Рис.3).

Рис. 3. Динаміка туристичної інфраструктури в 2015– 2019 рр. [3].

Популярним місцем проживання стають бутик-готель, таймшер, а також, проживання у в'єтнамських родинах.

Список літератури:

1. Мартышенко Наталья Степанована Условия и тенденции развития международного туризма во Вьетнаме. Retrived from: www.gramota.net/materials/1/2012/3/28.html. 2. Мировой Атлас Данных. Retrived from: <https://knoema.ru/atlas>. 3. VNAT Национальное управление туризма Вьетнама. Retrived from: <http://www.vietnamtourism.gov.vn>. 4. UNWTO Tourism Highlights 2019 Edition. Retrived from: http://tourlib.net/wto/WTO_highlights_2019.pdf. 5. World Heritage Centre. Retrived from: <http://whc.unesco.org/en/list>.

КОВАЛЕНКО Я. Ю.

ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ ТА ЯПОНІЇ: НОВІ ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Коваленко Ярослава Юрїївна,

студентка групи УК-41,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

E-mail: yasya3692@gmail.com

Науковий керівник: к.п.н., доц. Безрук О.О.

28 грудня 1991 року Японія офіційно визнала Україну як незалежну державу. Таким чином, цю дату можна вважати початком розбудови дружніх відносин країни вранішнього сонця та української держави. Згодом – 26 січня 1992 року були офіційно встановлені дипломатичні відносини між двома країнами.

В цілому, відносини України та Японії не мають політичних проблем та розбіжностей. Вони позначаються спільністю поглядів та позицій щодо багатьох питань, які сьогодні турбують усю світову спільноту.

Так, наприклад, у 2014 році Японія засудила агресію з боку Росії щодо України та рішуче виступила за ряд міжнародних санкцій проти РФ.

Оскільки Японія є провідним міжнародним кредитором, одним з центрів закордонних інвестицій та членом ключових міжнародних організацій («Група семи», МВФ, ОЕСР та інші), то це відкриває для України величезні можливості у співпраці з провідною країною Азії.

Можна навести низку політичних контактів, що були здійснені обома сторонами за останні декілька років:

5–6 червня 2015 р. відбувся перший в історії двосторонніх відносин офіційний візит Прем'єр-міністра Японії Сіндзо Абе в Україну [1].

Наступного року, а саме – 5–7 квітня Президент України П. Порошенко здійснив офіційний візит до Японії на запрошення прем'єр-міністра Японії Сіндзо Абе [2].

З 26 лютого по 2 березня 2017 р. Голова Верховної Ради України А. Парубій здійснив робочий візит до Японії на запрошення уряду Японії [3].

21–24 жовтня 2019 р. Президент України В. Зеленський здійснив робочий візит до Японії з метою участі у церемонії інтронізації Імператора Нарухіто, яка відбулась 22 жовтня [3].

Таким чином, останні 5–6 років у відносинах Японії та України можна назвати вельми динамічними. За цей час Японія надала Україні суттєву технічну, грантову та фінансову допомогу у рамках проектів міжнародних організацій з метою зміцнення демократичних інститутів, проведення адміністративних та економічних реформ, розвитку культури, освіти, медицини, а також інфраструктури в нашій країні [3].

Сьогодні країни співпрацюють в багатьох сферах таких як: торговельно-економічна, фінансово-кредитна (отримання Україною фінансової допомоги з боку Японії задля здійснення та підтримки різноманітних проектів, одержання прямих і непрямих інвестицій і т.ін.), культурно-гуманітарна.

Варто зазначити, що одним із ключових факторів розвитку українсько-японських відносин є співпраця у галузі культури, яка зосереджена на проведенні культурно-мистецьких заходів з популяризації України в Японії та навпаки.

Так, у листопаді 2018 р. було проведено «Тиждень України» в Токіо, де були організовані різноманітні виставки, пов'язані з тематикою України, покази видатних стрічок українського кінематографу, проведені численні майстер-класи, що мали на меті показати мальовничість та красу української культури та зацікавити японське населення в ній.

Також активною можна назвати співпрацю й у науково-технічній та освітній сферах. Головним аспектом двосторонніх відносин між Україною та Японією є просування спільних дослідницьких проектів [5].

У 2011 р. була розпочата співпраця України з Японією, що мала на меті вивчення та використання українського досвіду з подолання наслідків Чорнобильської аварії – так звана співпраця по лінії «Фукусіма – Чорнобиль» [5].

Однією з перших країн, що запропонували Японії гуманітарну, експертну, консультативну та технічну допомогу для подолання наслідків аварії на АЕС «Фукусіма-1» стала саме Україна [5].

Щодо співпраці в галузі освіти, то вона характеризується переважно двома програмами уряду Японії. Обидві спрямовані на надання фінансової підтримки українським студентам, аспірантам, викладачам та дослідникам, які прагнуть удосконалити знання японської мови або бажають здобути знання, що базуються на досвіді Японії в інших галузях.

Отже, на сьогодні, можна впевнено сказати, що Японія є одним з ключових партнерів України в Азії, водночас потенціал відносин не використовується на повну. Але у 2019 р. Президент України Володимир Зеленський на зустрічі з главою парламентської асоціації дружби "Японія-Україна" Ейсуке Морі обговорив можливості для поглиблення економічного та інвестиційного співробітництва між Україною та Японією. Тому, можливо, після покращення ситуації з COVID-19 у світі буде застосовано ряд дій, що згодом викличуть впевнене поглиблення співробітництва між державами.

Список літератури:

1. 5-6 червня Україну з офіційним візитом відвідає Прем'єр-міністр Японії. Посольство України в Японії. Retrived from: <https://japan.mfa.gov.ua/news/37043-5-6-chervnya-ukrajini-z-oficijnim-vizitom-vidvidaje-premjer-ministr-japoniji>. 2. Японські сувеніри президентів України. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Retrived from: <http://nbuv.gov.ua/node/3657>. 3. Українсько-японські відносини. Посольство України в Японії. Retrived from: <https://japan.mfa.gov.ua/ukrayina-yaaponiya/ukrayinsko-yaaponski-vidnosini>. 4. Україна і Японія. Як зберегти міцні зв'язки. Мультимедійна платформа іномовлення України. Retrived from: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2781795-ukraina-i-aponia-ak-zberegiti-micni-zvazki.html>. 5. Науково-технічне співробітництво між Україною та Японією. Посольство України в Японії. Retrived from: <https://japan.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/265-naukovo-tehnichne-spivrobotnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-japonijeju>.

КУЛИКОВСЬКА Д. Н.

ВПЛИВ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ НА ЕВОЛЮЦІЮ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ ФІЛІПІН

Куликовська Діана Нешківна,
студентка групи УК-42,

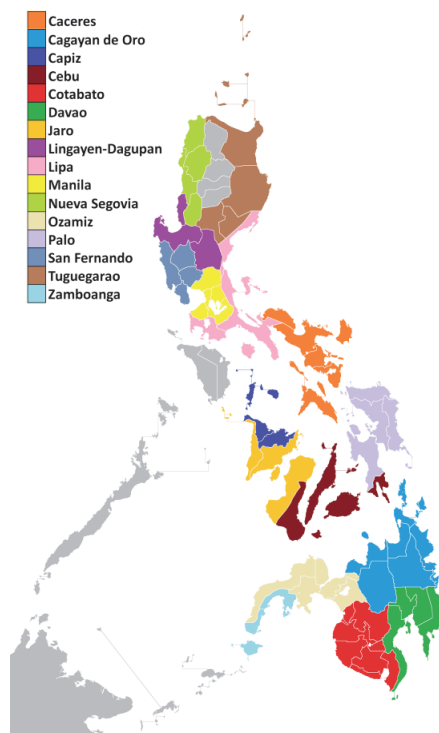
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
E-mail: diana.kulikovskaya15@gmail.com

Науковий керівник: д.і.н., проф. Лиман С.І.

Частиною всесвітньої католицької церкви під духовним керівництвом Папи Римського є Католицька церква на Філіппінах. Філіппінці – одна з двох націй в Азії, що мають значну частину населення, яке сповідує католицьку віру. Водночас країна має третє за чисельністю католицьке населення у світі після Бразилії та Мексики. Католицька церква на Філіппінах складається з 72 єпархій у 16 церковних провінціях, а також 7 апостольських вікаріатів та Військового ординаріату (Рис. 1). За останніми даними 84 мільйони філіппінців, або приблизно 82,9% – 85% населення, сповідують католицьку віру [2].

Розповсюдження християнства на Філіппінських островах пов'язано з діяльністю іспанських місіонерів та поселенців, які хвилями прибули на початку XVI ст. на острів Себу. Порівняно з іспанською епохою (1521 – 1898 рр.), коли християнство було визнано державною релігією, сьогодні ця віра сповідується за законами світської держави.

Рис. 1 Карта єпархій на тер. Філіппін.

Перші кроки в цьому напрямку були зроблені після невдалої для Іспанії іспано-американської війни 1898 р. Під час американської колонізації Філіппін уряд США призупинив процес втручання церкви у державну політику. Це суттєво позначилося на політичному впливі церкви, що призвело до утвердження в країні інших релігій (зокрема, протестантизму). Хоча в 1900 р., Хорхе Барлін отримав посаду першого філіппінського єпископа католицької церкви для Архієпархії Нуева-Кацерес, але вже в 1902 р. в Католицькій церкві Філіппін відбувся розкол, сторонники колишнього католицького священника Грегоріо Агліпайя (агліпаянці) створили Незалежну Церкву. Майже одночасно у 1904 р. агліпаянці заснували Республіканську партію, яка ставила завданням легальну боротьбу за незалежність і «розширення прав народу» [1]. У 1910–1913 рр. деякі священники Незалежної Церкви брали участь у збройних повстаннях селян.

Звернення Філіппінської Комуністичної партії, що поширилися серед католиків у першій половині ХХ ст. зіграло чималу роль у зміцненні співпраці віруючих з комуністами. У 1935–1940 рр. Незалежна Церква брала участь у ряді організованих компартією кампаній і блоків. І на виборах 1935 р. Республіканська партія, яку підтримувала Католицькою церква очолила демократичну коаліцію,

Ці події відбувалися в умовах залежності Філіппін від США та впливу на віруючих філіппінських католиків з боку протестантських місіонерів. Водночас положення Філіппінської конституції 1935 р. емітувало Першу поправку до Конституції Сполучених Штатів і містило додаткове положення: «Належність до будь-якої релігійної конфесії є індивідуальним вибором кожного громадянина і не підлягає дискримінації. Привілеї церкви поширюються на всіх

громадян незалежно від національної приналежності. Вибір віросповідання не визначає наявність у жителя держави цивільних політичних прав, вони є обов'язковим правом кожного окремого громадянина». Ця Конституція 1935 р. зробила Філіппіни автономією США, а в 1946 р. країна стала повністю незалежною [5].

Досвід Філіппін показує, що світська влада може легко протидіяти подібним юридичним змінам у державі. Католицька церква має великий вплив на філіппінське суспільство та політику. Однією з типових подій є роль католицької ієрархії під час безкровної Революції Народної влади 22–25 лютого 1986 року (т. зв. «Жовтої Революції»). Тоді архієпископ Себу Рікардо кардинал Відаль і тодішній архієпископ Маніли Хайме Кардинал Грін були двома стовпами повстання проти самодержавного диктатора Фердинанда Е. Маркоса [4]. Архієпископ Себу, який на той час був президентом Католицької єпископської конференції на Філіппінах, очолив решту філіппінських єпископів і зробив спільну декларацію проти уряду та результатів позачергових виборів, тоді як манільський архієпископ звернувся до громадськості по радіо та організував марш вздовж проспекту Епіфаніо де лос Сантос на підтримку повстанських сил. Близько семи мільйонів філіппінців брали участь у революційних подіях. Ця ненасильницька революція відсторонила від влади президента Маркоса.

Після смерті Папи Римського Івана Павла II у 2005 р. президент Глорія Макапагал Арройо оголосила триденну національну жалобу та була однією із багатьох високопоставлених осіб на його похоронах у Ватикані [3]. Проте варто зазначити, що політичні негаразди на Філіппінах посилили розрив між державою та Церквою. Прес-секретар Арройо Ігнасіо Буньє називав єпископів та священників, які брали участь у протестах проти неї, лицемірами та «людьми, які приховують свої справжні плани».

У 2017 р. кореспондент USA Today зауважив, що Католицька церква на Філіппінах досягла свого політичного піку в 1986 році, коли допомогла замінити режим Маркоса. Але значно втратила вплив, коли в 2012 році виступила проти абортів. Також у 2018 р. Католицька церква виступала проти винесення на розгляд Конгресу законопроекту про повернення смертної кари за виробництво та розповсюдження наркотиків. Близько тисячі католиків під гаслами «Безкарності кінець» і «Стоп вбивствам» вийшли на демонстрацію в Манілі в знак протесту проти зусиль президента Родріго Дутерте щодо відновлення смертної кари з метою боротьби з наркобізнесом [2].

Таким чином, Католицька церква та держава на Філіппінах і сьогодні підтримують загалом міцні стосунки, незважаючи на протилежність думок щодо конкретних питань державотворення. Гарантуючи релігійну свободу на Філіппінах, католицьке духовенство залишається джерелом морального впливу на населення, особливо під час виборів. Політичні кандидати продовжують звертатися до духовенства та релігійних лідерів за підтримкою, що певною мірою гарантує їм успіх серед віруючого електорату.

Список літератури:

1. *Christianity in Southeast Asia*, – «Introducing World Christianity», Singapore, 2012, McKenzie D.A. «Unlucky Country (The Republic of the Philippines in the 21st Century)», Balboa Press, USA, 2012, p. 184–189. 2. Maresca, Thomas (April 29, 2017). «Catholic Church dissents on Duterte's drug war». USA Today. 4. Retrieved April 29, 2017. 3. Service, New York Times News. «Millions flock to papal Mass in Manila Gathering is called the largest the pope has seen at a service» baltimoresun.com. Retrieved March 20, 2019. 4. Poole, V.; Vanzi, M. *Revolution in the Philippines*. N.Y., 1984. p. 117. 5. *The 1935 Constitution*. Retrived from: <https://www.officialgazette.gov.ph/constitutions/the-1935-constitution/>

КУРДЮКОВА Ю. О.

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В КИТАЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Курдюкова Юлія Олександрівна,

студентка групи УТ-21,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

E-mail: kurdiukovajuli@gmail.com

Науковий керівник: к.е.н., доц. Шамара І.М.

Китай має чудові туристичні можливості. Тут зосереджена величезна кількість ресурсів для культурного збагачення, безліч історичних цінностей. Основним центром уваги туристів можна вважати столицю Піднебесної – місто Пекін. Тут налічується близько 200 пам'яток, але більшість мандрівників знайомляться лише з самими основними. Що стосується маловідомих міст і провінцій Китаю, то вони також користуються попитом у мандрівників, велика кількість туристів здійснюють бізнес подорожі до країни, що сприяє активному розвитку туристичної галузі.

Китай – один з лідерів за темпами зростання туристичних поїздок за кордон. Основні виїзні потоки йдуть зі східних провінцій, які є найбільш розвиненими в економічному плані з швидко зростаючим рівнем життя населення [1, с. 156]. Можна навести кілька цифр, які б підтверджували лідируючі позиції Китаю на мапі міжнародного туризму. На території КНР: 19 об'єктів включені в список Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, розташовані 99 культурних міст, що представляють історичний і культурний інтерес, знаходяться більше 750 пам'ятників загальносвітового значення [4, с. 209]. Найбільш відвідуваними місцями є такі міста як Пекін і Шанхай. Тут краще розвинена транспортна галузь, індустрія гостинності.

Свій початок туризм в Китаї бере ще в 1950-х роках. У 1954 році в Китаї було відкрито міжнародне бюро подорожей, яке мало 14 філій по всій країні: в Шанхаї, Пекіні, Гуанчжоу і в багатьох інших містах. А в 1964 році в столиці Китаю було створено Державне управління у справах туризму Китайської Народної Республіки. Починаючи з 1978 року, уряд проводив політику реформ і відкритості, завдяки чому туризм в Китаї вийшов на стадію активного розвитку [3, с. 91]. Було прийнято 7 110 000 іноземних туристів, доходи від

міжнародного туризму зросли на 12,6 млрд. дол. США. Уже в 1986 році туристична індустрія Китаю увійшла в план розвитку народного господарства країни. Почалося активне будівництво готелів, та підготовка кадрів. На думку експертів ЮНВТО, завдяки швидкому розвитку економіки Китаю, проведення Олімпіади–2008 в Пекіні і ЕКСПО-2010 в Шанхаї, Китай став одним зі світових лідерів в сфері в'їзного туризму.

За даними досліджень, в 2019 році прийнятих мандрівників налічувалося 65 700 000 осіб, а це на 4,5% більше, ніж в 2018 році. Даний показник свідчить про те, що туристична галузь Китаю мала стрімкий розвиток. Виїзний туризм в Китаї розвивається швидше, ніж в'їзний. За останні 10 років для нього характерні високі темпи зростання – в середньому близько 20% щорічно [4, с. 296]. Однією з важливих причин зростання числа виїжджаючих за кордон з Китаю є збільшення в китайських паспортах кількості дозволених країн/регіонів, з них 65 мають відкриту візову політику для китайських громадян.

Сектор туризму мав абсолютно позитивну тенденцію та з вірогідністю більше 90% відсотків цей прогноз мав справдитись. Але на сьогоднішній день ми спостерігаємо форс-мажорну ситуацію, яка має величезний негативний вплив на туризм. За даними звіту Всесвітньої туристської організації (UNWTO) станом на 6 квітня 2020 року туристам обмежений доступ за 209 напрямками, або 96% всіх напрямків у світі, через поширення COVID-19. Через те, що пандемія коронавірусу розвивається дуже швидко, наразі оцінити вплив COVID-19 на сектор міжнародного туризму дуже складно. За попередніми оцінками ЮНВТО міжнародні прибуття знизяться на 20–30% у 2020 році, що призведе до втрат надходжень від туризму у розмірі від 300 до 400 млрд. дол. США (рис.1) [2].

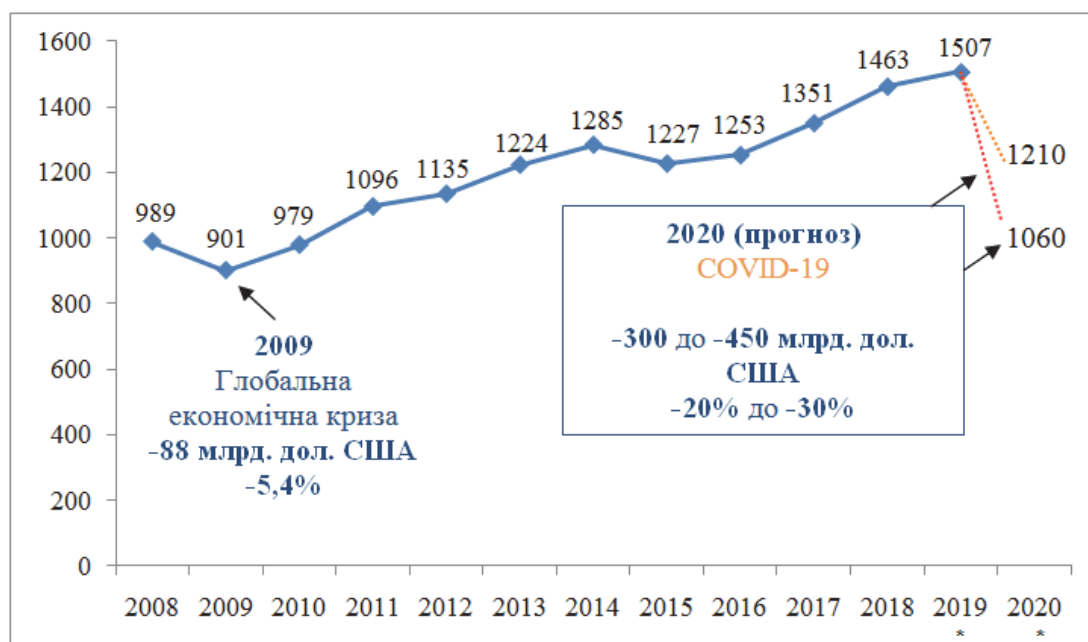

Рис.1. Прогноз ЮНВТО у змінах в міжнародних надходженнях від туризму у 2020 році через поширення коронавірусу, млрд. дол. США. [2] (*=прогноз)

Таким чином, прибуття міжнародних туристів за перші п'ять місяців 2020 року зменшилось на 56% порівняно з аналогічним періодом минулого року за напрямками по всьому світі. Серед негативних факторів впливу пандемії COVID-19 можна насамперед виділити такі, як обмеження на поїздки та закриття кордонів, які все ще діють у більшості напрямків. Основні вихідні ринки, такі як США та Китай, перебувають у глухому куті, відчуваючи проблеми безпеки, пов'язані з подорожами, відновленням вірусу та ризики щодо введення нових обмежень чи комендантської години, відсутність надійної інформації та погіршення економічного середовища [7].

За прогнозами ЮНВТО, до 2020 року, кількість виїзних туристів Китаю мала досягнути 100 млн. осіб, проте через пандемію COVID-19 ці прогнози не справдилися.

Через пандемію COVID-19 в світі якийсь час будуть мало затребувані серед китайських мандрівників закордонні напрямки, в той же час куди більш популярним може стати внутрішній туризм.

Разом з цим, як стверджують експерти, коронавірусна інфекція підвищила у китайців розуміння важливості зміцнення здоров'я, і в зв'язку з цим вони можуть віддати більше переваги екотуризму. Перш за все йдеться про турпродукти, пов'язані з прекрасною природою і свіжим повітрям, таких як подорож в ландшафтні зони гір Хуаншань і Цзючжайгоу.

У багатьох парках і туристичних зонах країни був введений обов'язковий режим бронювання, згідно з яким туристам необхідно було заздалегідь забронювати квитки на сайтах або через мобільні телефони.

На тлі стримування поширення коронавірусу цей режим відіграв велику роль у запобіганні масового скупчення людей. Це обов'язкове правило дозволило виробити превентивні заходи по підготовці до прийому, управління і забезпечення безпеки туристів відповідно до кількості отриманих замовлень, далі воно допомогло вести оперативний моніторинг туристичного потоку і вживати своєчасних заходів для регулювання кількості туристів, що прибувають.

На тлі триваючої боротьби з коронавірусною інфекцією все більше популярних парків, туристичних зон Китаю запропонували послуги онлайн-екскурсії. Таким чином, можна стверджувати, що туристична індустрія Китаю досить швидко поверне свої позиції, а деякі звички китайських мандрівників можуть змінитися, особливо з урахуванням того, що коронавірус остаточно ще не перемогли.

Список літератури

1. Александрова А. Ю. *Международный туризм*. М.: КНОРУС, 2016. 460 с.
2. Гапоненко Г.І., Шамара І.М., Кривулькіна Д.І. *Проблеми та перспективи розвитку туристичного ринку України в контексті загальносвітових тенденцій*. Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна, серія: «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм» (Категорія Б). №11 С.123-131 DOI: 10.26565/2310-9513-2020-11-13.
3. Драчёва Е.Л., Забаев Ю.В., Исмаев Д.К. *Экономика и организация туризма: международный туризм*. М.: КНОРУС, 2013. 568 с.
4. Куропятник О.В. *Китай на современном международном туристическом рынке // Здоровая окружающая среда – основа безопасности регионов*. Мат.

І міжнарод. екологічного форуму в Рязані: сб. ст. Рязань, 2017. С. 294-299. 5. Ушаков Д.С. Технологии выездного туризма. Ростов н/Д.: Феникс, 2010. 446 с. 6. Мировой атлас данных. Кунтай. Retrived from <https://knoema.ru/atlas/>. 7. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації. Retrived from: <http://www.e-unwto.org>, [unwto.org/](http://www.unwto.org/).

ЛЕВЧУК А. М.

КИТАЙ ТА США: ЕКОНОМІЧНЕ ПРОТИСТОЯННЯ ДВОХ ДЕРЖАВ ТА ЙОГО НАСЛІДКИ

Левчук Анастасія Михайлівна,

студентка групи УК-21,

Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна,

E-mail: anasteisha230619@gmail.com

Науковий керівник: к.і.н., доц. Онацький М.Ю.

Стрімке економічне зростання Китаю впродовж чверті століття кардинально змінюють геополітичне становище країни. КНР поступово нарощує власний економічний та політичний потенціал. На сучасному етапі КНР є постійним членом Ради Безпеки ООН, має боєздатну армію, оснащену ядерним озброєнням, а також потужну економіку, що динамічно розвивається [1, с. 20].

Зазначені фактори викликають неоднозначну реакцію світової спільноти. Особливе занепокоєння стрімкий економічний розвиток КНР викликає у Сполучених Штатів Америки. На сучасному етапі стосунки між США та КНР в експертному середовищі часто називають «великою грою». Даний вислів відображає низку кроків, що пов'язані із запровадженням різного роду економічних обмежень, які ці держави застосовують одна до одної. Серед таких заходів – квоти, обмеження імпорту та експорту ряду товарів тощо.

Першою державою, яка вдалася до використання вказаних заходів стали Сполучені Штати. Вони підвищили податки на товари китайського виробництва, що загалом склали суму в майже \$250 млрд. дол. У відповідь Китай запровадив мита на імпорт американської продукції. Такі кроки з боку Пекіна повинні були змусити США піти на поступки КНР.

Варто зазначити, що протягом кількох десятиліть США були головним прихильником ідеї вільної торгівлі. Вони стояли біля витоків великих міжнародних організацій, таких, як СОТ та МВФ і багато в чому контролювали їх діяльність. Однак з огляду на постійне збільшення обсягів продукції китайського виробництва позиції США у світовій економіці почали слабшати. Зростання зовнішнього боргу і безробіття, погіршення становища середнього класу і криза у багатьох галузях промисловості призвели до наростання в Сполучених Штатах невдоволення ліберальними принципами торгівлі. Головну загрозу Вашингтон вбачає у зростаючому економічному і політичному впливі КНР. У США занепокоєні втратою лідерських позицій у світовій економіці й постійно звинувачують Китай в економічній експансії та недобросовісній

конкуренції. У відповідь Китай порушив справу проти США у Всесвітній Торговельній Організації [2, с. 190]. Спроби залагодити конфлікт були здійснені під час офіційної зустрічі міністрів фінансів G-20 в Японії. Втім позитивних наслідків ця спроба не мала. Сторони відмовились від здійснення поступок одна одній.

Підвищення мит, обмеження експорту та імпорту, а також інші заходи, які КНР та США почали застосовувати в процесі економічного протистояння, негативно позначились на розвитку світової економіки. Згідно з прогнозами МВФ, китайсько-американський тарифний конфлікт здатен спровокувати скорочення обсягів світового ВВП в середньому на 445 млрд дол. (0,5%). Серед секторів економіки, які вже постраждали від торговельної війни між США та КНР слід назвати сільське господарство, авіобудівництво, автомобільну та нафтову галузі. Зростання мит на сталь і алюміній призвело до зниження цін на світовому ринку на продукцію металургійної промисловості. Крім Китаю та Сполучених Штатів серйозної шкоди від підвищення мит так чи інакше зазнали Південна Корея, Японія, ЄС, Росія, Туреччина [3].

У той же час, багато великих європейських компаній збільшили експорт своєї продукції до КНР. Так, кількість проданих у 2018 р. автомобілів компаній Audi і MercedesBenz у порівнянні з 2017 р. зросла на 12,9%, BMW – на 20,8%, в той час як обсяги продажу американської компанії Ford скоротились на 54,3% [2, с. 200–201].

Таким чином, на сучасному етапі економічна війна, яка відбувається між Сполученими Штатами та Китаєм стає все більш відчутною для світової спільноти, оскільки США та КНР є найбільш потужними та економічно розвиненими країнами на Планеті. Саме економіки цих країн виробляють та експортують найбільше товарів. Посилення розбіжностей між цими державами негативно позначиться не лише на характері американо-китайських стосунків, але й призведе до зростання міжнародної напруги.

Список літератури:

1. І. Вишневецька *Стратегія стримування та залучення КНР у зовнішній політиці США // Китайська цивілізація: традиції та сучасність: Зб. ст. К., 2009. С. 20–27. Retrived from: <https://sinologist.com.ua/wp-content/uploads/2016/02/>. 2. Виноградов А.О., Заклепенко А.Ю., Сафронова А.Ю. *США, Китай и ВТО: последствия американо-китайского торгового конфликта для мировой торговли // Китай в мировой и региональной политике. История и современность 2019. Вып. XXIV. С. 187–206. Retrived from: <https://cyberleninka.ru/article/n/ssha-kitay-i-vto-posledstviya-amerikano-kitayskogo-torgovogo-konflikta-dlya-mirovoy-torgovli/viewer>. 3. KRESTON «Експертна думка» *Як вплине тарифний конфлікт Китаю та США на світовий ВВП 2019 р. Retrived from: <https://kreston-gcg.com/ua/yak-vpline-tarifnij-konflikt-kitayu-ta-ssha-na-svitovij-vvp/>***

ЛИМАН С. І., ПАРФІНЕНКО А. Ю.

ТИМОР І ЙОГО КОМАНДА: ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОВІДНИХ АКТОРІВ ТА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЩОДО КОНФЛІКТУ В ТИМОР- ЛЕШТІ

Лиман Сергій Іванович,

професор кафедри туристичного бізнесу та країнознавства,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
доктор історичних наук, професор,
E-mail: limans@ukr.net

Парфіненко Анатолій Юрійович,

завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
кандидат історичних наук, доцент,
E-mail: parfinenko@karazin.ua

Демократична республіка Тимор-Лешті або Східний Тимор. Ця держава займає в звітах міжнародних організацій набагато більше місця, ніж на політичній карті світу. Вона відома не тільки тим, що стала першою за часом незалежною державою XXI століття, визнаною ООН (2002) [5]. І не тим, що сам острів Тимор, розташований в Малайському архіпелазі, дав назву жвавому транспортному шляху – Тиморському морю, яке відокремлює його від північного узбережжя Австралії. В першу чергу Східний Тимор зобов'язаний своєю сумною популярністю затяжному військовому конфлікту, який, не дивлячись на зміну складу його учасників або активність міжнародних структур та миротворчих контингентів, довго не вдавалося загасити. У цьому конфлікті яскраво відбилися ключові тенденції двох останніх за часом міжнародних систем: деколонізація, втручання великих держав, зіткнення цивілізацій, конфесій, політичних доктрин, соціальна конфронтація, непослідовність позиції ООН та інших міжнародних організацій, їх заангажованість і певна залежність від позиції ключового поки актора – США.

З 1520 р. Тимором володіли португальці. За 455 років їх панування португальська мова і особливо католицька віра отримали на острові широке поширення. У 1974 р. після «революції гвоздик» в Лісабоні розпочався швидкий процес розпаду Португальської колоніальної імперії. Вже 28 листопада 1975 р. в умовах громадянської війни в Східному Тиморі оголосили незалежність, а по всій його території були спущені португальські прапори. Якщо червоний колір займав на них трохи більше половини довжини полотнища, то на сучасному прапорі Тимор-Лешті цей колір відверто домінує, – він немов красномовно оповідає про велику кров маленької країни.

Кров лилася тут і до проголошення незалежності: збройну боротьбу проти португальців вів Революційний фронт за незалежність Східного Тимору (ФРЕТІЛІН) [1]. Строкатий за своїм ідейно-політичним і національним складом, він об'єднував в основному людей лівих поглядів, за якими з надією

спостерігали з Москви і з тривогою – з Вашингтона. Закони Холодної війни виключали в даному випадку байдужість і бездіяльність наддержав.

Ліва фразеологія керівників ФРЕТІЛІН викликала критику з боку інших політичних сил Східного Тимору, які боялися комунізму і готові були погодитися на окупацію цієї території Індонезією. Індонезійський президент генерал Сухарто під час особистої зустрічі з президентом США Дж. Фордом і держсекретарем Г. Кіссінджером в Джакарті отримав їх повне схвалення на захоплення Східного Тимору [9, с. 63]. «В'єтнамський синдром» і антикомунізм тяжіли як над західними країнами, так і над країнами АСЕАН, переважна більшість яких підтримали цей крок Джакарти. Східний Тимор був окупований Індонезією і став її 27-ю провінцією. Заборона португальської мови, репресії проти лівих сил і місцевого християнського населення з боку ісламістського диктатора Сухарто представлялися офіційній владі США, Австралії і навіть Португалії більш прийнятним варіантом розвитку подій, ніж триумф прорадянських або прокитайських сил. Західні країни, в основному США і Велика Британія, поставили в Індонезію для цих цілей велику партію зброї. Цей потік не припинявся навіть тоді, коли про звірства індонезійських військових вже в повний голос говорили на Заході численні правозахисні організації [10]. Вони ж звинувачували американських військових в спільних каральних акціях проти партизанських загонів ФРЕТІЛІН. Під час цих акцій відбувалися спалення церков, страти мирних жителів, насильства над жінками, розстріли мирних демонстрацій студентів, інші акти геноциду, які забрали в могилу понад 200 тис. чоловік – третину тодішнього населення Східного Тимору. Спроби прийняти в ООН резолюції із засудженням дій Індонезії в Східному Тиморі і необхідності виведення її військ викликали протидію країн АСЕАН, Японії, Індії, а представники США та Великої Британії утримувалися під час голосування [3, с. 202].

Закінчення Холодної війни та економічні успіхи Індонезії змусили офіційні кола західних країн скорегувати, але не змінити своє ставлення до проблеми Східного Тимору. У 1991 р. США скоротили обсяги військової допомоги Джакарті – офіційно через масові вбивства індонезійськими військовими двохсот мирних жителів в місті Ділі. Численні факти розправ над населенням зафіксувала і Комісія ООН з прав людини, яка прибула в 1993 р. в Східний Тимор. Через 2 роки член Спеціального комітету з питання про становище в Східному Тиморі португальський політик Л. Геральдес під час свого виступу в ООН заявив: «Я повинен зізнатися, що часом відчуваю глибоке розчарування щодо цієї благородної справи, головним чином через нещирість і подвійних стандартів політиків і країн, а також відсутність готовності з боку міжнародного співтовариства вирішити цю проблему справедливо і з гідністю» [4, с. 4].

ООН активізував свою діяльність в цьому напрямку лише в 1997 р. – після обрання Генеральним секретарем ООН Кофі Аннана і Азіатської фінансової кризи 1997 р. К. Аннан взяв ситуацію в Східному Тиморі під особистий контроль, а фінансова криза завдала непоправного удару по економіці Індонезії і змусила диктатора Сухарто на хвилі соціальних протестів і мусульмансько-

християнських конфліктів в наступному році піти у відставку. Неодноразові вимоги Ради Безпеки та Генеральної Асамблеї про виведення індонезійських військ з території Східного Тимору були виконані після того, як на референдумі про самовизначення, організованому 30 серпня 1999 р. рішенням ООН понад 78% його жителів висловилися за незалежність. 25 жовтня 1999 року Рада Безпеки ООН прийняла резолюцію, в якій закликала притягнути до відповідальності всіх, хто зневажав права людини і здійснював насильства в Східному Тиморі [7].

Це був триумф партії ФРЕТІЛІН, партизани якої успішно боролися проти індонезійських військ під час окупації і в окремі роки тримали під своїм контролем до половини території в гірських районах країни. У 1970-ті роки лівацько-маоїстська, у 1980-ті – марксистсько-ленінська, партія ФРЕТІЛІН вдало використала в 1990-ті поряд з соціал-демократичними програмними установками й пропаганду католицьких ідей. Католицизм став об'єднуючою силою східнотиморців у боротьбі проти репресій з боку армії мусульманської Індонезії. Зростала допомога з боку католицьких організацій та країн, в тому числі Філіппін, які перетворилися в опонента Сухарто в Тиморському питанні, Португалія розірвала дипломатичні відносини з офіційною Джакартою, а в 1989 р. Східний Тимор відвідав Папа Римський Іоан Павло II. Він по суті освятив національно-релігійну ідентичність «27-ої провінції» Індонезії, протиставивши її всім іншим.

Після того, як 20 травня 2002 року була остаточно відновлена незалежність країни, у тому ж місяці рішенням Ради Безпеки була організована Місія ООН з підтримки Східного Тимору [2].

Саме партія ФРЕТІЛІН посіла домінуюче положення в системі державної влади Тимор-Лешті [9, с. 131]. Однак між президентом (у 2007-2015 рр. – прем'єр-міністром) Шанана Гужмау і керівництвом його партії ФРЕТІЛІН виникли суперечності, які посилювалися на тлі глибокої політичної та соціально-економічної кризи 2006 р. Криза охопила всі верстви суспільства, загострила міжнародні проблеми і супроводжувалася вуличними боями між армією і поліцією. Внутрішній громадянський конфлікт посилювався активністю злочинних угруповань, які грабували столицю при повному паралічі правоохоронних структур [9, с. 143-144]. У зв'язку з цими подіями і масовим потоком біженців ситуація в Східному Тиморі знову стала об'єктом уваги світової спільноти. Для встановлення громадського порядку в країну був введений миротворчий контингент ООН. Поряд з підрозділами з довколишніх держав – Малайзії, Австралії, Нової Зеландії в нього увійшли і солдати з колишньої метрополії – Португалії. Для демонстрації своєї підтримки державних структур Східного Тимору в 2010 р. морська піхота США і контингенти Міжнародних стабілізаційних сил з Австралії і Філіппін провели на острові військові навчання.

Через внутрішні конфлікти в Тимор-Лешті повільно втягується в інтеграційні процеси. Ще в 2011 р. Східний Тимор подав заявку на вступ в АСЕАН, але процес затягується й досі, незважаючи на всіляке сприяння Індонезії [6]. Хоча офіційна Джакарта давно не претендує на цю територію,

внутрішній конфлікт в Тимор-Лешті остаточно не подолали і в даний час. Навіть туризм в цій країні, за свідченням туристичних сайтів «знаходиться в зародковому стані» [8].

Таким чином, багаторічний конфлікт в Тимор-Лешті фокусує в собі цілий ряд проблем етно-релігійного, політичного, економічного, соціального характеру. Можна погодитися зі словами О. В. Алепко, який стверджував: «В даному випадку межа двох світових релігійних культур пройшла через Східний Тимор, форпост християнської цивілізації в Південно-Тихоокеанському регіоні» [1]. У цій історії привертає увагу не тільки те, що Східний Тимор вийшов переможцем у війні з державою, яка перевершувала його за чисельністю населення більш, ніж в 100 разів! Тривалий конфлікт в Тимор-Лешті оголив відсутність реальних важелів впливу на політикум з боку міжнародних організацій, покликаних боротися за права людини, непослідовність, а часом і неефективність дій ООН, вплив на процес загострення або загасання конфлікту позицій провідних акторів, політичної кон'юнктури, жертвою якої став знекровлений, але незнищений народ.

Список літератури:

1. Алепко А. В. Восточный Тимор. Причина конфликта: этноконфессиональный фактор?! Retrived from: <https://ru.apircenter.org/archives/2023>; 2. Организация Объединенных Наций. Резолюции и решения принятые Генеральной Ассамблеей на пятьдесят седьмой сессии. Т. 2. Решения. 2002 г. Официальные отчеты. Пятьдесят седьмая сессия. Дополнение № 49 (A/57/49). Нью-Йорк, 2003. Retrived from: [https://www.undocs.org/pdf?symbol=ru/A/57/49\(VOL.II\)\(SUPP\)](https://www.undocs.org/pdf?symbol=ru/A/57/49(VOL.II)(SUPP)); 3. Петрова О. Л Сецессия в Индонезии (пример Восточного Тимора). Юго-Восточная Азия: Актуальные проблемы развития. 2018. Т. 2. № 3 (40), С. 191-205; 4. Положение в Восточном Тиморе (A/АС.109/2026). Специальный комитет по вопросу о ходе осуществления Декларации о предоставлении независимости колониальным странам и народам // Генеральная Ассамблея. 1445-е заседание, 12 июля 1995 года. Retrived from: file:///C:/Users/1/Downloads/A_AC.109_PV.1445-RU.pdf; 5. Положение в Восточном Тиморе. Доклад Генерального секретаря о Временной администрации Организации Объединенных Наций в Восточном Тиморе (S/2002/432 и Add.1) // Совет Безопасности ООН. 4522-е заседание. 2002. Retrived from: [https://undocs.org/pdf?symbol=ru/S/PV.4522\(Resumption%201\)](https://undocs.org/pdf?symbol=ru/S/PV.4522(Resumption%201)); 6. Правительство Индонезии надеется на вступление Восточного Тимора в АСЕАН. 20.06. 2019. Retrived from: <https://regnum.ru/news/polit/2651515.html>; 7. Резолюция 1272 (1999), принятая Советом Безопасности на его 4057-м заседании 25 октября 1999 года. Retrived from: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU99083.html; 8. Туризм Восточного Тимора. Retrived from: <https://travel247.ru/country/asia/east-timor/474-turizm-east-timora>; 9. Урляпов В. Ф. История Тимора-Лешти. XX век. М.: ИВ РАН, 2015. 256 с.; 10. An act of genocide : Indonesia's invasion of East Timor / by Arnold Kohen and John Taylor ; foreword by Noam Chomsky. London: TAPOL, 1979. 133 p. Retrived from: <https://catalogue.nla.gov.au/Record/1434658>.

МАКСИМЮК Ю. О.

УКРАЇНА – ТАЇЛАНД: НАПРЯМИ ДВОСТОРОННЬОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Максимюк Юлія Олегівна,

студентка групи УК-31,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

E-mail: yula.maksimiuk07@gmail.com

Науковий керівник: к.і.н., доц. Онацький М.Ю.

Південно-Східна Азія є одним із найбільш економічно розвинених регіонів світу. Держави Південно-Східної Азії розташовані на перетині важливих морських торговельних шляхів. Економіка таких країн, як Малайзія, Сінгапур, Таїланд інтегрована в світове господарство та є досить залежною від міжнародної торгівлі. У 1967 р. десять країн регіону створили міждержавне об'єднання – Асоціацію країн Південно-Східної Азії (АСЕАН). Асоціація стала дієвим інститутом з підтримки політичної стабільності та безпеки в регіоні [1, с. 1].

Розвиток двосторонніх відносин із країнами Південно-Східної Азії залишається одним із головних напрямів зовнішньої політики України. За роки незалежності Україну відвідало чимало офіційних представників держав Південно-Східної Азії. Важливим економічним та політичним партнером України в регіоні виступає Королівство Таїланд.

Дипломатичні відносини між двома країнами були встановлені в 1992 р. Протягом 1990-х – 2000-х рр. відносини між Україною і Таїландом набули позитивної динаміки. Обидві держави налаштовані на подальший розвиток двосторонніх політичних, економічних і гуманітарних контактів. У 2004 р. відбулась перша офіційна зустріч Президента України та прем'єр-міністра Королівства Таїланд. Вона сприяла зміцненню двостороннього співробітництва в багатьох сферах, що становлять взаємний інтерес для обох країн. Під час свого візиту до Бангкоку другий президент України назвав співпрацю з Таїландом одним із головних пріоритетів зовнішньої політики України в регіоні Південно-Східної Азії [2].

Поштовхом до активізації українсько-тайських відносин слугувало надання Таїландом підтримки Україні в її намірі вступу до Світової Організації Торгівлі. Важливим було також підписання між країнами протоколу про доступ товарів та послуг у контексті вступу України до СОТ.

Знаковою подією в українсько-тайських відносинах можна вважати офіційний візит міністра закордонних справ України до Таїланду в 2017 р. В ході візиту було підписано договір про взаємну правову допомогу в кримінальних справах, а також торговельну угоду. В МЗС України відзначили, що на сучасному етапі Таїланд виступає головним торговельним партнером України в Південно-Східній Азії за обсягом двостороннього товарообігу [3].

Протягом 28 років між Україною і Таїландом було підписано 18 двосторонніх угод і меморандумів, які стосуються співробітництва в різних

сферах. Ряд взаємовигідних проектів знаходиться на стадії реалізації. Україна тісно співпрацює з Таїландом не лише в двосторонньому, але й у багатосторонньому форматі, використовуючи для цього майданчики різних міжнародних організацій.

Одним із напрямів двосторонньої взаємодії стала співпраця України і Таїланду у військово-технічній сфері. Зокрема, Таїланд зацікавлений в імпорті української військової техніки, відзначаючи її високу якість. У 2012 р. міністри оборони двох країн підписали в Києві міждержавну угоду про співробітництво в оборонній галузі. Угода передбачала підготовку військових фахівців, а також спільну участь військових обох країн у миротворчих операціях [4].

Динамічним є і розвиток співробітництва Таїланду та України в аграрній сфері. Тайський ринок є досить важливим для українських експортерів сільськогосподарської продукції. Зокрема, в 2016 р. лише обсяг експорту вітчизняних круп до Таїланду досяг суми в 300 млн. дол. У зв'язку з цим тайські компанії зацікавлені у збільшенні капіталовкладень в агропромисловий сектор України [5].

Таким чином, Таїланд виступає одним із ключових партнерів України в Південно-Східній Азії. З моменту здобуття Україною незалежності між обома країнами сформувались дружні відносини. Активною є співпраця двох держав у військово-технічній галузі, а також у сфері агропромислового виробництва. Таїланд зацікавлений в імпорті української сільськогосподарської продукції і в подальшому готовий нарощувати обсяги інвестицій в агропромисловий сектор економіки України.

Список літератури:

1. Костюнина Г.М. Асоціація стран Юго-Восточной Азии (АСЕАН) // *Международная экономическая интеграция: учебное пособие*. 2006. С. 226-261. Retrived from: <https://mgimo.ru/upload/iblock/eba/ebaa153c78fc8aad628bbebf55be1fde.pdf>.
2. *The Embassy of Ukraine in the Kingdom of Thailand. Political issues*. 2012. 26 august. Retrived from: <https://thailand.mfa.gov.ua/en/embassy/555-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-i-tajilandom>.
3. *Украина и Таиланд подписали торговое соглашение и договор о правовой помощи*. Украинская правда. 2017. 6 червня. Retrived from: <https://www.pravda.com.ua/rus/news/2017/06/6/7146054/>.
4. *Україна і Таїланд підписали угоду про співпрацю в оборонній сфері*. Мультимедійна платформа іномовлення України. 2012. 12 жовтня. Retrived from: https://www.ukrinform.ua/rubric-world/1407655-ukraїna_i_taiiland_pidpisali_ugodu_pro_spivpratsyu_v_oboronniy_sferi_1762672.html.
5. *Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Таїландом*. Посольство України в Королівстві Таїланд. 2013. 18 лютого. Retrived from: <https://thailand.mfa.gov.ua/en/embassy/556-torgovelyno-jekonomichne-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-i-tajilandom>.

МИРОНЮК М. Л.

ВІДНОСИНИ ЄС-КНР ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19: ТРУДНОЩІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Миронюк Марія Леонідівна,
студентка групи УК-42,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
E-mail: maaria.mironyuk@gmail.com
Науковий керівник: д.і.н., проф. Лиман С.І.

Сучасний стан міжнародних відносин почав змінюватися задовго до початку пандемії COVID-19, але коронавірус прискорив розвиток ключових геополітичних тенденцій і актуалізував спірні питання співпраці між такими двома впливовими акторами міжнародної арени, як Європейський Союз та Китай. Відносини між Брюсселем та Пекіном залишаються одним з найголовніших факторів світової політики.

І Китай, і Європа покладали великі сподівання на 2020 рік. Китай прагнув відсвяткувати сорок п'яту річницю своїх двосторонніх відносин з Європейським Союзом. Тим часом лідери ЄС сподівались укласти з Пекіном довгоочікувану двосторонню інвестиційну угоду, яка стосуватиметься структурної торгівлі та інших економічних питань. Кульмінацією цих зусиль мала стати флагманська зустріч між президентом Китаю Сі Цзіньпіном та лідерами двадцяти семи країн ЄС у Лейпцигу у вересні під егідою головування Німеччини в Раді ЄС. Однак, безпрецедентна глобальна пандемія COVID-19 географічно охопила всі регіони світу, що за масштабністю можна порівняти зі світовими війнами. Для фінансових ринків, бізнесу, для суспільства в цілому пандемія стала важким випробуванням. Двосторонні китайсько-європейські відносини не стали виключенням, саме тому обрана тема є вкрай актуальною.

Багато експертів вважають, що у 2019 році відбувся переломний момент у двосторонніх відносинах ЄС-КНР. Європейська комісія за тодішнього президента Жана-Клода Юнкера сформувала скептичний погляд на Китай у новаторському стратегічному документі Європейського Союзу. Окрім цього, нова стратегія простежувалась в заявах високопоставлених європейських чиновників. Так, Верховний представник ЄС із закордонних справ і політики безпеки Жозеп Боррель, хоч і робив акцент на збереженні конструктивних відносин з Китаєм, закликав європейців розглянути питання про перенесення своїх торгових зв'язків з Азії до Східної Європи, на Балкани і в Африку [1]. Європейський комісар з питань конкуренції Маргарет Вестагер також висловлювалась про необхідність зміни правил надання державної допомоги, щоб захистити європейські компанії від поглинання підприємствами КНР [3].

Таким чином, Китай вперше розглядався одночасно і як партнер для співпраці, і як економічний конкурент та системний суперник Європейського Союзу. Раніше політика ЄС щодо КНР ґрунтувалась на так званій «ставці на конвергенцію», однак за головуванням Сі Цзіньпіна Китай став більш авторитарним. Коли держава посилила свою роль в економіці, а китайські

ринки стали менш гостинними для європейських компаній, такі ключові програми, як «Зроблено в Китаї 2025», «Стандарти Китаю 2035» та ініціатива «Один пояс – один шлях», змусили європейців зменшити свою присутність на ринку Піднебесної [1].

З початком пандемії стан китайсько-європейських відносин став ще більш напруженим, на перший план вийшли нагальні політичні та економічні проблеми. Вагому роль в цьому зіграла активна, а часто і наступальна цифрова дипломатія Брюсселя та Пекіна. Зокрема, Китай звинувачував європейські країни в неефективних заходах боротьби з вірусом та заявляв про «крах Заходу» через пандемію [4, с. 8]. У відповідь на такі песимістичні оцінки дій європейців, влада ЄС була змушена звести в єдину доповідь дезінформацію Пекіна. В документі стверджувалось, що Китай очолює кампанію з дезінформації та поширює конспірологічні наративи як в Європейському Союзі, та і за його межами, щоб ухилитися від відповідальності за спалах пандемії і поліпшити свій міжнародний імідж [2].

Варто зазначити, що активна пропаганда і наступальна дипломатія в Європі не заважали Китаю розвивати відносини з окремими державами ЄС. КНР окремо зміцнювала відносини з країнами Південної, Центральної та Східної Європи. Обходячи таким чином європейську єдність, Пекін намагався позитивно вплинути на свою репутацію і отримати більше лояльності там, де це можливо.

Значного успіху Пекіну вдалось досягти в Іспанії, Португалії та Польщі. Для максимального впливу використовувалася як публічна, так і «масочна» дипломатія. У Польщі Китаю вдалось створити позитивну репутацію завдяки виступам китайського посла, проте польський інститут міжнародних відносин назвав головною причиною цього успіху потреби країни в китайських медичних постачаннях. В очах португальської громадськості Китай зміг стати надійним зовнішнім партнером, який заповнив вакуум солідарності, що спостерігався в Європі на початку пандемії. В Іспанії допомога і публічна дипломатія Пекіна були настільки успішні, що, за результатами соціопитування, Китай вийшов на друге місце після США у рейтингу зовнішніх союзників країни [2].

Слід пам'ятати, що у відносинах з КНР особно стоїть його відданий європейській прихильник – Угорщина. У квітні між Пекіном та Будапештом було підписано кредитну угоду на модернізацію угорської ділянки магістралі Белград – Будапешт, сам проект реконструкції – частина пекінської ініціативи «Один пояс – один шлях» [1].

Попри те, що Пекін надавав допомогу по всьому світу, в тому числі в європейські країни, Брюссель вирішив знизити вагу Китаю у внутрішній політиці. І вже 18 травня президент Франції Еммануель Макрон і канцлер Німеччини Ангела Меркель провели переговори з ініціативою щодо відновлення Євросоюзу від наслідків кризи COVID-19 і оголосили про створення тимчасового фонду в 500 мільярдів євро для підтримки найбільш постраждалих галузей економіки Європи. Частиною ініціативи стала «Стратегія охорони здоров'я ЄС», спрямована на припинення залежності від медичних

товарів з Китаю. Новий франко-німецький план має і політичну мету: зміцнити внутрішню дисципліну Євросоюзу і зняти суперечності, які загострилися від часу пандемії [3].

Пандемія стала першим серйозним випробуванням ЄС, в якому Китай зіграв значущу роль. Ще десятиліття тому відносини Брюсселя і Пекіна зводилися до торгівлі та інвестицій, а сьогодні до них приєдналися питання геополітики та ідеологічного протистояння. Попри те, що у китайсько-європейських відносинах виникають спірні моменти, їх у будь-якому разі пов'язує стратегічне партнерство. В «посткоронавірусну» епоху сторони повинні зберігати взаємовигідне співробітництво, відстоювати багатополарний мир та підтримувати правові механізми ООН.

Отже, незалежно від того, який підхід обере Європейський Союз, йому потрібно прийняти ті реалії, що склалися у 2020 році, і частіше враховувати фактор Пекіна у внутрішніх і міжнародних питаннях. Пандемія COVID-19 показала, що Китай прагне діяти через лояльних європейських політиків, готових переступити через деякі ліберальні цінності заради економічного співробітництва. Тому, щоб стабілізувати відносини між ЄС та КНР, обидві сторони повинні подолати внутрішні розбіжності та зробити вибір на користь прагматичної взаємодії, зберігаючи співпрацю з глобальних багатосторонніх питань.

Список літератури:

1. *How the Coronavirus Pandemic Shattered Europe's Illusions of China* : веб-сайт. Retrived from: <https://carnegieendowment.org/2020/07/09/how-coronavirus-pandemic-shattered-europe-s-illusions-of-china-pub-82265>. 2. *Pressured by China, E. U. Softens Report on Covid-19 Disinformation*: Retrived from: <https://www.nytimes.com/2020/04/24/world/europe/disinformation-china-eu-coronavirus.html>. 3. *EU-China relations: Taking stock after the 2020 EU-China Summit*. Retrived from: <https://is.gd/UESjnG>. 4. Громыко А. А. Коронавирус как фактор мировой политики. *Научно-аналитический вестник. Институт Европы РАН*, 2020. 10 с.

***

МОРОЗ Р. Д.

ПІВДЕННО-СХІДНА АЗИЯ В КИТАЙСЬКІЙ КОНЦЕПЦІЇ «МОРСЬКИЙ ШОВКОВИЙ ШЛЯХ ХХІ СТОЛІТТЯ»

Мороз Роман Дмитрович,

студент групи УК-41,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

E-mail: mscruck@gmail.com

Науковий керівник: к.п.н., доц. Безрук О.О.

Проект «Морського шовкового шляху ХХІ століття» (МШШ) був оголошений головою КНР Сі Цзіньпінем в його зверненні до парламенту Індонезії у 2013 році як спроба відновити стародавній Шовковий шлях. МШШ є частиною китайської ініціативи «Один пояс — один шлях» та офіційно має на меті пожвавлення політичного, торгово-економічного, інвестиційного, науково-

технічного співробітництва Китаю з країнами-учасницями шляхом реалізації інфраструктурних проектів і покращенням логістичної системи [3, с. 14].

Важливість цього проекту полягає через велику залежність Китаю від морської торгівлі. Так наприклад, 90% китайської зовнішньої торгівлі здійснюється морем, а близько 60% імпортованої нафти прибувають морськими шляхами. Тому реалізація МШШ є стратегічно важливою для національної безпеки Китаю [2, с. 60].

На шляху до амбітної мети щодо реалізації даного проекту, КНР неодмінно повинна заручитися підтримкою країн Південно-Східної Азії (ПСА), які через це перебувають під пристальною увагою з боку КНР, адже займають одну із головних ролей в ініціативі МШШ. Китай повинен створити сучасну портову інфраструктуру на території країн ПСА і, що не менш важливо, захистити морські маршрути від різного роду небезпек.

Важливість регіону ПСА полягає у тому, що через Малаккську протоку проходить більша частина китайських товарів та нафти. У той же час, вона являється мабуть однією із найбільших загроз національній безпеці КНР, адже у разі виникнення конфлікту її можна легко заблокувати, залишивши Китай без джерела енергоносіїв, які Піднебесна активно закуповує в країнах Перської затоки. Цю проблему колишній голова КНР Ху Цзіньтао назвав «Малаккською дилемою». Як вважає більшість дослідників, однією з головних причин створення МШШ є вирішення цієї «дилеми» шляхом диверсифікації поставок товарів та нафти, нарощуванням військової присутності ВМФ НВАК в Індійському океані та Південно-Китайському морі (ПКМ) [4, с. 67].

Задля часткового вирішення «Малаккської дилеми», Пекін пішов на конфлікт з державами ПСА, прагнучи закріплення своїх позицій в Південно-Китайському морі. «Яблуком розбрату» слугують суперечності в ПКМ: створення Піднебесною системи штучних островів, територіальні претензії між Китаєм та В'єтнамом за Парасельські острови. Також розгорнулася боротьба між КНР, Філіппінами і В'єтнамом за острови Спрайтлі. Усі ці суперечки зумовлені багатими на енергоносії шельфами островів, розміщенням на них китайських військових баз та техніки, поступовою мілітаризацією ПКМ, яка буде гарантувати безпеку морських шляхів [5]. У той же час, в офіційних документах зазначається, що саме ініціатива МШШ повинна згладити територіальні суперечки країн АСЕАН та Китайської Народної республіки, що призведе до зміцнення морської безпеки і економічного процвітання регіону [1, с. 42].

Ще одним шляхом вирішення «дилеми» та мабуть найважливішим проектом у рамках МШШ, може стати будівництво так званого Тайського каналу через перешийок Кра в Таїланді. Канал зможе скоротити шлях від Адаманського моря до Сіамської затоки на 1200 км, минаючи Малаккську протоку та Сінгапур, що забезпечить набагато швидшу, дешевшу доставку товарів і вуглеводнів. Таким чином, Китай отримає величезні переваги, якщо потенційно зможе контролювати канал. Вартість будівництва оцінюється в 28 млрд доларів і займе 10 років.

М'янма також грає не менш важливу роль в стратегії МШШ, адже ще одним шляхом до диверсифікації поставок нафти стало створення нафтопроводу з порту Чаопхью до китайського міста Куньмін в провінції Юньнань, але його потужність доволі мала, щоб забезпечувати потреби Китаю, тому додатково розглядається створення залізничного сполучення Чаопхью-Куньмін.

Малайзія була ще однією країною, яка підтримала ініціативу МШШ, про це висловився малайзійський прем'єр-міністр в 2015 році. До 2020 року КНР та Малайзія планують залучити 118 млрд доларів на розвиток залізничного сполучення, морських портів та авіаційного сектору. Через те, що МШШ проходить через Малаккську протоку, китайські компанії планують розширити порт в Малацці, адже наразі він недостатньо швидко обробляє понад 300 тис. судів, що через нього проходять за рік.

Камбоджа, В'єтнам та Індонезія також взяли участь в МШШ, отримуючи величезні кошти на розвиток портів. Проект передбачає будівництво в Камбоджі великих інфраструктурних проектів: порти, шосейні та залізні дороги, а в'єтнамський порт в місті Хайфон, за підтримки китайських інвестицій, вже здатен обробляти вантажі, які далі будуть відправлені у внутрішні райони Китаю, що значно дешевше ніж це робити через Шанхай чи Гонконг. Індонезія, взявши курс на набуття статусу морської держави та будівництва 24 морських портів, непогано вписується у стратегію МШШ, тому і не дивно, що китайські компанії почали розвивати порт Куала Танджунг, який розташований поряд із Малаккською протокою [2, с. 66-68]. Також, щоб досягнути своєї мети, проект МШШ повинен забезпечити морські маршрути, звертаючи увагу на такі проблеми в регіоні ПСА як піратство та транснаціональна злочинність.

Через неефективну діяльність держав ПСА у боротьбі з транснаціональною злочинністю, регіон має величезні проблеми, ставши одним із найбільших у світі ринків збуту метамфетаміну, кокаїну, опіуму та героїну, центром торгівлі зброєю, людьми, ресурсами та контрабандою — усе це підриває безпеку МШШ і повинно бути вирішене в рамках ініціативи.

Піратство в Малаккській та Сінгапурських протоках також набуло величезних масштабів і є серйозною перепорою для оптимізації морських маршрутів, адже піратство в регіоні ПСА мабуть найбільше у світі, що дуже сильно відтермінує доставку товарів, робить її більш дорогою, а зміна маршруту призведе до ще більших комерційних витрат [1, с. 44-45]. Тільки за 2018 рік в Малаккській протоці було здійснено близько 200 піратських нападів [6]. Тому і не дивно, що і в тому числі, для боротьби з вищезазначеними явищами, КНР нарощує свою присутність в регіоні [1, с. 44-45].

Таким чином, підсумовуючи роль ПСА в китайській ініціативі МШШ, можна зробити висновок, що цей регіон займає центральну і найважливішу роль у всій ініціативі. По-перше, МШШ пожвавить двосторонні економічні відносини з країнами регіону, зменшить напругу в регіоні, яка виникла через територіальні суперечки, забезпечить більш швидку та дешевшу доставку товарів завдяки покращенню портової інфраструктури, боротьбі з

транснаціональною злочинністю й піратством. По-друге, регіон ПСА має величезне стратегічне значення для Китаю, адже через нього проходить більше половини імпортованих Піднебесною енергоносіїв з Близького Сходу, що ставить Пекін у дуже уразливу ситуацію. Тому КНР за допомогою МШШ намагається також створювати альтернативні шляхи та способи їх постачання, тим часом нарощуючи військовий потенціал в ПКМ та Індійському океані.

Список літератури:

1. Игнатъев С. В. Юго-Восточная Азия в проекте КНР «Морской Шелковый путь XXI века»: аспекты безопасности. Юго-Восточная Азия: актуальные проблемы развития. 2018. №2. С. 40–49; 2. Комиссина И. Н. Морской Шёлковый путь XXI в. — глобальный геополитический проект Китая. Проблемы национальной стратегии. 2017. №2. С. 60–81; 3. Киреева А. А. Морской Шелковый путь XXI века как новое измерение стратегического курса КНР. Россия и Восточная Азия через 70 лет после окончания Второй мировой войны. 2016. №3. С. 14–19; 4. Киреева А. А. «Инициатива Пояса и Пути»: содержание, цели и значение. Сравнительная политика и геополитика. 2018. №3. С. 61–74; 5. Эббигхаузен Р. Спор Китая и Филиппин по территориям в Южно-Китайском море: вопросы и ответы. 2017. Retrived from: <https://www.dw.com/ru/спор-китай-и-филиппин-по-территориям-в-южно-китайском-море-вопросы-и-ответы/a-19396112>; 6. Ованнисян А. Малаккская дилемма: актуальные вызовы и поиск решений. 2019. Retrived from: <http://surl.li/fqpa>.

МУКОМЕЛ В. В.

ІННОВАЦІЇ В ТУРИСТИЧНІЙ ІНДУСТРІЇ ЯПОНІЇ

Мукомел Влада Владиславівна,

студентка групи УТ-42,

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,

E-mail: vladamukomel.16@gmail.com

Науковий керівник: ст. викл. Волкова І.І.

Протягом другої половини ХХ ст., а тепер і в ХХІ ст. Японія справедливо носить звання надсучасної держави. Сьогодні технології Японії не тільки роблять її одною з передових країн в економіці, але і стали невід'ємною частиною її культури.

Більша частина інновацій створюється задля покращення життя населення і навколишнього середовища. Досвід проживання на сейсмічно активній території змушує японців покращувати інфраструктуру міст, будувати максимально захищені будівлі від землетрясінь, прокладати безпечні транспортні шляхи. Розробляються та постійно покращуються екологічно чисті двигуни для транспорту, робляться кроки в розвитку робототехніки. Індустрія туризму також не виняток. Японія чи не найперша країна, яка прагне зробити відпочинок якнайкомфортнішим за рахунок високорозвиненої техніки.

В Японії велика увага приділяється перетворенню країни на «велику туристську державу». Наразі в країні широко розгорнута кампанія «Відвідайте Японію», яка є частиною стратегії розвитку в'їзного туризму.

З метою залучення туристів у Японії усе ширше використовується система «welcomecard». Такі картки дають можливість туристам отримати знижки в музеях, художніх галереях, на екскурсіях, в магазинах, ресторанах, на транспорті і в готелях [1].

Ще однією технічною перевагою японського туризму є створення електронних гідів. Так, Кіото пропонує 20 турів містом, які завантажені в електронний гід, підключений до супутникової системи. Прилад, який отримав назву «Харизма навігейшн», дає змогу отримати довідку про будь-який туристичний об'єкт, а також слугує електронним перекладачем [1].

Ще однією інновацією, про заснування якої Японія оголосила в 2016 році, стало розрахування відбитками пальців в готелях, ресторанах і магазинах. Спеціально для цього в аеропортах країни планується встановити кіоски, в яких мандрівники можуть зареєструвати свої відбитки пальців, зв'язавши їх з банківською картою [4].

Інновації та технології вже давно асоціюються з Японією, наразі вони ще більше пов'язуються з закладами розміщення не лише для покращення відпочинку, але й задля здивування туристів кардинально новими речами. Так наприклад, в 2018 році в Йокогамі відкрився готель ProPILOT Park Ryokan, який об'єднав традиційну гостинність з новітніми технологіями. Постояльці готелю можуть тут скористатися такою функцією, як «капці на автопілоті», які самостійно повертаються на своє місце, а також протестувати «розумні» меблі: столи і стільці-подушки. Всі предмети в кімнаті оснащені двома крихітними колесами, двигуном і датчиками. Гостю готелю необхідно лише натиснути спеціальну кнопку і капці самі повернуться на своє місце біля ліжка або ж стануть біля входу поруч з іншим взуттям. За таким же принципом працюють й інші предмети інтер'єру готелю. Дана інновація, з одного боку залучає нових гостей готелю, а з іншого - полегшує завдання персоналу, якому більше не потрібно розставляти все по місцях [4].

Найбільш відомим прикладом втілення технологій в життя в туристичному бізнесі є роботизовані готелі в Японії. Перший такий готель відчинився в 2015 році у місті Сасебо. Готель називається «Дивний готель» (Henn-na Hotel). Станом на 2015 рік, в готелі налічувалося 72 номери. Серед роботизованого персоналу готелю: адміністратор-робот, який реєструє заїзд, виїзд гостей і підтримує нескладну бесіду. Жінка-актроїд (людиноподібний робот) обслуговує людей, які говорять по-японськи, а для англомовних постояльців - робот-динозавр. Скласти речі допоможе робот-гардеробник, який має вигляд металевої руки - він розпакує ваші валізи і сховає речі в шафу. Дізнатися час і погоду можна у робота-іграшки Churi-chan. Прибиранням в номері також займаються роботи.

Замість ключів в Henn-na Hotel Japan використовується технологія ідентифікації особи. Всі електричні прилади - енергозберігаючі, а на дахах встановлені сонячні батареї. Освітлення в номері працює від датчиків руху [3].

Однак в січні 2019 року керівництву готелю Henn-na довелося скоротити більше половини з 243 роботів і найняти людей. Причина цього - неефективність і постійні проблеми на робочому місці. Адміністрація готелю

вважає, що проблема полягає в дуже швидкому розвитку одних технологій і старіння інших. Керівництво готелю при цьому не відмовилося від концепції автоматизованого готелю, але визнало, що поки комплексу все одно необхідні люди [4].

Роботизовані технології все ширше застосовуються у сфері туризму в Японії. Наприклад, в 2015 році на курорті гарячих джерел Кіносакі Онсен у місті Тойока був представлений інтерактивний гуманоїдний робот «Pepper». Робот використовується для спілкування з відвідувачами та надання їм туристичної інформації, пропонування меню та рекомендацій [5].

В 2017 році, японський розробник роботів Headwaters розробив додаток «Robot Translator», доступний для скачування на термінали, смартфони, планшети, а також може бути завантажений в «інтелект» самих роботів, таких як робот для розпізнавання емоцій «Pepper», мобільний робот-телефон «Robohon» або робочий робот «Cota». Додаток може розуміти, перекладати та говорити на 45 різних мовах. А також в додаток відразу вмонтована функція розпізнавання обличчя, яка при вигляді туриста розпізнає його етнічну приналежність та автоматично визначає його рідну мову [5].

Японія – це країна, яка поєднує в собі одночасно унікальну культуру та найсучасніші технології в світі. На 2018 рік, Японія посідала 8 позицію серед країн світу за найбільшою кількістю доходів від туризму. Це не дивно, адже починаючи з 1960-х і до сих пір, Японія є синонімом технологій. Японія має одні з найбільших конгломератів електроніки у світі, найсучасніші інновації та більше Нобелівських лауреатів у галузі науки, ніж будь-яка інша азіатська країна.

Список літератури:

1. Гурова Д. Д. Сучасний стан та перспективи розвитку туризму в Японії / Д. Д. Гурова // Вісник Запорізького національного університету. - Серія: Фізичне виховання та спорт. 2012. № 1.(7). С. 20–27.
2. Гуцол А. Інноваційні технології в туризмі: навчальний посібник. Северодонецьк. ПП «Поліграф-Сервіс», 2015. 343 с.
3. Сайт Planetofhotels. Henn-na Hotel Japan. Retrived from.: <https://planetofhotels.com/guide/ru/blog/henn-na-hotel-japan-pervyj-otel-s-robotami>.
4. Сайт Prohotelia. Технології та інновації. Retrived from: <http://prohotelia.com/publikacii/technologii-i-innovacii/>.
5. Japan Travel Adventures. Retrived from: <http://japantraveladventures.com/japan-robots-help-tourists-enjoying-visit/>.

ОНАЦЬКИЙ М. Ю., ПІДГАЙНА А. Р.

COVID-19: ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ ПАНДЕМІЇ

Онацький Максим Юрійович,

доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства,
Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна,
кандидат історичних наук,
E-mail: m.j.onatskij@karazin.ua

Підгайна Анастасія Романівна,

студентка групи УК-21,
Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна,
E-mail: podgainayaas@gmail.com

У 2020 р. світ полонила глобальна проблема – епідемія вірусу COVID-19. Планету вразив вірус з яким світова спільнота не змогла впоратись. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) визнала розповсюдження COVID-19 пандемією та розробила заходи, спрямовані на боротьбу з нею відповідно до Міжнародних медико-санітарних правил, затверджених у 2005 р. [2].

Коронавірус SARS-COVID-19 увійде в історію не лише через системність і непередбачуваність впливу на організм людини та стрімке поширення в глобальному вимірі. Це перший досвід, коли вірус вніс корективи в життя кожної людини та вплинув на політико-правову та соціально-економічну сфери, а також на розвиток міждержавних відносин. Швидке зростання захворюваності, непередбачувані ознаки вірусу підтвердили те, що світ не був готовий до такої глобальної проблеми як «коронавірус».

Різке зростання кількості інфікованих змусило уряди багатьох країн світу вдатися до карантинних заходів. Карантинний режим передбачав запровадження жорстких обмежень, у тому числі й тих, які стосуються регулярних міжнародних перевезень.

Епідемія мала вкрай негативні наслідки. Серед них: збільшення бюджетних видатків у зв'язку з необхідністю закупівлі медичних препаратів та розроблення вакцини, завантаженість лікарень новими хворими, закриття кордонів, скорочення туристичних потоків. Значна кількість підприємств була зачинена на карантин, зупинилось виробництво, попит на деякі товари знизився, зросли ціни, збільшився рівень безробіття. Суттєво знизилась і мобільність населення, зокрема, скоротилися обсяги трудової міграції через встановлення обмежень на регулярні міжнародні перевезення [3].

За даними експертів економічна кризи 2020 р. стала найбільшою після Великої депресії 1929 р. МВФ прогнозує падіння показника ВВП на душу населення для 170 країн світу. Найбільше нова криза вдарила по економіці тих країн, що розвиваються. Вони втратили понад 100 млрд. доларів інвестицій – втричі більше ніж під час кризи 2008 р. Серед загроз, які несе пандемія COVID-19 варто виділити продовольчу кризу в найменш розвинутих країнах світу, передусім в Африці та Південно-Східній Азії. Зокрема, саме такий сценарій сьогодні прогнозує Всесвітня продовольча програма ООН [1].

Природним наслідком тривалої ізоляції населення став масовий психологічний ефект, споріднений із легкою формою пост-травматичного синдрому. В зв'язку з цим можливим є зростання впливу телекомунікаційних корпорацій. Основна мета – посіяти паніку в суспільстві, сумніви щодо дій уряду, підірвати довіру до правоохоронних органів.

Одним із наслідків глобальної кризи, спровокованої пандемією, для країн Європи може стати зростання популярності антисистемних рухів та політичних партій, які дотримуються націоналістичної ідеології, євроскептицизму та критикують досягнення ліберальної демократії і ринкової економіки. Як результат відбудеться поступове посилення ролі держави в економічній сфері, зокрема, збільшиться державний контроль за приватним бізнесом. У цих умовах держава почне виступати в якості гаранта стабільності для підприємців. Так, прем'єр-міністр Угорщини В. Орбан, скориставшись законом про надзвичайну ситуацію, який надає виключні повноваження уряду та військовій раді, фактично здійснює контроль за діяльністю приватних компаній, що працюють у сфері забезпечення критичної інфраструктури [4].

Пандемія вплинула і на систему освіти у всьому світі. Зокрема, було закрито школи та університети. Почався масовий перехід на дистанційне навчання школярів і студентів. У зв'язку з цим були фактично згорнуті програми академічної мобільності для студентів вищих навчальних закладів.

Скасованими або перенесеними на невизначений термін виявились і багато міжнародних та національних спортивних змагань. Зокрема, чемпіонат Європи з футболу 2021 р. та Олімпійські ігри 2021 р. [5].

COVID-19 завдав значних економічних втрат кожній державі. Жорсткі обмежувальні заходи, що були обумовлені об'єктивною необхідністю подолання пандемії, торкнулись багатьох сфер життя суспільства та мали вкрай негативні наслідки. Серед них – закриття підприємств, зниження ділової активності, скорочення виробництва. Обмеження в сфері міждержавних перевезень та закриття кордонів призвели до скорочення обсягів міжнародної торгівлі, зменшення туристичних потоків та обсягів трудової міграції. Результатом стало зростання безробіття, уповільнення темпів економічного розвитку, зменшення обсягів ВВП, збільшення розриву між економічно розвиненими державами світу та країнами, які розвиваються.

Список літератури:

1. Кравченко В. Вплив пандемії COVID-19 на міжнародні відносини: ключові тенденції. Retrived from: <http://www.polukr.net/uk/blog/2020/04/vpliv-pandemii-covid-19-pamiznarodni-vidnosini/>. 2. Коронавірусна інфекція COVID-19 // Центр громадського здоров'я МОЗ України. 2020. Retrived from: <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan/inshi-infekciyni-zakhvoryuvannya/koronavirusna-infekciya-covid-19>. 3. Пандемія COVID-19 та її наслідки у сфері туризму в Україні. Оновлення до документу «дорожня карта конкурентоспроможного розвитку сфери туризму в Україні. 2020. 28 с. Retrived from: <http://www.ntoukraine.org/assets/files/EBRD-COVID19-Report-UKR.pdf>. 4. Жаліло Я. Процес виходу з карантину для економіки навіть більш ризикований, ніж сам карантин. 10 липня 2020. Retrived from: <https://zn.ua/ukr/macrolevel/politika-oduzhannja.html-2020>. 5. Заболевание, вызванное коронавирусом (COVID-19): Часто задаваемые вопросы. Retrived from: <https://www.who.int/ru/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public/q-a-coronaviruses>

ПОДШИБЯКІН Д. В.

ЗАХІДНИЙ АВАНПОСТ ПОЛІТИКИ КНР У СХІДНІЙ ЄВРОПІ: ПЕРСПЕКТИВИ КИТАЙСЬКО-БІЛОРУСЬКИХ ВІДНОСИН

Подшибякін Данііл В'ячеславович,
студент групи УК-32,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
dan.podshybiakin@ukr.net

Науковий керівник: к.п.н, доц. Безрук О.О.

Сучасний етап міжнародних відносин можна охарактеризувати як перехідний з однополярного до багатополярного формату. Одним з майбутніх центрів сили виступає КНР, що успішно реформувала свою ідеологію і економіку та перейшла до активної зовнішньої політики, що особливо пожвавилася з приходом до влади Сі Цзіньпіня. Починаючи з 2012 року, новий лідер КНР почав активно говорити про зміни в сучасному світі, глобалізацію та розпочав новий амбіційний проект – «Один пояс – Один шлях», що має відродити старий «Шовковий шлях» та допомогти КНР диверсифікувати торгівельні шляхи для імпорту та експорту.

Важливим партнером КНР стала Республіка Білорусь. З розпадом Радянського Союзу Китай намагався зайняти місце головного гравця на пострадянському просторі. Найуспішніша спроба була в Білорусі, яка в свій час теж намагалась вирішити дилему «Схід – Захід», в якій Схід – це Москва, і Захід – це ЄС та США. Тому на зламі 2002 – 2003 рр., коли відносини Мінська та Москви погіршилися через суперечки навколо «Союзної Держави» та газових домовленостей, Пекін та Мінськ починають вести активний діалог та пожвавлюють торгівельні зв'язки [1].

Білорусь стає привабливим партнером для Китаю через ряд наступних чинників:

- політична стабільність країни. З приходом до влади О. Лукашенка у 1994 р., влада в країні не змінювалася;
- близька ідеологія вищого керівництва країни;
- вдале геополітичне розташування: Білорусь розглядається як стабільний міст збуту китайських товарів та послуг на європейські ринки;
- зрозуміла зовнішньополітична кон'юнктура Мінська;
- альтернатива Україні в Східно-європейському регіоні, в рамках реалізації програми «Один пояс – Один шлях».

Всі ці чинники грають на руку Білорусі, яка бажає мати сильного східного союзника на випадок охолодження відносин з Москвою, що відбувається регулярно.

Сучасні двосторонні економічні відносини характеризуються великим дефіцитом торгівельного балансу. Також варто згадати що Китай, не дивлячись на щорічний ріст торгівельних показників, все ще не є головним торгівельним

партнером Білорусі не в імпорті, так і не в експорті. Натомість посольство Білорусі в Пекіні зазначає, що у двосторонніх економічних відносинах найперспективнішим напрямом є розвиток кредитно-інвестиційного сектору між двома країнами [2]. Такою заявою можна охарактеризувати очікування вищого керівництва Білорусі від двосторонніх економічних зносин, адже Мінську потрібні кредити на обслуговування минулих боргів. Варто зазначити що китайські кредити направляються на модернізацію інфраструктури, заводів, електрифікацію залізно-дорожніх шляхів, реконструкції автошляхів.

Говорячи про інвестиції варто згадати китайсько-білоруський інвестиційний проект будівництва великого індустриального парку в Мінську «Великий камінь». Будівництво розпочалося у 2014 році, планується що після відкриття індустриального парку він перетвориться в логістичний хаб, фінансовий центр і житловий квартал, здатний розмістити до 200 тисяч людей. Парк також має стати спеціальною митною зоною і зоною, вільною від оподаткування. У 2019 році нараховували близько 45 компаній-резидентів, що беруть участь у створенні цього парку. Велика кількість експертів вважають, що проект такого масштабу є доволі перспективним та в майбутньому може стати одною з ключових зупинок економічної потуги КНР на шляху в Європу [3].

Одним з успішних прикладів військового співробітництва є спільна білорусько-китайська розробка реактивної системи залпового вогню «Полонез», яку вже встиг придбати у 2018 році Азербайджан. Військове співробітництво також включає спільні навчання «Атакуючий Сокіл» та навчальні програми для військових двох країн. В цій сфері КНР неодноразово надавала Білорусі безкоштовну військову допомогу, одним з прикладів є підписання такого договору сумою на 4,5 млрд дол. США для Білорусі у жовтні 2017 р.

Аналізуючи сучасні відносини двох країн варто сказати, що співпраця Білорусі та Китаю все ще набирає обертів і має великі перспективи, адже Білорусь для Китаю є найбільш вигідним партнером у Східно-європейському регіоні. Навіть в разі зміни режиму Лукашенка, нове керівництво Білорусі навряд відмовиться від китайського вектору зовнішньої політики Білорусі, адже КНР для Білорусі є далеким, але партнером, що може на дипломатичному рівні захистити невелику республіку від Російської Федерації.

Повертаючись до перспектив, варто згадати про візит очільника КНР в Білорусь у травні 2015 р., під час якого було підписано близько 50 угод і меморандумів, починаючи від Договору про дружбу і співробітництво, Спільної декларації про подальший розвиток та поглиблення відносин всебічного стратегічного партнерства і закінчуючи міжбанківським угодою про проведення двосторонньої валютної угоди СВОП. При цьому портфель домовленостей склав близько 18 млрд дол. (що не є остаточною цифрою). Китайські інвестиції та кредити мають за ціль модернізувати гарно розвинуту транспортну інфраструктуру Республіки Білорусь, що в подальшому має разом з такими проектами як «Великий камінь», перетворити РБ на логістичний «хаб» проекту «Один пояс – Один шлях». Але часом завищений оптимізм Мінська

може швидко розбитися через китайську стриманість у політиці, адже як відомо, Китай – це країна, що немає союзників та друзів, а має партнерів, з якими веде чисті бізнесові відносини, частіше за все які приносять більше користі та прибутку для КНР. Тому зараз важко дискутувати про майбутнє відносин двох країн, адже треба пам'ятати, що Білорусь це в той же час сфера інтересів Російської Федерації, і можливо, що нова китайська «колоніальна політика» зведеться лише до економічного співробітництва та активної участі Білорусі в проєкті «Один пояс – Один шлях». Здається малоімовірним те, що Білоруській дипломатії вдасться переконати Пекін у розширенні політичних та союзницьких відносин, тому говорячи про перспективи треба одночасно пам'ятати й про реалії, що складаються в сучасному світі [4].

У підсумку варто зазначити, що Китай перш за все орієнтується на отримання вигідних умов та нових ринків збуту. Тому білоруській владі слід відійти від оптимістичних лозунгів минулого про братню дружбу, та розробити чітку дорожню карту, або стратегію відносин з КНР, яка б враховувала всі вигоди та ризики для Республіки, та допомогла Мінську надалі проводити багатовекторну зовнішню політику з великими гравцями на світовій арені.

Список літератури:

1. Goble P. *Belarus-China Cooperation Ideological as Well as Economic*. The Jamestown foundation. 2019. 10 December. Retrived from: <https://jamestown.org/program/belarus-china-cooperation-ideological-as-well-as-economic>.
2. *Посольство Республики Беларусь в КНР, Ш кредитно-инвестиционном сотрудничестве Беларуси и Китая*. 2018. 10 Апреля. Retrived from: <http://china.mfa.gov.by/ru/invest/>.
3. Гронский А. *Белорусско-Китайские экономические отношения. Экономика и Политика*. 2018. 17 Февраля. Retrived from: https://www.imemo.ru/files/File/magazines/rossia_i_novay/2018_02/17_Gronskiy.pdf.
4. Мокрецкий А. Ч. *Китайский проект экономического пояса шелкового пути: перспективы участие Беларуси*. Текст научной статьи. 2015. Retrived from: <https://cyberleninka.ru/article/n/kitayskiy-proekt-ekonomicheskogo-poyasa-shelkovogo-puti-perspektivy-uchastiya-belarusi>.

ПРИЛУЦЬКА Д. А.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПІВРОБІТНИЦТВА КНР З КРАЇНАМИ ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ

Прилуцька Дар'я Андріївна,

студентка групи УК-41,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

E-mail: dariapril9@gmail.com

Науковий керівник: к.п.н, доц. Панасенко Г.С.

Колись підкорений європейцями Китай сьогодні займає провідні позиції у світовій політиці та виборює статус наддержави. Для посилення своєї ролі на європейському континенті КНР прагне встановлювати широкі політичні та економічні зв'язки з країнами регіону, а також має амбітний план відродження Великого шовкового шляху через реалізацію проєкту «Один пояс – один

шлях». До цієї ініціативи залучені, зокрема, і держави Вишеградської групи: Польща, Угорщина, Чехія та Словаччина.

Аналіз наукової літератури свідчить про те, що вітчизняні та зарубіжні дослідники приділяють недостатньо уваги питанням співпраці Китаю та держав Центрально-Східної Європи, здебільшого зосереджуючи увагу на відносинах КНР із Європейським Союзом у цілому. Окремим аспектам взаємодії Китайської Народної Республіки з країнами Вишеградської групи присвячені роботи С. А. Кошового, С. М. Гловацької, А. О. Виноградова, Е. К. Борумбей та ін.

Мета роботи – проаналізувати основні тенденції розвитку відносин КНР з державами Вишеградської групи на сучасному етапі. Актуальність нашого дослідження зумовлена зростанням присутності Китаю в Центрально-Східній Європі й активізацією його співпраці з країнами регіону.

Після вступу держав Вишеградської четвірки до Європейського Союзу в 2004 р. Китай почав розглядати держави об'єднання не як пострадянські республіки, а як повноцінних членів європейської спільноти, що успішно провели демократизацію суспільно-політичного та господарського життя і демонструють стабільні показники економічного зростання. Це, безперечно, сприяло подальшому розвитку співпраці КНР та країн В-4. Збільшення присутності Китаю в центральноєвропейському регіоні розпочалося зі світової економічної кризи 2008 р., коли держави Вишеградської групи особливо потребували фінансової допомоги ззовні, аби протистояти наслідкам кризи. Китай побачив у цьому сприятливий момент для розширення свого впливу в Центрально-Східній Європі і спрямував свої інвестиції в країни регіону.

Надалі Китай продовжив застосовувати важелі «м'якої сили». Так, окрім «економічної дипломатії», Китай збільшив свою вагу в Центрально-Східній Європі завдяки відкриттю в Угорщині першого китайського аналітичного центру – China-CEE Institute [1]. Така політика викликала занепокоєння серед країн Західної Європи, які побачили в цих діях загрозу розколу всередині ЄС, спровокованого надмірною присутністю КНР в регіоні [2]. Так, деякі європейські дослідники називають Центрально-Східну Європу «троянським конем» Китаю всередині Європейського Союзу [3, р. 1]. У свою чергу, китайська сторона обґрунтовує свою увагу до країн Вишеградської четвірки тим, що вони найбільш динамічно розвиваються серед країн Європейського Союзу і докладають великих зусиль задля досягнення взаємовигідного співробітництва. На цьому наголосив Ван Ї – міністр закордонних справ Китаю [4]. Очевидно, що КНР зацікавлена у розвитку діалогу з В-4 через те, що саме ці країни є «стратегічними воротами» до ринків Західної Європи. Вони мають необхідну інфраструктуру (автостради, порти, залізничне сполучення тощо) задля виходу Китаю на західноєвропейський ринок.

Варто відзначити, що всередині Вишеградської четвірки немає єдиної політики щодо відносин з КНР. Так, зв'язки Китаю найбільш активно розвиваються з Польщею та Угорщиною, куди спрямовано більше 50% китайських інвестицій в регіон (близько 30% та 20% відповідно) [5, с. 11]. З 2014 р. відбувся «перезапуск» китайсько-чеських відносин, внаслідок чого

спостерігається поживлення двосторонньої співпраці. У 2016 р. КНР встановила стратегічне партнерство з Чехією та Польщею, а в 2017 р. – з Угорщиною, що свідчить про намір згаданих держав продовжувати плідну співпрацю. Найменш динамічно розвиваються відносини зі Словаччиною.

У найближчому майбутньому, на нашу думку, Китай не стане для країн Вишеградської групи альтернативним економічним та політичним орієнтиром на протигагу Європейському Союзу через низку причин. По-перше, економіка країн Вишеградської групи орієнтована на сусідів із ЄС, головним чином – на Німеччину. Географічна близькість та приналежність до єдиного інтеграційного утворення сприяють поглибленню співпраці Польщі, Угорщини, Чехії та Словаччини з ФРН та іншими країнами ЄС. По-друге, Вишеградська четвірка політично залежна від Брюсселю та, попри наявні протиріччя, дотримується своїх зобов'язань всередині ЄС і підтримує рішення ключових установ об'єднання. По-третє, зближення з КНР ускладнюється не тільки географічною віддаленістю, а й відсутністю єдиного бачення розвитку співпраці.

Так, завдяки поглибленню співробітництва з державами Центрально-Східної Європи Китай зміцнює свої політичні та економічні позиції всередині Європейського Союзу. У той час як для КНР така політика має чимало позитивних аспектів, держави Вишеградської групи, незважаючи на фінансові надходження з Китаю, не отримують значних дивідендів від співпраці. КНР не намагається завдяки своїм інвестиціям посилювати вплив В-4 у Європі, а лише прагне встановити з країнами партнерські зв'язки, що допоможуть у подальшому розвитку проекту «Один пояс – один шлях». Тому очікування, що держави Вишеградської четвірки потенційно покладають на співпрацю, можуть виявитися невиправданими.

Таким чином, в останнє десятиліття Центрально-Східна Європа привертає все більше уваги КНР, особливо із започаткуванням ініціативи «Один пояс – один шлях». Держави Вишеградської групи становлять об'єкт її особливого інтересу, адже мають стратегічно важливе геополітичне положення та виступають торговельними коридорами на шляху до країн Західної Європи. Окрім економічних мотивів, Китай застосовує політику «м'якої сили» задля збільшення свого впливу в центральноевропейському регіоні, що викликає занепокоєння провідних держав ЄС. Тим не менш, співпраця Вишеградської групи з Китаєм продовжує поглиблюватися. На сучасному етапі вона має більш помітну вигоду для КНР, аніж для В-4.

Незважаючи на очевидно провідну позицію Китаю у відносинах з державами Вишеградської четвірки, не можна однозначно говорити про суто негативний чи позитивний вплив КНР на політичний клімат у ЦСЄ. З одного боку, Китай забезпечує потік інвестицій до країн В-4, сприяє розвитку інфраструктури, енергетики та інших галузей, що є перевагою в короткостроковій перспективі та сприяє посиленню позицій Вишеградської четвірки в регіоні. З іншого боку, політика «м'якої сили» КНР спричиняє поступове поглиблення залежності країн Вишеградської групи від китайського капіталу та в довгостроковій перспективі робить присутність Китаю в регіоні

небезпечною для політичної стабільності та єдності Європейського Союзу, яка вже сьогодні де-інколи зазнає криз.

Список літератури:

1. *Chiny i Grupa Wyszehradzka: Współpraca w ramach 16+1, czyli wiele halasu o nic.* EURACTIV.pl. Retrived from: https://www.euractiv.pl/section/grupa-wyszehradzka/special_report/chiny-i-grupa-wyszehradzka-161-wiele-halasu-o-nic/.
2. *The dragon over Visegrad: China in central Europe.* Global Risk Insights. Retrived from: <https://globalriskinsights.com/2018/10/chinese-investment-central-europe-bri-v4/>.
3. *Central and Eastern Europe's courtship with China: Trojan horse within the EU?* Richard Turcsányi. European Institute for Asian Studies, 2014. 6 p.
4. *China calls Visegrad group EU's most 'dynamic force' at summit in Beijing.* South China Morning Post. Retrived from: <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy-defence/article/2138616/china-calls-visegrad-group-eus-most-dynamic-force>.
5. Кошовий С. А. *Досвід співпраці Китаю і країн Центральної та Східної Європи у форматі «16+1» та перспективи України. Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень, 2017. 19 с.*

***

РАКЕЦЬКА А. В.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В РЕСПУБЛІЦІ КОРЕЇ

Ракецька Аліна Валеріївна,

студентка групи УТ-42,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

E-mail: alinaraketska@gmail.com

Науковий керівник: ст. викл. Волкова І.І.

Міжнародний туризм в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні – відносно молоде явище, оскільки індустрія туризму в окремих країнах почала розвиватися у 1980-ті роки. Республіка Корея відноситься до Північно-Східноазіатського субрегіону і є новою індустріальною країною Азії.

Понад 70 % території країни займають гори. В результаті на Корейському півострові сформувався гірськолижний туризм, якому сприяють такі курорти як: Канвондо, Чолла-Пукто, Стар-Хілл, Йонпхьон на гірських хребтах Наннім, Пуджолльон, Мачхолльон і Хамгьон [3].

У Республіці Корей багато водних та термальних курортів, що створюють основу лікувально-оздоровчого туризму. Найпопулярніший термальний курорт – Ханва Сорак. Найвідоміші курорти: Сорак Акваурлд, Асан Спавіс.

Розвиток екологічних турів в країні завдячує національним паркам, таким як Сераксан – відомий первісними ландшафтами, Дадохеаесаанг – найбільший за площею [1]. Національний парк Пукхансан у Сеулі щорічно відвідує понад 5 мільйонів осіб, з-за чого він був внесений до Книги рекордів Гіннеса як національний парк з найбільшою кількістю відвідувачів на одиницю площі території.

Південна Корея володіє унікальними культурно-історичними ресурсами, що сприяють розвитку пізнавального туризму. У столиці країни – Сеулі

збереглися численні архітектурні пам'ятники: королівські палаци династії Чосон, Сеульська телевежа, англiканський собор, фортеця Хвасон, яка занесена до списку Світової спадщини ЮНЕСКО. В Кьончжу розташований найдавніший буддiйський храм країни – «Монастир царства Будди» із дзвоном Емілле, а також найдавніша обсерваторія, численні пагоди, печерний храм Соккурам, який включений до списку Світової спадщини ЮНЕСКО [1].

Для розвитку пляжно-купального відпочинку добре підходять узбережжя Жовтого моря, острів Чеджудо. Найбільший курорт країни – Чунмун. Також популярною курортною зоною є пляж Хепчьо.

Доказом розвинутого подієвого туризму є Фестиваль ліхтарів у вигляді лотоса – це найулюбленіша подія іноземців, що приїжджають до Сеулу. В грудні в дендрарії Ачхім-Кос проводиться Фестиваль світла. На це яскраве і незвичайне свято щорічно приїжджають подивитися десятки тисяч туристів. У 2016 р. в місті Сеул в міжнародному виставковому комплексі COEX відбулася одна з найбільших та найрейтинговіших в Азійсько-Тихоокеанському регіоні міжнародна туристична виставка The 31st Korea World Travel Fair (KOTFA). У 2018 р. у місті Пхенчхан проходили XXIII зимові Олімпійські ігри [3].

Республіка Корея – це справжній рай для любителів шопінгу, оскільки в Кореї є цілі райони, присвячені шопінгу, наприклад, Менг-донг в Сеулі – це район магазинів, ресторанів і розваг. Тут знаходяться п'ять великих універмагів, в яких працюють висококваліфіковані англомовні продавці, усі ціни фіксовані. На головних вулицях розташовані бутіки всесвітньо відомих дизайнерів в області одягу, взуття, аксесуарів.

Розвитку ділового туризму в країні сприяють міста Пусан – морська мекка азійського ділового туризму, Чханвон – столиця електронних корпорацій, Сеул – кращий в Азії для ділового туризму

В Південній Кореї добре розвинена туристична інфраструктура. Готелі мають нестандартну класифікацію та підрозділяються за класами: супер-делюкс, делюкс, перший, другий і третій клас. Всього для вибору туристам представлено 867 000 готельних номерів [5]. Крім цього туристи можуть зупинитися в традиційному корейському будинку – ханок, а також в корейських буддiйських монастирях.

Також країна характеризується однією з найрозвиненіших транспортних інфраструктур у всьому світі. Трамваї повністю замінені метрополітеном. Республіка утримує один з найбільших у світі поромних флотів, які обслуговують прибережні острови Кореї, а також здійснюють міжнародні рейси. Міжнародний аеропорт Інчхон обслуговує велику кількість туристів на усіх напрямках. Всі інші 5 аеропортів працюють виключно на внутрішніх рейсах, на азійському напрямі.

Слід зазначити, що упродовж останніх років туристична галузь країни активно розвивається (рис.), цьому сприяють Міністерство культури, спорту та туризму Республіки Корея, Корейська туристична організація, Комітет Visit Korea та авіакомпанія Korean Air у співпраці з UNWTO.

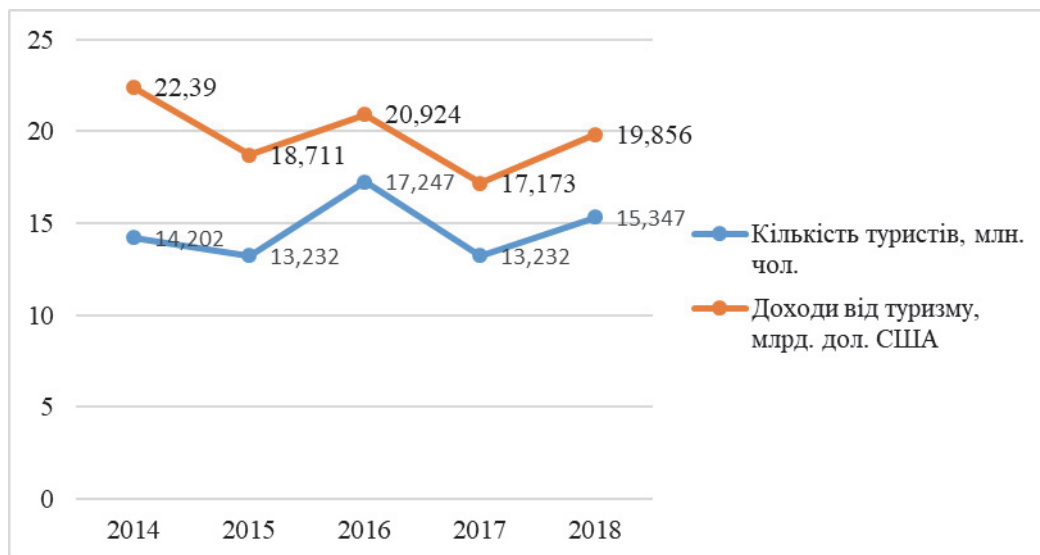

Рис. Туристичні показники в Республіці Корея [4].

Кожного року до республіки приїжджають більше, ніж 10 млн. осіб. Так, наприклад, у 2018 році країну відвідало 15, 347 млн. чоловік, що на 2 млн. або 15% більше, ніж у 2017 році. Тому, за кількістю міжнародних прибуттів в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, Республіка Корея займає 9 місце, поступаючись Китаю, Таїланду, Японії, Гонконгу, Малайзії, Макао, Індонезії та В'єтнаму. В Північно-Східноазіатському субрегіоні за туристичними потоками республіка посідає 5 місце після Китаю, Японії, Гонконгу та Макао [2].

Доходи від туризму в країні мають пряму залежність від кількості туристів. У 2018 р. доходи склали 19, 856 млрд. дол. США, що більше, ніж у 2017 р. на 2,5 млрд. або 15,6%. За цими даними за кількістю міжнародних доходів в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, Південна Корея займає 9 місце, поступаючись Таїланду, Японії, Гонконгу, Китаю, Макао, Індії, Малайзії та Сінгапуру. В Північно-Східноазіатському субрегіоні республіка посідає 5 місце відповідно після Японії, Китаю, Макао та Гонконгу [2].

Отже, Республіка Корея входить в топ 10 країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону за туристичними потоками та доходами від туризму, а в своєму Північно-Східноазіатському субрегіоні за такими ж показниками вона отримує 5 позицію

Головною проблемою для туристів в країні є мовний бар'єр, високі витрати на подорожі, дефіцит інформації для подорожуючих та гостра їжа. Проте унікальні пам'ятники культурної спадщини, умови для відпочинку на відкритому повітрі, притягають туристів. Тут можливі і відпочинок на морі, і прогулянки в горах, і заняття зимовими видами спорту. У того, хто не любить міської метушні, є можливість усамітнитися в тихому гірському буддійському храмі і зайнятися самоспогляданням.

Список літератури:

1. Смаль І. В. Туристичні ресурси світу. Навчальний посібник. Н: Ніжин, 2012. 336 с.
2. Звіти Всесвітньої туристичної організації Retrived from: https://tourlib.net/wto/WTO_highlights_2019.pdf.
3. Міністерство культури, спорту і туризму.

Retrived from: <http://www.mcst.go.kr/english/>. 4. Knoema. Retrived from: <https://knoema.ru/atlas/Южная-Корея/topics/Туризм>. 5. Statista. Retrived from: <https://www.statista.com/statistics/1009928/south-korea-occupancy-rate-of-hotel-rooms/>.

***

РОЙ А. Г.

COVID-19 І КИТАЙСЬКА ДОПОМОГА КРАЇНАМ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ

Рой Альона Геннадіївна,
студентка групи УКС-61,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
E-mail: royalena99@gmail.com
Науковий керівник: к.і.н., доц. Тумаков О.І.

Сьогодні Китай зіткнувся зі звинуваченнями світової спільноти у походженні та розширенні коронавірусної хвороби та принесенні через це збитки економікам країн та світовій економіці в цілому. Поміж тим уряд Китайської Народної Республіки (КНР) намагається зменшити антикитайські настрої в інших регіонах світу шляхом здійснення своєї «м'якої сили» та допомагаючи країнам, які найбільше постраждали від поширення інфекції. Цілком очевидно, що таким регіоном став регіон Південно-Східної Азії (ПВА), що входить в коло економічних та стратегічних інтересів Китаю.

Сьогодні складовою частиною зовнішньополітичного курсу Китаю є так звана «маскова» дипломатія, яка спрямована на зміцнення його позицій в регіоні за рахунок підвищення довіри до себе. Зумовлено це стратегічними інтересами Китаю в регіоні ПВА в рамках реалізації проекту «Один пояс, один шлях». [4] Однак країни ПВА досить обережно відносяться до політики КНР, оскільки конфлікт стосовно акваторій Південно-Китайського моря досі залишається активним. Проте за вісім місяців 2020 року, з січня по серпень, обсяг торгівлі Китаю з Асоціацією держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) досяг \$ 416,55 млрд. Річне зростання склало 3,8%. АСЕАН стала найбільшим торговим партнером Китаю. Про це розповів помічник міністра комерції КНР Лі Ченган на прес-конференції, що відбулася в Інформаційному бюро Держради КНР 27 вересня. [1]

Коментуючи ситуацію в області міжнародного економічного і торгового співробітництва, Лі Ченган зазначив, що Китай і країни АСЕАН подолали вплив пандемії коронавіруса, котрий сильно тисне на економіку і зовнішню торгівлю Китаю. Обсяг двосторонньої торгівлі КНР і АСЕАН постійно зростає. Досягнувши \$ 416,55 млрд, він склав 14,6% від усієї зовнішньої торгівлі Китаю. [5] Це найбільша частка за всю історію торгового співробітництва КНР з іншими країнами. Китай і країни АСЕАН стали найбільшими торговельними партнерами один одного.

Зміцнилося і інвестиційне співробітництво КНР і АСЕАН. За перше півріччя 2020 року, інвестиції Китаю в країни АСЕАН досягли \$ 6,23 млрд.

Інвестиції країн АСЕАН в Китай збільшилися на 5,9% в річному вираженні. Асоціація держав Південно-Східної Азії стала найбільшим інвестиційним партнером Китаю. [1]

У КНР з'явилася змога поліпшити свій імідж «доброзичливого» сусіда в регіоні надаючи допомогу країнам Південно-Східної Азії в боротьбі з COVID-19. Традиційно вважалися головним донором гуманітарної допомоги США, тому Китаю довелося діяти в конкурентному середовищі. [2]

Гуманітарна дипломатія КНР отримала назву «маскової», оскільки Китай мобілізував свої сили і ресурси та досить швидко зреагував на нестачу медичного обладнання та товарів в регіоні ПВА, які були необхідними для лікування людей, що захворіли на коронавірус. Серед наданої допомоги країнам ПВА – близько 3,5 млн хірургічних масок, 250 тис. респіраторів, більше 40 т комплектів тестів, а також засоби індивідуального захисту. Також допомога деяким країнам була надана фінансово. [4]

Під час пандемії Китаю вдалося зміцнити двосторонні відносини з трьома країнами регіону, які продемонстрували свою солідарність з ним в період загострення епідеміологічної ситуації. У лютому Лаос посприяв Китаю в розмірі 300 тис. дол., Камбоджа в березні надала йому 300 тис. масок, а М'янма поставила 200 т рису. [3] Користуючись власним досвідом Китай, у свою чергу, надавав всебічну підтримку в боротьбі з епідемією, яку їм вдалося стримати на досить низькому рівні. Але, наприклад, порівняно з іншими країнами ПВА, В'єтнаму та Сингапуру допомога була надана в найменшому обсязі і вони стояли на останньому місці в переліку її отримувачів, оскільки ці країни самі змогли успішно впоратися зі стрімким поширенням коронавірусної інфекції в регіоні. Незважаючи на це, як і Бруней, де під кінець травня було зафіксовано всього 141 випадок хвороби, допомогу вони отримали. [2]

Попри здійснення «маскової» дипломатії Пекін не забуває також про поширення вакцини. Китай заявив свій намір включити держави регіону в число перших одержувачів вакцини після завершення роботи над нею. Можна припустити, що в разі свого успіху даний проєкт набагато підвищить шанси на зміцнення позицій Китаю в регіоні. [4]

У лютому 2020 року було проведено зустріч міністрів закордонних справ КНР та АСЕАН, на якій обговорювалися дії, направлені на подолання соціальних та економічних наслідків глобальної пандемії. Сторони вирішили розвивати своє співробітництво у сфері обміну досвідом та інформації, оскільки даний регіон успішно впорався з викликом, який кинула світові хвороба. [4] Також у квітні в режимі онлайн була проведена зустріч у форматі АСЕАН+3 (Китай, Японія, Південна Корея), де було прийнято рішення про створення в країнах ПВА резервного фонду медичного обладнання та товарів з обов'язковою активною участю країн-партнерів по діалогу.

Прагматичними та багатообіцяючими виглядають заяви лідерів країн АСЕАН в рамках проведеного спеціального відео-саміту АСЕАН + 3 (Китай, Японія, Південна Корея) з коронавірусної хвороби від 14 квітня 2020 р. [5] Держави-учасники зобов'язалися реалізовувати відповідні і необхідні заходи для підвищення довіри ринку з метою поліпшення стабілізації регіональної

економіки випереджувальним та узгодженим чином. В тому числі за допомогою економічного стимулювання, а також надання допомоги населенню та підприємствам, які постраждали від впливу COVID-19, особливо малим і середнім підприємствам і вразливим групам громадян. Будуть активно використовуватися інформаційні технології та електронна торгівля, щоб дозволити підприємствам підтримувати свою діяльність.

Будуть укріплені зусилля по стабілізації виробництва і поставок основних товарів і послуг, в тому числі життєво важливих предметів медичного призначення і критично важливих сільгосппродуктів. Підтримуватиметься необхідний потік товарів і послуг, зв'язність ланцюжка поставок в регіоні і за його межами шляхом підвищення його гнучкості. Уважно стежитимуть за їх стійкістю і вразливістю від потрясінь в цілях підтримки економічного розвитку. [5]

Отже, Китай не тільки першим у світі зміг зупинити стрімке поширення хвороби в межах своєї країни, а надавав неабияку допомогу та ділився власним досвідом з іншими державами. Особливу увагу було надано регіонові Південно-Східної Азії, оскільки таким чином Китай зміг затвердитися в регіоні в якості відповідального регіонального гравця, який прагне забезпечити мир і процвітання в регіоні. На даному етапі країни узгодили шляхи непоширення хвороби в ПВА та створення в країнах регіону резервного фонду медичного обладнання та товарів за активної участі партнерів. Китай та країни Південно-Східної Азії на даний момент є позитивним прикладом вдалого досвіду боротьби з глобальною пандемією.

Список літератури:

1. Ассоциация государств Юго-Восточной Азии стала крупнейшим торговым партнером Китая. *China Logist.* 2020. 28 сентября. Retrived from: <https://chinalogist.ru/news/associaciya-gosudarstv-yugo-vostochnoy-azii-stala-krupneyshim-torgovym-partnerom-kitaya-18973>. 2. БРИКС и АСЕАН в эпоху коронавируса. Фонд поддержки публичной дипломатии им. А.М. Горчакова. 2020. 14 мая. Retrived from: <https://gorchakovfund.ru/news/view/briks-i-asean-v-epokhu-koronavirusa/>. 3. Бутырская Н. Азиатские тигры против коронавируса. *ZN.UA.* №1288. 2020. Retrived from: https://zn.ua/international/aziatskie-tigry-protiv-koronavirusa-349876_.html. 4. Рогожина Н.Г. Помощь Китая странам Юго-Восточной Азии в борьбе с COVID-19. Журнал ИМЭМО РАН. Актуальные комментарии. 2020. 14 октября. Retrived from: <https://www.imemo.ru/publications/relevant-comments/text/pomoshty-kitaya-stranam-yugo-vostochnoy-azii-v-borybe-s-covid-19>. 5. Joint Statement of the Special ASEAN Plus Three Summit on Coronavirus Disease 2019 (COVID-19). 2020. 14 April. Retrived from: <https://asean.org/storage/2020/04/Final-Joint-Statement-of-the-Special-APT-Summit-on-COVID-19.pdf>.

РОМАНЕНКО М. О.

СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК В'ЇЗНОГО ТУРИЗМУ З КИТАЮ

Романенко Марина Олегівна,

студентка групи УТ-42,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

E-mail: 663623105m@gmail.com

Науковий керівник: к.е.н., доц. Гапоненко Г.І.

Сільський зелений туризм є одним з пріоритетних напрямків розвитку як внутрішнього, так і в'їзного туризму в Україні. Національна туристична організація України оголосила 2020-й роком сільського туризму, який поєднує в собі як екотуризм, так і відвідування різних місцевостей, громад. Позитивний вплив сільського туризму на вирішення соціально-економічних проблем села полягає в розширенні сфери зайнятості сільського населення, і не тільки у виробничій сфері, але і в сфері обслуговування, а також сприянні розвитку сільських територій, стимулюванні розвитку сфери послуг: транспорту, зв'язку, торгівлі, служби побуту, відпочинку та розважальних та інших закладів в селі.

Під час дослідження, у 2016–2018 рр. спостерігається зростання динаміки в'їзного туризму. Протягом останніх трьох років Україну відвідало 40,3 млн осіб.

У 2016 році відвідало Україну 13,3 млн осіб, у 2017 році 14,4 млн осіб, та у 2018 році 14,8 млн. осіб (рис.1) [3], якщо порівняти з 2015 р. показник туристичних *прибуттів* зріс на 17 % у 2018 році. Говорячи про 2019 рік, то кількість іноземних туристів які відвідали Україну становить 13,6 млн. туристів.

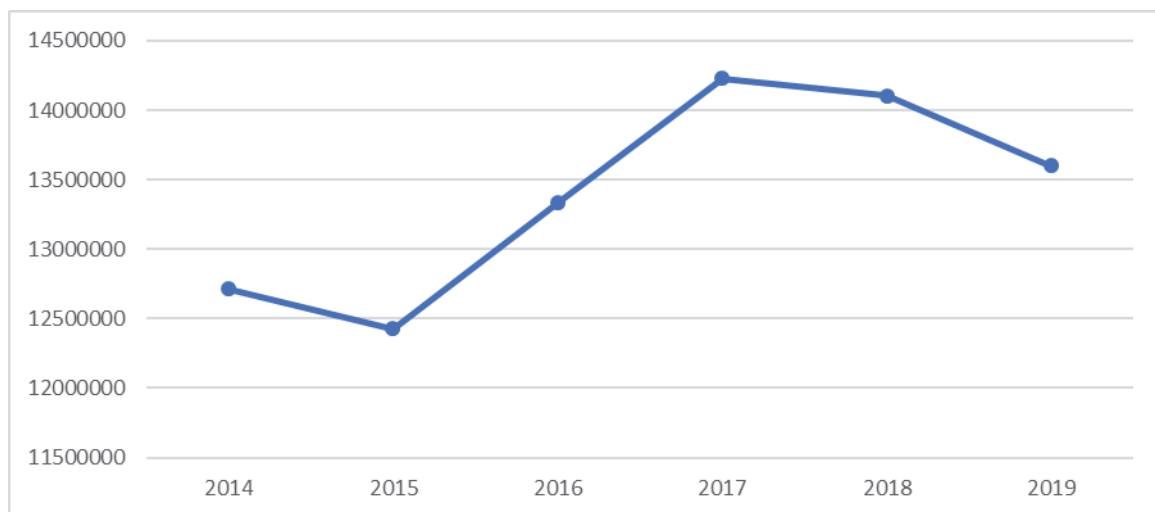

Рис. 1. Динаміка кількості іноземних туристів, 2014-2019 рр. *

* Складено автором за джерелом [3]

Можемо бачити, що протягом 2015-2019 рр. спостерігалось невелике зростання в'їзного туристичного потоку до України. Пік в'їзного туризму за останні чотири роки припав на 2017 р., коли нашу країну відвідало понад 14,4 млн іноземців. У 2018 р. їх кількість трохи зменшилась, але все ж залишилося на досить високому рівні – 14,8 млн осіб [3].

Відвідування України громадянами з неприкордонних країн зросло, і відчутно: Литви – на 32,0%, Латвії – 18,1%, Німеччини –17,5%, Канади – 11,4%, Китаю – 11,1%, а також продовжується тенденція зростання потоків туристів з: Франції – 6,0%, США – 5,6%, Чехії – 5,6%, Італії – 3,9%, Великобританії – 2,7%, Болгарії – 2,4% та відновився потік туристів з Грузії – 4,5% [4].

Таблиця 1

ТОП-10 країн, громадяни яких найчастіше відвідують Україну тис. осіб*

		2017	2018	2019	2019/ 2018, %
1	Молдова	2013,2	1949,6	1795,5	-7,9
2	Білорусь	1048,0	1064,5	909,6	-14,5
3	Росія	620,3	645,3	623,6	-3,4
4	Польща	553,0	532,4	513,5	-3,5
5	Угорщина	608,8	447,4	417,3	-6,7
6	Румунія	400,6	354,8	353,7	-0,3
7	Словаччина	168,9	151,8	127,7	-15,9
8	Туреччина	115,5	134,2	125,8	-6,2
9	Ізраїль	99,9	125,7	121,0	-3,8
10	Німеччина	87,6	98,7	115,9	17,5

* Складено автором за джерелами [1, 2].

На наш погляд, перспективним напрямом залучення туристів до України є ринок КНР, оскільки китайські туристи є найбільш активними мандрівниками в світі. Китай вже послабив свої карантинні заходи, вони подолали епідемію. Потрібно активно розширювати співпрацю між країнами в сфері сільського зеленого туризму. Відвідування сільської місцевості стало дуже популярним серед китайських туристів. У період з січня по серпень 2020 р. в цілому було зроблено 1,21 млрд поїздок в сільські райони Китаю, генеруючи дохід в розмірі 592,5 млрд юанів, свідчать дані, опубліковані Міністерством культури і туризму КНР.

Розвиток взаємних поїздок громадян природним чином поглибить взаєморозуміння і дружбу між людьми, сприятиме інвестиційному і торговому

співробітництву. Цьому особливо буде сприяти підписаний Президентом України Наказ «Про тимчасове запровадження безвізового режиму для громадян Китаю, які в'їжджають в Україну з туристичною метою» на період з 1 серпня 2020 до 31 січня 2021.

Список літератури:

1. Туристичні протоки. Сайт Державної служби статистики України. Retrived from: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2007/tyr/tyr_u/potoki2006_u.htm. 2. Виїзд громадян України за кордон за країнами, до яких вони виїжджали. Сайт Державної служби статистики України. Retrived from: <http://www.ukrstat.gov.ua>. 3. Міжнародний туризм, число прибуттів. Сайт міжнародної статистики. Retrived from: <https://knoema.ru/atlas/Украина/topics/Туризм/Ключевые-показатели-туризма/Число-прибытий> 4. Відвідування України громадянами з не прикордонних країн. Retrived from: <https://delo.ua/economuandpoliticsinukraine/ukrainu-stali-chasche-poseschat-turisty-zapadnoj-350329/>. 5. Управління туризмом: професійний діалог Китай–Україна в КНР. Retrived from: <https://knute.edu.ua/blog/read/?pid=34868&uk>.

САДІКОВА Л. О.

КРАЇНИ СХІДНОЇ ТА ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ: ПОЛІТИЧНА ТА ЕКОНОМІЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ КРАЇН

Садікова Людмила Олегівна,

студентка групи УК-21,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

E-mail: sadikova.ludmila10@gmail.com

Науковий керівник: к.е.н., ст. викл. Писаревський М.І.

В останні часи на міжнародній арені спостерігається підвищення впливу країн Східної та Південно-Східної Азії. Вони прагнуть приймати активну участь у сучасних глобальних процесах та претендують на роль впливового актора світової політики. За короткий проміжок часу країни тихоокеанського регіону досягли високих результатів в соціально-економічному та політичному житті.

Модель розвитку Південно-Східних та Східних країн являє собою адаптацію європейського досвіду у модернізаційних процесах в реаліях Тихоокеанського регіону. В цілому модель державного управління модернізаційними процесами зводилась до наступної логіки – застосування мобілізаційної моделі можливе за умови вираженої національно орієнтованої внутрішньої політики, що, в свою чергу, потребує [5, с. 12].:

– наявності національного лідера (партії або харизматичної особистості лідерів суспільної думки);

– формулювання егоїстичної національної стратегії розвитку на тривалу перспективу;

– створення ідеологічного підґрунтя підтримки обраного шляху (як правило, базованого на ліберальній риторичі, але з обґрунтуванням

підпорядкування приватних інтересів загальнонаціональним інтересам на перехідному етапі);

- законодавчого оформлення правових важелів автаркії і важелів впливу держави на суспільно економічні процеси;

- наявності вивіреної цілісної стратегії та послідовності її реалізації з метою розвитку і оновлення суспільства та наявності чіткого, покрокового плану дій [5, с. 22].

Щодо важелів впливу на економіку, у цих країнах використовуються усі демократичні та недемократичні інструменти й як то державно-приватне партнерство, де рішення приймаються державою; пряме регулювання і планування державного сектору та індикативне планування діяльності корпорацій; акціонерна участь у корпоративній власності, де незалежно від кількості акцій у держави останнє слово залишається за нею; контроль над валютним курсом; макроекономічне регулювання напрямів розвитку і його показників [5, с. 14].

Унікальність південно-східно-азійської сучасності характеризується наступними базовими принципами:

- наявністю сильної і дієздатної державної традиції [5, с. 22];

- застосуванням мобілізаційної моделі розвитку, характерною ознакою якого є комунітаризм (солідаризм), а провідною складовою економічний націоналізм, що передбачає пріоритетність загальносуспільних інтересів щодо приватних;

- органічним баченням суспільства не як сукупності індивідів, що мають егоїстичні цілі, а як спільноти, для якої важливе виконання патріотичного обов'язку і служіння спільним інтересам, тобто обов'язки членів суспільства є більш пріоритетними їхніх прав: республіканської моделі громадянства суспільство, його інститути і соціальні зв'язки модернізуються, але комунітарні принципи і традиції “спочатку обов'язки, а потім права” залишаються непорушними;

- регіональною інтравертністю та інтрацентризмом (локалізацією) і дуалізмом політики: процес модернізації відбувається в умовах автаркії, яка не поширюється на країни регіону; ринкові відносини будуються свідомо і неринковими методами;

- високою керованістю процесів перетворень націлених на встановлення довгострокової політичної стабільності і безпеки, базованої на стійкому економічному зростанні;

- опором на модернізуючу роль науки, техніки і технологій;

- підвищенням культурної гомогенності нації, що базується на використанні переваг повного циклу безперервної освіти;

- вдосконаленням ринкового механізму у напрямку його соціальної орієнтації [5, с. 23].

Тобто можна з впевненістю констатувати, що в Східному регіоні модернізація набула особливих рис, які свідчать про протистояння цих держав насильницькій вестернізації з боку Заходу та відстоювання своєї національної ідентичності. Яскравим прикладом цього є створення азійськими країнами

блоку АСЕАН, який є східним регіональним аналогом ЄС. Організація має на меті забезпечення подальшого розвитку кожної із країн-учасниць шляхом створення тісного співробітництва між країнами-членами в економічній, культурній, соціо-політичній, промисловій та сільськогосподарській сферах. Однак варто підкреслити, що діяльність Асоціації держав для пересічного європейського громадянина є малопомітною. До того ж очільники держав-членів АСЕАН у найближчі роки сподіваються на позитивні внутрішні трансформації об'єднання. Насамперед якісні зміни у функціонуванні АСЕАН значною мірою залежатимуть від реалізації головної мети регіональної інтеграції – створення Економічної Спільноти [1, с. 28].

Також, за останні роки значно зросла й економіка держав. Залучення таких рис, як дешева робоча сила, дисциплінованість населення, земля, яка має вигідне географічне положення та багата на природні ресурси, в процесі модернізації робить Східні та Південно-Східні держави сприятливим простором для іноземних капіталовкладень. Вже зараз можна говорити про те, що третина всієї світової торгівлі знаходиться в країнах ПСА й про переміщення центру ділової активності саме у ці країни.

Таким чином, ми бачимо, що успішний розвиток держав Сходу залежав саме від адаптування модернізації під свої реалії. Цінність східної моделі модернізації полягає у тому, що вона доводить, що розвиток держави можливий й без асимілювання національної культури. Проте така азіатська модель не витісняє й західної та північно-американської моделі розвитку. Зважаючи на це можна говорити, що успішний розвиток держави у ХХІ ст. можливий саме завдяки використанню синтезу цих двох моделей.

Список літератури:

1. Івасенко О. АСЕАН та ЄС: геополітичний та інституційні аспекти. Політичні аспекти. 2015. Retrived from: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/hv_2015_1_2_7.pdf.
2. Корнієнко Т.А. Політичні практики модернізації держав Східної та Південно-Східної Азії. УДК 32.321. 2015. Retrived from: <https://www.science-education.ru/pdf/2015/2-2/90.pdf>.
3. Мазур Ю. В. Модернізація політичних інститутів країн Східної Азії в контексті культурно-цивілізаційного чинника. Політичний вісник. 2013. Retrived from: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Pv_2013_69_49.pdf.
4. Макуха Ю.В. Модернізація і регіоналізація в Південно-Східній Азії: методологічні аспекти. Зовнішня політика і дипломатія: традиції, тренди, досвід. 2017. Retrived from: [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvdau_2017_24\(2\)_20.pdf](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvdau_2017_24(2)_20.pdf).
5. Макуха Ю.В. Політична модернізація країн АСЕАН як чинник формування парадигми регіональної інтеграції. УДК 327.7.2018 Retrived from: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/download/3600/3273

САРТИНА А. М.

ТУРИЗМ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ КИТАЮ

Сартіна Анна Миколаївна,

студентка групи УТ-42,

Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна,

annasartina529@gmail.com

Науковий керівник: ст. викл. Волкова І.І.

Вже декілька останніх десятиліть Китай вражає світ своїм бурхливим розвитком, а одна зі сфер, що розвивається ще більш високими темпами, ніж економіка КНР в цілому, – туризм. Китай став важливою туристичною дестинацією, займаючи лідируючі позиції за кількістю міжнародних прибутків. Таке активне зростання туризму в країні відбувається передусім завдяки державній політиці, яка спрямована на всіляке полегшення доступу туриста на територію країни, інвестиційній діяльності, проголошення економічних реформ у 1979 році, а також наявності великої кількості туристичних ресурсів.

Китай володіє величезним туристичним потенціалом. Станом на квітень 2020 року в республіці нараховувалось 55 об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, з яких велике значення для світової цивілізації мають 37 об'єктів Всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО, 14 об'єктів Всесвітньої природної спадщини, 4 об'єкти Всесвітньої культурної і природної спадщини [1].

Із природних ресурсів слід виділити гори Тайшань та Хуаншань, ущелину Цзючжайгоу, водоспад Хуангошу і ландшафти Гуйліня.

Серед культурно-історичних туристичних ресурсів найбільшою популярністю у туристів користуються Велика Китайська стіна, Імператорські палаци часів династій Мін і Цин, палац Потала, храм Неба в Пекіні, історичний центр Макао та руїни стародавнього китайського міста Лянчжу [1].

За видами туризму в країні переважає пізнавальний (екскурсійний) туризм. Купально-пляжний туризм активно розвивається та приваблює туристів з усіх куточків світу. Найпопулярнішим морським курортом вважається острів Хайнань, який відвідало 76 млн. туристів у 2019 році, а також курорт Байдахе на північному узбережжі Бохайванської затоки. Однак пляжний відпочинок поки має істотно менше значення [2].

Також, почав активно зростати екстремальний туризм (Тибет, Куньлунь та інш.), паломницький (Тибет), екотуризм (численні національні парки і заповідники). Досить швидко розвивається подієвий туризм (щорічні виставки в Гуанчжоу, Пекінська олімпіада–2008, Шанхайська Всесвітня виставка ЕКСПО–2010, різноманітні конгреси, а в 2022 році планується провести Зимові Олімпійські ігри), діловий туризм (численні конференції, бізнес-форуми і тд.), лікувально-оздоровчий (санаторії та медичні центри Пекіна, Даляня, о. Хайнань, Урумчі). Пішохідний, гірський, спелео та інші підвиди спортивного туризму у китайців не настільки популярні.

Міжнародний туризм в Китаї має свої особливості та характеризується високою сталістю. На сьогодні Китай займає 4 місце по кількості міжнародних прибуттів в світі (67,5 млн. туристів), поступаючись лише Франції, Іспанії та США. А по індексу конкурентоспроможності країна посідає 13 місце (із 140 країн), причому позиції покращилися в порівнянні з попередніми роками, ще в 2009 році країна займала 47 місце. Індекс відображає хорошу забезпеченість природними (7 місце в світі) та культурно-історичними (15 місце в світі) рекреаційними ресурсами [4].

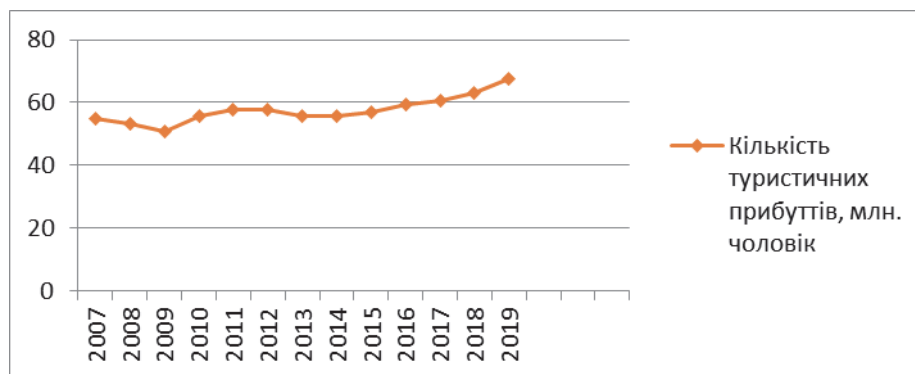

Рис.1. Динаміка міжнародних прибуттів в Китай в 2007–2019 рр. [3].

Після деякого скорочення в наслідок епідемій «свинячого грипу», «пташиного грипу» та світової кризи у 2008–2009 роках масштаби в'їзного туризму швидко відновлювалися. Найбільший пік туристів спостерігався у 2019 році. Особливістю структури в'їзних потоків в КНР є висока частка «співвітчизників з Гонконгу і Макао» – близько 80%, які в повному розумінні слова не є іноземними туристами. Основна частина відвідувачів з Гонконгу і Макао приїжджають в Китай з діловими цілями, тому тут розташовані численні філії їх ТНК. За останні 20 років загальна кількість іноземців, що відвідали Китай збільшилась в 5 раз, для порівняння в 1999 році країну відвідало всього 8,5 млн. іноземців. Станом на 2019 рік, найбільше туристів приїжджають з Південної Кореї (4,19 млн.), Японії (2,69 млн.), Росії (2,41 млн.). Половина іноземців, які відвідали Китай – молодь та люди середнього віку (25– 44 років), при чому число підлітків і молоді із-за кордону виросло в 9 раз з 1999 року .

Швидкий ріст іноземних прибуттів дав поштовх для росту відповідних доходів. Серед країн із найбільш високими доходами, отриманими від міжнародного туризму, Китай на 10 місці (40 млрд. долл. США, станом на 2019 рік) [2].

Можна спостерігати, що після 2009 року, коли була нестабільна епідеміологічна та політична ситуація в країні, почалося стрімке збільшення доходів , найбільше у 2013 році (51,6 млрд. долл. США), після чого кількість доходів почала зменшуватись.

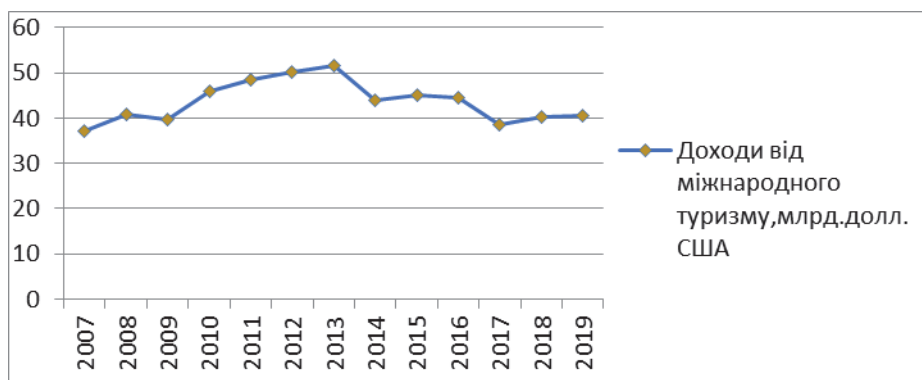

Рис. 2. Доходи від міжнародного туризму в Китаї в 2007–2019 рр. [3].

За останні 20 років лідерами по кількості доходів та прибуттів, а також по кількості туристичних фірм та готелів є міста Пекін і Шанхай, провінції Гуандун, Цзянсу та Чжецзян, саме на ці провінції приходить 35% усіх прибуттів. Головними туристичними центрами залишаються Пекін, Шанхай та Гонконг, проте немало туристів можна зустріти і в Сіньцзяні, Тибеті, Сичуані [2].

Якщо говорити про українсько-китайські відносини в сфері туризму, то слід зазначити, що останнім часом можна спостерігати збільшення кількості китайських туристів в Україні (60 тис. чоловік у 2019 році, що на 50% більше ніж в попередньому році). В свою чергу Китай відвідало 23 тис. українців (за даними Держприкордонслужби України в 2017 році).

Проте у рейтингу виїзного туризму по відношенню один до одного країни займають низькі позиції, в першу чергу це викликано візовими труднощами, тому президент України підписав указ «Про тимчасове введення безвізового режиму для громадян Китайської Народної Республіки, які в'їжджають на територію України з туристичною метою», даний указ підписаний задля розвитку дружніх відносин між країнами, а також активізації двохстороннього співробітництва в сфері туризму. Слід відмітити співпрацю України і Китаю у сфері лікувально-оздоровчого туризму, яка може бути ще більш різносторонньою.

Таким чином, туризм в Китаї набув стрімкого розвитку і робить дану галузь значною для економіки країни в цілому. А зростання внутрішніх та іноземних туристів грає роль каналу взаємодії із зарубіжними країнами та призводить до стійкого становища туристичної сфери.

Список літератури:

1. Список об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО в Китаї (на 2020 рік. Retrived from: <https://www.chinahottour.ru/chinatravelguide/vsemirnogo-naslediya/>. 2. Чжунго тунци няньцзянь 2019 (Статистический ежегодник КНР, 2009). Пекин, Государственное статистическое бюро КНР. 2019. 3. KNOEMA-данные и статистика. Retrived from: <https://knoema.ru>. 4. World economic forum. Retrived from: <https://gtmarket.ru/ratings/global-competitiveness-index>.

СІНОТОВА К. О.
«М'ЯКА СИЛА» ЯПОНІЇ

Сінотова Ксенія Олегівна,
студентка групи УК-42,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
E-mail: KseniaS2707@outlook.com
Науковий керівник: д.і.н., проф. Лиман С. І.

Більше 20 років тому відомий американський політолог Джозеф Най висунув популярну концепцію «м'якої сили», що спирається на три основних ресурси – культуру, політичні цінності і зовнішню політику. На думку Дж. Ная, в ХХІ ст. світ може зазнати два типи змін. Перший – це «зміна співвідношення сил між державами», а конкретніше – «перехід впливу від Заходу до Сходу». Другий тип – «розсіювання сили», що означає «перехід сили від держав до недержавних інститутів». З цього витікає твердження про переміщення сили від Заходу до Сходу, та «підйом Азії», впершу чергу завдяки потенційним ресурсам «м'якої сили» Японії. Тож яким чином ця країна демонструє «м'яку силу»?

Японія – давня, самобутня держава, тому і ознаки «М'якої сили» в цій країні мають давні традиції. Японська держава опинилася на світовій політичній арені в середині ХІХ століття в результаті насильницького «відкриття» світу з боку Сполучених Штатів Америки. Японія, вимушена укласти ряд нерівноправних договорів із західними державами, поставила перед собою мету увійти на рівних у світове співтовариство. Для досягнення цієї мети, ще на початку ХХ ст. був узятий курс на модернізацію під ідеологічним гаслом Ваконе-їесай («японський дух – західна техніка»). Йшлося про запозичення і використання на японському ґрунті знань, створених на Заході, при збереженні традиційного для японців способу мислення і світосприйняття. Активізуючи контакти із західними державами, Японія використовувала засоби, які можна з повним правом назвати ресурсами «м'якої сили», а саме – справді унікальну культуру, мову і традиції, тому що успішне втілення в життя стратегії «м'якої сили» починається перш за все з чіткого аудиту наявних під рукою ресурсів [1].

Безумовно, важливим ресурсом «м'якої сили» в Японії вважається культурна політика як невід'ємна складова державної політики. Як наголошується в урядових колах Японії, культура не тільки представляє величезний інтерес всередині країни, а й сприяє забезпеченню національних інтересів за кордоном. В Японії іноді лунають заклики надати японській мові статус міжнародної, зробити мовою ООН – на противагу англійській мові, яка нині панує в світі. Тому мовній політиці як частині культурної політики в Японії традиційно надається велике значення. Поширення японської мови за кордоном в рамках цієї політики розцінюється як важливий ресурс «м'якої сили». Але цьому заважає лише японський ізоляціонізм, який укорінився не

лише в зовнішній політиці Японії, а й в культурі та менталітеті японської нації [3].

Після тривалої окупації Японії американськими військами, країна стала більш політично та економічно самостійною та в кінці 1960-х років набула статусу другої економічної держави світу, усвідомила свою роль і вплив на світовій арені та стала прагнути грати більш активну роль в міжнародних справах. Завдяки, в першу чергу, цілеспрямованій діяльності Японського фонду (Japan Foundation), основна мета якого – поширення японської мови і японської культури за кордоном. а також деяких інших японських організацій, зайнятих у сфері мовної політики, все більше число людей у світі долучається до японської мови, а, отже, і до культури країни мови, що вивчається.

Крім того, на початку XXI століття Японія ініціювала глобальний проект «Cool Japan» («Крута Японія») з метою пропаганди за кордоном серед молодого покоління японського способу життя і японської молодіжної субкультури (аніме, манга, поп-музика, мода, кухня та ін.) [2]. Японська поп-культура (мода, аніме, манга) улюблена не тільки в Японії, але і серед молоді по всьому світу. В Японії добре розуміють, наскільки важлива роль «національного бренду» в транслюванні національної культури. Все частіше бренди стають засобами, за допомогою яких споживачі формують свої думки про національну ідентичність тієї чи іншої країни.

Раніше літня аудиторія споживачів асоціювала Японію лише з самураями, гейшами і горою Фудзі, зараз же першими асоціаціями у молодого покоління будуть, швидше за все, бренди Sony, улюблені всіма приставки та відеоігри від таких компаній як Nintendo, SEGA, Pokemon, Super Mario та ін., не кажучи вже за популярну японську анімацію. Все це є культурними інструментами «м'якої сили». Проте Японія з деяким запізненням прийшла до розуміння значення «м'якої сили» в міжнародній політиці, головною причиною чого можна назвати: по-перше, політику ізоляціонізму та «закритості» японської нації, по-друге у період «холодної війни» відсутність самостійного розвитку, а існування як воєнного та економічного плацдарму США [4]. Стрімкими темпами країна почала нарощувати втрачений час лише наприкінці XX – на початку XXI ст. Це визначається розвитком економіки в країні завдяки американським інвестиціям, створенням великої кількості компаній та брендів, більшість з яких віднайшли свій початок на території Японії і почали стрімко розвиватися після допомоги США, просування брендів на американський ринок, заощадження необхідними деталями та матеріалами, та придбання половини пакету акцій компаній.

Отже можна сказати, що незважаючи на історичні та цивілізаційні відмінності Японії від континентальних держав Європи, Азії та Америки, ця держава розглядає традиційні механізми прояви «м'якої сили» в якості важливого засобу завоювання ключових позицій у світовій політиці, економіці та культурі. У прагненні досягти цілей Японія діє шляхом пропаганди своїх культурних цінностей, створення позитивного іміджу гуманітарної та миролюбної Японії, фінансової підтримки, методами переконання, а не лише прямої жорсткої пропаганди або «примусу до співпраці». І в цьому основна родзинка цієї країни.

Список літератури:

1. Катасонова Е.Л. (2013а) Япония и ее инструментарий мягкой силы. Retrived from: http://japanstudies.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=391&Itemid=1.
2. Cool Japan Strategy (2012) Creative Industries Division of Ministry of Economy, Trade and Industry. Retrived from: http://www.meti.go.jp/english/policy/mono_info_service/creative_industries/pdf/120116_01a.pdf.
3. Diplomatic Bluebook (2013) Japan's Foreign Policy in Major Diplomatic Fields. Minister for Foreign Affairs of Japan. Retrived from <http://www.mofa.go.jp/policy/other/bluebook/2013/html/chapter3/4efforts.html>.
4. ODA (2015) Japan's Official Development Assistance White Paper. Japan's International Cooperation. Retrived from: <http://www.mofa.go.jp/policy/oda/white/2015/pdfs/all.pdf>.

***

ФАСТИВЕЦЬ Д. В.

SPA TA WELLNESS ТУРИЗМ В КРАЇНАХ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ

Фастівець Дар'я Вячеславівна,
студентка групи УТ-42,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
fastivets99@gmail.com

Науковий керівник: ст. викл. Волкова І.І.

Ритм життя сучасної людини, значне збільшення інформаційного навантаження, постійне психічне напруження та багато інших факторів призвели до необхідності якісного та доступного оздоровчого відпочинку, якими сьогодні є в основному wellness та spa центри. Сьогодні «spa» – це оздоровчий комплекс процедур, в якому використовується вода з цілющими властивостями (мінеральна, морська, прісна), а також водорості та сіль, лікувальні грязі та лікарські рослини. Spa-процедури призначені для оздоровлення та розслаблення всього організму. Компоненти, що впливають на шкіру, активізують обмінні процеси, покращують кровообіг, виводять шлаки та токсини з організму, покращують загальне самопочуття та насичують організм життєвою енергією.

Якщо «spa» спрямоване на подолання певних захворювань та реабілітацію або корекцію організму, то «wellness» (оздоровчий) туризм – це принципово нова тенденція, призначена для фізично та ментально здорових людей і призначена для підтримки загального стану організму та соціального благополуччя [1].

Сучасні spa та wellness технології сприяють повному одужанню, знімають стресс і покликані гармонізувати "тіло, розум і дух" людини. Саме тому ця індустрія визначається, як один із лідируючих напрямків в рекреаційному туризмі.

На сьогоднішній день Азія є центром міжнародного spa та wellness туризму, має величезний вплив на розвиток усієї індустрії та в той же час є найбільшим постачальником споживачів spa-послуг за рахунок Індії та Китаю.

Впродовж 2015–2018 рр. кількість wellness та spa подорожей зросла на 33% та досягнула позначки у 258 мільйонів подорожей щорічно [2].

Таблиця 1

Показники розвитку spa та wellness індустрії в Південно-Східній Азії у 2018 р.

Показники	
1. Загальний прибуток (млр.дол.)	136,7
2. Кількість об'єктів, що надають spa та wellness послуги	48,6
3. Кількість відвідувачів	257,6
4. Кількість робочих місць	97,8

Лідерами ринку wellness туризму серед країн Південно-Східної Азії є країни традиційної східної філософії та медицини: Індія та Китай. Вони займають перше та друге місце у світовому рейтингу за кількістю туристів.

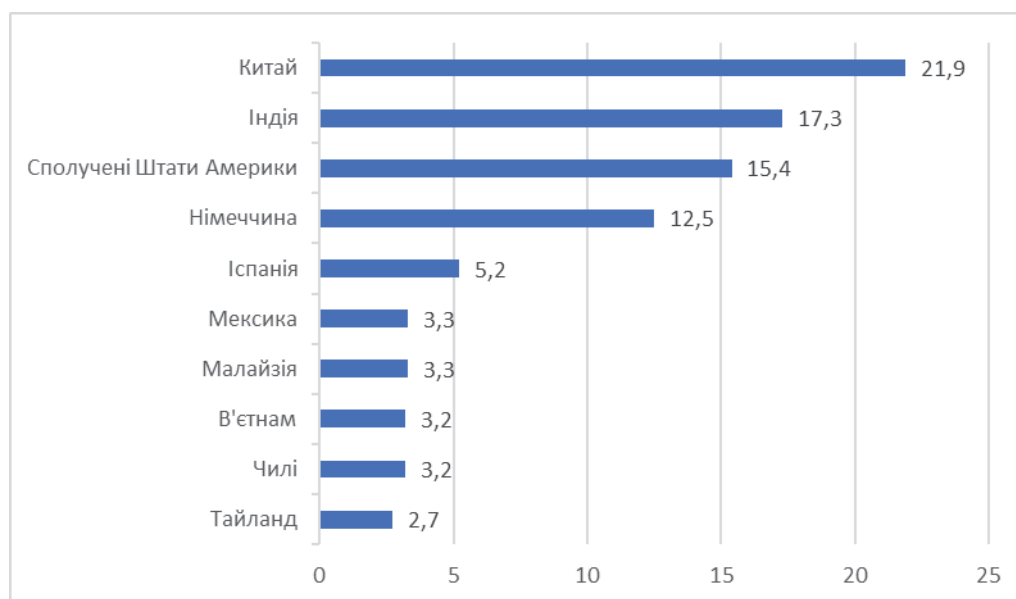

Рис.1 Рейтинг країн-лідерів wellness туризму за кількістю туристів [3].

Індія як і інші напрямки в Південній Азії та Гімалайському регіоні за рахунок зростання світового інтересу серед туристів до йоги, медитації та аювердичних практик розширює ринок послуг wellness туризму.

Останні роки темпи росту spa та wellness індустрії більш ніж на 50% випереджують зростання традиційних видів туризму. Станом на 2018 рік в країні налічувалось понад 5 тисяч spa-готелів та курортів, що на 20% більше ніж минулого року [2].

Основними центрами spa та wellness туризму в Індії є курорти Бангалор, Парвану, Триссур. Курорти пропонують традиційні аювердичні процедури, масаж з арома маслами, парові ванни з травами.

У 2017 році в Індії було створено Національну комісію, яка займається розвитком та просуванням wellness туризму на світовому ринку. Заходи підтримки даного виду туризму включають в собі рекомендації щодо якості надаваних послуг, організацію навчання спеціалістів, фінансову підтримку та стимулювання інвестицій до оздоровчих туристичних центрів. Тому слід сказати, що Індія створює усі сприятливі умови для розвитку spa та wellness туризму.

Китайський сектор wellness туризму в основному направлений на внутрішнього споживача, але інтерес до оздоровчих послуг Китаю зростає і серед іноземних туристів. Країна займає другу позицію серед світових лідерів spa та wellness індустрії та налічує понад 15 тисяч курортів [3].

Сфера wellness туризму в цій країні пропонує різноманітний спектр послуг: від традиційної китайської медицини та фітотерапії до медитації та східних бойових мистецтв. Останні роки Китай приділяє особливу увагу розвитку даного виду туризму та розширенню ринку його послуг як для внутрішніх так і для іноземних туристів. Найбільшою популярністю серед туристів користуються курорти Пекіну, Харбину та о. Хайнань.

Такі країни як Малайзія, Сінгапур, Південна Корея, Тайланд та Філіппіни розвивають wellness туризм у поєднанні за медичинським туризмом. Медичне лікування захворювань та реабілітація здійснюються в комплексі разом з медитацією, детоксом, йогою та аювердичними і тибетськими практиками. Це дозволяє розширити профіль діяльності оздоровчих закладів та задовольнити потреби більшої кількості туристів.

Ринок spa та wellness послуг в країнах Північно-Східної Азії перебуває на стадії швидкого розвитку. Основними спонукальними факторами для відвідування азійських спа-центрів є розслаблення та відпочинок, “втеча від повсякденного життя”, задоволення від відпочинку, прагнення до здоров’я та краси, бажання провести час з друзями та родиною на курорті. Тому wellness та spa індустрія в Південно-Східній Азії є одним з найбільш перспективних сегментів міжнародного туристичного ринку.

Список літератури:

1. Smith M., Kelly C. *Wellness Tourism, in Tourism Recreation Research*. –Greenwich, London, 2006. – 298 p; 2. *Global Wellness Tourism Economy Report 2018* Retrived from: <https://globalwellnessinstitute.org>; 3. *Wellness Economy Monitor 2018* Retrived from: <https://globalwellnessinstitute.org/>.

ХАЛЕПА С. Ю.

ІННОВАЦІЇ У РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ

Халепа Світлана Юрївна,

студентка групи УТ-42,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

E-mail: millersveta14@gmail.com

Науковий керівник: к.е.н., доц. Євтушенко О.Є.

В наші часі, ресторанний бізнес має велику популярність на ринку. Інновації – це один із головних критеріїв росту ресторанного бізнесу. Людей дуже важко здивувати тільки їжею, адже зазвичай, щоб здивувати або зацікавити треба набагато більше ідей та пропозицій.

Наприклад, гуляючи містом зазвичай, вашу увагу привертають заклади з великими написами або з яскравим підсвічуванням. Зараз недостатньо знайти гарну локацію, зробити гарний інтер'єр або цікаве меню. Так, це також важливо, але замало для здивування гостя. Все більшого значення набуває автоматизація закладів та комунікація з гостями в онлайн-форматі, а також увагу до тенденцій в суспільстві. А в основу розвитку і просування проекту закладається відкритість і щире бажання сформувати у гостей позитивний досвід [1].

Зараз все більше відкривається fast-casual ресторанів, популярний формат для тих, хто любить здорову їжу, але не люблять довго чекати. У таких закладах гості отримують їжу, наближену за якістю до дорогих ресторанів, за невеликі гроші, а сервіс тут трохи краще, ніж у фастфуді. Люди почали більше слідкувати за своїм харчуванням та прагнуть бачити якомога більше корисних страв та солодощів [1].

Ще одна інновація, яка набирає обертів це – фуд-корти. Фуд-кортів, гастромаркетів і інших подібних форматів буде ставати все більше. В індустрії з'явилися нові назви, які відображають еволюцію цього процесу – фуд-холи і фуд-моли. Ці формати орієнтовані не на швидкий перекус, а на гастрономічні враження [1].

З точки зору архітектури фудкорт – абсолютно особливий суспільний простір. Це зумовлено його призначенням – дати відвідувачам торгових центрів можливість поїсти і перевести дух в перерві між ходінням по магазинах. Порції в закладах на фудкорти в ідеалі повинні бути саме такими, щоб приглушити у відвідувачів відчуття голоду і заповнити витрати енергії, надати нового імпульсу купівельної активності [1].

Фудкорт – взагалі багато в чому більш технологічний об'єкт, ніж ресторан: тут і відвідувачів більше, і руху, багато гостей з дітьми, поруч з обідають постійно переміщаються співробітники, зайняті прибиранням. Потрібно облаштувати простір таким чином, щоб ніхто нікому не заважав [2].

Для фудкортів характерна широта огляду: потрапляючи в зону фудкорта відвідувач одразу має можливість охопити поглядом все представлені бренди. Зараз існує тенденція ділити простір. Мова йде не про виділення VIP-зон, а про

формування куточків, створюють для відвідувача видимість альтернативи. Архітектору сьогодні недостатньо просто змістити весь простір в чотири тисячі квадратних метрів столиками, він повинен трохи «пограти» з гостями, передбачивши місця біля бару, зони з м'якими меблями, - словом, варіанти на самий різний смак. Зони формуються різними перегородками, рослинами, торшерами, можуть виділятися кольором статі [2].

Наступна інновація – передзамовлення через додаток. Мобільні додатки – новий стандарт комунікації з гостями і клієнтами. Наприклад, 67% споживачів хочуть дізнаватися про участь в програмах лояльності саме таким чином [2].

З опцією передзамовлення відвідувачі можуть робити замовлення заздалегідь – поки їдуть в метро або стоять в пробці. Це допоможе «підтягнути» ту аудиторію, яка раніше не приходила, тому що не могла чекати приготування страв. Наприклад, співробітники офісів зможуть забігати на кальян навіть в обідню перерву. Гості прийдуть, навіть якщо дуже поспішають: вони знають, що суп їм приготують швидко і навіть залишиться час на десерт. А середній чек органічно виросте [2].

Наступна інновація – крафтові напої та страви. Цікава і свіжа тенденція «Крафта» у всьому: посуд, келихи і напої. Це не тільки модне явище, але і креативний підхід для скорочення витрат. Ціни на імпорتنі продукти в Україні постійно зростають, а до 2020 р. різниця вже стала майже в 3 рази. Ще пару років тому ресторатори, які хотіли залишитися на ринку, переглянули варіанти свого меню і постаралися перейти на ті продукти, які могли собі дозволити собі в нових умовах. Локальні продукти – чудова альтернатива імпортним аналогам. Якщо раніше ресторатори рідко дивилися в сторону місцевих фермерів, то зараз прийшов їхній час [2].

З'явилася велика кількість нових пивоварень і навіть крафтового бренді, віскі, джина і, звичайно ж – настоянки, безліч всіляких видів. Зараз тільки самий ледачий не додає собі в карту бару пару видів міцного «домашнього» алкоголю. Самі настойки найчастіше робляться на основі горілки або того ж крафтового віскі з додаванням різних соків і сиропів. Подаються, як в гарячому, так в холодному вигляді, в залежності від пори року [3].

Наступна тенденція – інтерактивний стіл.

Завдяки використанню можливостей інтерактивного столу, таких ситуацій не виникне. Це сучасне мультимедіа рішення дозволяє уважно вибрати блюдо, прочитати про нього необхідну інформацію, зробити миттєве замовлення, яке відправиться відразу на кухню, змінити оформлення самого столу, переглянути відеоролики або включити онлайн-трансляцію приготування вашої вечері. По суті, відвідувач ресторану знаходиться на самообслуговуванні, що в рази скорочує час, витрачений на виконання одного замовлення. Більш того, інтерактивні столи – це ще і свого роду посередники між відвідувачами. Наприклад, ви можете відправити повідомлення вподобаній дівчині, поділитися цікавою посиланням або пограти в шахи з чоловіком за сусіднім столиком [4].

Аналізуючи галузь громадського харчування та роздрібний товарообіг, слід оцінити місце Києва на українському ринку. Київ – місто, що є лідером

ресторанного бізнесу. Компанія «Ресторанний консалтинг» надала дані, які свідчать, що в 2015 р. обсяг ресторанного ринку Києва виріс на 20%, тобто до 5,6 млрд. грн. А в минулому 2014 р році загальний обсяг всього громадського харчування України склав 25 млрд. Грн. До кінця 2016 р ресторанний ринок столиці виріс майже до 7,0 млрд. грн., продемонструвавши тим самим зростання більш ніж на 20% за рік. Одеса і Львів також складаються в трійці лідерів ресторанного ринку України [4].

У цих містах ситуацію багато в чому рятують туристи, кількість яких за останні 2 роки суттєво збільшилися. У зв'язку з цим в місті біля моря відкривалося ресторанів більше, ніж закривалося: 50 відкриттів проти 40 закриттів. У Львові драйверами відкриття нових ресторанів стали також низький поріг входу на ринок і міграція капіталу з Донбасу. Рівень зростання 2015 р. сьогодні тримається в Дніпрі, Запоріжжі та Харкові. Причиною став малий потік туристів, внаслідок цього закрилися слабкі гравці і ті, хто платив велику орендну плату. Нові заклади відкриваються в низькому ціновому сегменті, щоб бути більш доступним [4].

Однак, якщо судити про все ресторанному ринку в цілому, то можна сказати про досить негативної тенденції скорочення числа ресторанів (рис. 1). Так, в 2016 р. в порівнянні з 2015 р. їх кількість знизилася на 15,1%, а в порівнянні з 2010 р. – на 30,1%.

Список літератури:

1. *Ресторанний бізнес. Актуальність ресторанного бізнесу. Retrived from: http://restoranoff.ru/solutions/solutions/Fudkort_mesto_osobennoe/.* 2. *Інновації ресторанного бізнесу в Україні. Retrived from: <https://joinposter.com/post/what-waits-for-cafes-and-restaurants-next-year>.* 3. *Новинки у ресторанах України. Retrived from: https://reston.ua/kyiv_topics/innovatsii-v-restorannom-mire.* 4. *Кабушкин Н. І. Менеджмент готелів та ресторанів. Навчальний посібник/ Н. І. Кабушкин. 2013. 416 с.*

ЦИКУНЦОВА А. О.

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ ТА КНР В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОЕКТУ «ОДИН ПОЯС, ОДИН ШЛЯХ»

Цикунцова Аліна Олексіївна,
студентка групи УК-32,

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
E-mail: alinatsikuntsova@gmail.com

Науковий керівник: к.і.н., доц. Онацький М.Ю.

Проект «Один пояс, один шлях» був ініційований у 2013 р. головою КНР Сі Цзіньпінем. Ідея походить від прадавнього торговельного маршруту Великого шовкового шляху, що проходив через всю Центральну Азію [5]. Реалізація проекту «Один пояс, один шлях» представляє собою оновлену модель співпраці народів євразійського континенту, що має сприяти

економічному розвитку всіх держав, які розташовані між Китаєм та Європою. Метою проекту є створення та безперебійне функціонування транспортного коридору між країнами Європи та Китаєм. Частина даного маршруту має проходити через територію України [4].

Для України ініціатива «Один пояс, один шлях» є досить привабливим геоекономічним проектом. Він не тільки не суперечить курсу країни на європейську інтеграцію, але й дає змогу країні зміцнити свої економічні позиції у регіоні Центрально-Східної Європи [2].

Реалізація проекту «Один пояс, один шлях» дає можливість для виходу української економіки з тривалої кризи та успішного завершення євроінтеграції. Участь України в реалізації даної ініціативи дозволяє країні розраховувати на надходження довгострокових інвестицій з «Піднебесної» [2]. Зокрема, українська сторона є зацікавленою в надходженні додаткових капіталовкладень у розвиток об'єктів інфраструктури – перш за все, в ремонт автомобільних доріг, залізничних магістралей, портів [3].

Україна стала однією з перших європейських країн, яка на найвищому рівні заявила про підтримку ініціативи голови КНР Сі Цзіньпіня [3]. У 2015 р. між Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та Міністерством комерції КНР був укладений протокол про зміцнення співпраці в рамках реалізації проекту Шовкового шляху. В грудні 2017 р. був підписаний план дій України з КНР щодо реалізації ініціативи спільного будівництва «Економічного поясу шовкового шляху» і «Морського шовкового шляху XXI ст.» [4; 5].

Таким чином Україна офіційно увійшла до числа країн, через територію яких проходить сухопутна частина оновленого Шовкового шляху. Це дає можливість країні на пільгових умовах отримувати інвестиції для реалізації проекту на своїй території [4]. В той же час, на сучасному етапі Україна не входить до числа країн, що є членами Азійського інвестиційного інфраструктурного банку, через який здійснюється фінансування проекту «Один пояс, один шлях». Не є вона також і країною-учасницею проекту «16+1», через який Китай налагоджує відносини з країнами Східної Європи в рамках реалізації своєї ідеї [3; 4].

Не дивлячись на це, офіційний Київ неодноразово пропонував вигідні транспортні проекти, які б проходили територією України. Фахівці двох країн вже провели консультації щодо участі в будівництві Транскаспійського транспортного коридору, який проходитиме за маршрутом Китай – Казахстан – Азербайджан – Грузія – Україна [4]. Цей маршрут дозволяє Україні здійснювати транзит своїх товарів в обхід території Росії, відправляючи вантажі через Чорне море, Грузію та Азербайджан [3].

У зв'язку з реалізацією економічного проекту «Один пояс, один шлях» в Україні збільшилась кількість різноманітних форумів присвячених обговоренню даної ініціативи китайської сторони. Належну увагу цій ініціативі стали приділяти вищі навчальні заклади України. У межах проекту «Один пояс, один шлях» торговельна палата Шовкового шляху запровадила спеціальну програму, згідно якої українські студенти мають змогу проходити навчання або стажування в КНР [2].

У той же час, варто зазначити, що за умов відсутності в Україні власного потужного товарного виробництва, реалізація іноземних проектів (зокрема – китайських) буде призводити передусім до зміцнення іноземного капіталу в українській економіці. На думку сходознавця М. Тарана «Україні потрібно залучати інвестиції з Китаю в ті сегменти, де вони зможуть дати старт виробництву власної продукції. Так само, як свого часу американські інвестиції дали старт китайському виробництву що і допомогло цій країні піднятися на економічні вершини» [1].

Таким чином, ініціатива «Один пояс, один шлях» відкриває для України можливість для залучення додаткових інвестицій з КНР. У той же час, відсутність в Україні виробничої бази не дозволяє їй у повній мірі скористатися тими перевагами, які дає реалізація даного проекту.

Список літератури:

1. Вячеслав Масный. «Один пояс, один путь»: стоит ли Украине бояться экспансии Китая. Что на самом деле скрывается за инициативой «Один пояс, один путь». 2019. 31 септя. Retrived from: <https://apostrophe.ua/article/politics/foreign-policy/2019-08-31/odin-poyas--odin-put-stoit-li-ukraine-boyatsya-ekspansii-kitaya/27620>.
2. Кіктенко В. Громадські організації, наукові та освітні центри України в ініціативі «Один пояс, один шлях» // Україна-Китай. 2019. Retrived from: <https://sinologist.com.ua/kiktenko-v-o-gromadski-organizatsiyi-naukovi-ta-osvitni-tsentry-ukrayiny-v-initsiatyvi-odyn-poyas-odyn-shlyah/>
3. Кіктенко В. Україна в проекті «Один пояс, один шлях»: регіональний та глобальний вимір // Україна-Китай. 2018. Retrived from: <https://sinologist.com.ua/kiktenko-v-o-ukrayina-v-proekti-odyn-poyas-odyn-shlyah-regionalnyj-ta-globalnyj-vumir/>.
4. Шевченко П. Китайський проект «Один пояс, один шлях» та його можливості для України // Хвиля. 2018. 03 січня. Retrived from: <https://hvylya.net/analytics/economics/kitayskiy-proekt-odin-poyas-odin-shlyah-ta-yogo-mozhливosti-dlya-ukrayini.html>
5. Танасійчук О. Китай опоясує мир. Ії надає Україні шанс. 2019. 03 травня. Retrived from: <https://www.ukrinform.ru/rubric-economy/2693290-kitaj-opoasyvaet-mir-i-predostavlaet-ukraine-sans.html>.

ШАМАРА І. М., ІСАЄНКО В. О.

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ТУРИСТИЧНУ ГАЛУЗЬ ІНДОНЕЗІЇ: МОЖЛИВОСТІ ВИХОДУ З КРИЗИ

Шамара Ірина Миколаївна,

доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
кандидат економічних наук,
E-mail: shamara@karazin.ua

Ісаєнко Владислава Олександрівна,

студентка групи УТ-41,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
E-mail: vladislava.isayenko@gmail.com

Непередбачуваний спалах на початку 2020 року смертельного вірусу під назвою COVID-19 сколихнув світ, оскільки вплинув на багато аспектів, особливо на туризм. Вірус поширюється по всьому світу і його вплив відчувають цілі країни, включаючи Індонезію.

Інцидент пандемії COVID-19 є стихійним лихом, що призвів до зниження туристичної активності в Індонезії та занепаду індустрії гостинності. В результаті сотні готелів в Індонезії були змушені закритися. Ці зусилля були зроблені, щоб розірвати ланцюг поширення смертельного вірусу. Через відсутність фінансових доходів готелі зазнали значних збитків. Наразі кілька готелів в Індонезії відкриті, але не для прийому гостей, а для використання їх в якості лікарень для хворих на COVID-19 [4].

В Індонезії туризм є галуззю, що робить значний вклад в розвиток національної економіки. Туризм в Індонезії створює робочі місця для місцевого населення і робить внесок в регіональний розвиток. З 2017 по 2019 роки внесок Малайзії, Сінгапуру і Китаю в число міжнародних туристичних прибуттів в Індонезію був досить значним. Дані показують, що в січні 2020 року показник кількості відвідувачів з Малайзії склав близько 206 тис. туристів, з Сінгапуру – 138 тис., а з Китаю – 181 тис. Джакарта і Балі наразі є найбільш відвідуваними туристичними напрямками [2].

Три індонезійські провінції – Балі, Джакарта і Західна Ява – найбільше постраждали від нестачі відвідувачів. Також було вжито певні заходи щодо подорожей всередині країни, а саме: знаходження біля багатьох визначних пам'яток включає правила соціального дистанціювання та існує вимога щодо наявності медичної довідки, яка б показала негативний результат тесту на Covid-19 [3].

Буквально донедавна 95% відвідувачів провінції Раджа-Ампат склали іноземні туристи. Раджа-Ампат розташований в самій східній провінції країни, Західному Папуа, складається з сотень покритих джунглями островів і киплячих життєв коралових рифів. Провінція вже багато років користується популярністю у іноземних туристів і вважається одним з кращих місць для дайвінгу в Південно-Східній Азії. Але зараз, через карантинні обмеження та

заборону на в'їзд, зарубіжних гостей більше не видно, а близько 240 місцевих родин на архіпелазі не приймали гостей вже протягом декількох місяців [3].

На сьогодні ряд провінцій в Індонезії в значній мірі залежить від туризму. Кордони країни і багато визначних пам'яток закриті для іноземних туристів. Туризм є досить цінним джерелом доходу для Індонезії: в 2019 році в країну прибуло понад 16 мільйонів іноземних туристів, в тому числі понад 6 мільйонів міжнародних прибуттів тільки до провінції Балі [3].

За даними туристичних агентств, кількість програм відвідування туристичних визначних пам'яток різко скоротилася з січня по квітень 2020 року, при цьому відвідування численних природних пам'яток у віддалених провінціях були заборонені для мінімізації поширення патогенів. В результаті багато транспортних компаній закрилися через падіння попиту на поїздки. Відбулося різке скорочення обсягів продажів продуктів харчування і напоїв. Багато барів, ресторанів і кафе закрилися через відсутність напливу туристів, а водії, організатори турів і гіді втратили роботу. Деякі підприємства малого і середнього бізнесу, пов'язані з туризмом, зазнали краху [2].

Пандемія COVID-19 змусила уряд і авіакомпанії Індонезії скоротити (і припинити) польоти за багатьма напрямками, а Балі можна назвати найбільш постраждалим островом [2].

В кінці липня було відкрито курортну зону з пляжами, храми та інші туристичні місця для місцевих відвідувачів. Але пізніше це рішення було скасоване через побоювання уряду з приводу зростання числа випадків зараження вірусом в Індонезії. Кількість рейсів на Балі різко скоротилася під час глобальної пандемії, в результаті чого готелі спорожніли, а ресторани боролися за виживання. Наразі нові випадки зараження та смертності знаходяться під контролем, а швидкість одужання збільшується [3].

Коронавірус вразив національний туристичний сектор. В цілому 1139 готелів по всій Індонезії припинили роботу через пандемію COVID-19. Індустрія гостинності на Балі почала занепадати після того, як уряд офіційно закрив рейси з Китаєм. Адже третім за величиною цільовим ринком Балі є Китай з його туристами. Голова Індонезійській асоціації готелів і ресторанів зазначив, що закриття готелів торкнулося близько 150 тис. співробітників, багато з яких втратили роботу. Більше того, на Балі зниження заповнюваності готелів склало 60–80%, особливо в улюблених районах китайських туристів, а саме в Нуса-Дуа, Тубан і Легіан, Кута. Середня заповнюваність готелів в даний час складає всього 30–40% від місткості готелю. Заповнюваність готелів в Убуді і Санурі знизилася на 20–30%, так як тут переважають європейські та австралійські туристи. Взагалі за час пандемії було скасовано резервування на 40 тис. номерів у готелях, а загальна сума збитків склала 1 трильйон індонезійських рупій [4].

Взагалі Балі сильно страждає від екологічних і соціальних наслідків надмірного туризму. Проблема з відходами, особливо з пластиком і сміттям, пов'язана з розвитком туризму в Індонезії, загрожує затьмарити привабливість країни для іноземних гостей. Особливо сильно страждає Балі, де в період з 1996

по 2018 рік обсяг туризму виріс в шість разів, а місцеві та іноземні туристи виробляють в 34 рази більше відходів, ніж резиденти [5].

На думку експертів, пандемія для Індонезії повинна стати «поворотним моментом» для її туристичних дестинацій, включаючи Балі. Популярні туристичні дестинації країни мають прагнути до сталого розвитку туризму та підвищення якості туристичних послуг [3].

Першим кроком до відновлення туристичного сектору Індонезії міг би стати розвиток внутрішнього туризму, щоб компенсувати деяку втрату міжнародних доходів. Дані з Китаю свідчать про те, що до середини лютого 2021 року відбуватиметься деякий прогрес у відновленні магістральних перевезень на близькі відстані, в той час як поїздки на далекі відстані будуть страждати. Ця тенденція, ймовірно, повториться на багатьох інших ринках, в основному за рахунок мандрівників, молодших 30 років, які можуть відчувати себе менш схильними до ризику зараження вірусом [5].

В Індонезії уряду необхідно, перш за все, заохочувати туристичний сектор, просуваючи інші туристичні райони Індонезії і покращуючи умови та послуги у відомих туристичних дестинаціях та місцях визначних пам'яток країни. Всенародна пандемія може вдихнути нове життя в менш відомі пам'ятки країни. Уряд також має стимулювати туристичні та авіаційні компанії, адже галузі туризму зазнають збитків через припинення рейсів з Китаєм [4].

Індонезія могла б почати просувати свої менш відомі туристичні визначні пам'ятки для внутрішньої аудиторії, як тільки стане безпечно подорожувати. Така ініціатива може спонукати індонезійців робити короткі поїздки всередині країни, таким чином, позбуваючись «карантинної втоми». Індонезія також могла б використати таке затишшя в міжнародних поїздках для поліпшення власної туристичної інфраструктури, а саме аеропортів, готелів, транспорту до належних стандартів індустрії гостинності.

Список літератури:

1. Anshori S. *New virus cases knock hopes of reviving Southeast Asia's holiday hotspot.* Orathai Siring, 2020. 8 September. Retrived from: <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-indonesia-bali-idUSKBN25Z0C6>
2. Hakim L. *COVID-19, tourism, and small islands in Indonesia: Protecting fragile communities in the global Coronavirus pandemic.* *Journal of Marine and Island Cultures*, 2020, June, 130-141.
3. Mulyanto R. *How Indonesia's tourism industry is adapting to the pandemic.* *South China Morning Post, Travel & Leisure*. 2020. 17 July. Retrived from: <https://www.scmp.com/lifestyle/travel-leisure/article/3093252/how-indonesias-tourism-industry-adapting-pandemic>.
4. Rahma V. *The impacts of COVID-19 pandemic in Indonesia and china's hotel industry: how to overcome it,* *Jelajah: Journal Tourism and Hospitality*, 2020, 2(1), 64-55.
5. Vivek L. *With effort, Indonesia can emerge from the COVID-19 crisis stronger.* Eoin Daly, 2020. 8 September. Retrived from: <https://www.mckinsey.com/featured-insights/asia-pacific/with-effort-indonesia-can-emerge-from-the-covid-19-crisis-stronger#>
6. Winterflood J. *Post-Pandemic, Will Bali Rethink Tourism?* *The Diplomat*, 2020. 10 June. Retrived from: <https://thediplomat.com/2020/06/post-pandemic-will-bali-rethink-tourism/>.

ШАМАРА І. М., ЛЕБЕДИНСЬКА В. Р.

РОЛЬ ВСЕСВІТНЬОЇ ТУРИСТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ У ПОДОЛАННІ КРИЗИ, ВИКЛИКАНОЇ ПАНДЕМІЄЮ COVID-19

Шамара Ірина Миколаївна,

доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

кандидат економічних наук,

E-mail: shamara@karazin.ua

Лебединська Вероніка Романівна,

студентка групи УТ-41,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

E-mail: veronika.lebedinskaya99@gmail.com

Туризм є однією з провідних галузей світової економіки, а також сферою, яка в числі перших потрапила під удар глобальної пандемії COVID-19.

Наприкінці березня 2020 року Всесвітня туристична організація (ЮНВТО) констатувала, що кількість міжнародних туристичних прибуттів у 2020 році скоротиться на 20-30% в порівнянні з показниками 2019 року, що відповідно спричинить скорочення доходів від міжнародного туризму приблизно на \$ 450 млрд., що становить третину від показника минулого року, який досяг позначки \$ 1,5 млрд.

На підставі цих статистичних даних у ЮНВТО зробили висновок, що пандемія COVID-19 обійдеться світовому туризму втратою показників зростання за 5-7 років. Для порівняння організація зазначає, що показник числа міжнародних турпоїздок під час фінансової кризи 2009 року скоротився на 4%, а під час спалаху атипової пневмонії в 2003 році – всього на 0,4% [1].

Всупереч всім прогнозам у першому півріччі у ЮНВТО підраховали, що число міжнародних туристичних прибуттів у всьому світі скоротилося на 65%. Це являє собою безпрецедентне зменшення, оскільки країни усього світу закрили свої кордони та запровадили обмеження на поїздки у відповідь на пандемію.

Генеральний секретар ЮНВТО додав, що, хоча ще зарано робити повну оцінку ймовірного впливу COVID-19 на туризм, очевидно, що мільйони робочих місць у цьому секторі ризикують втратити. Близько 80% всього туристичного бізнесу – це малі та середні підприємства, і цей сектор лідирує у забезпеченні зайнятості та інших можливостей для жінок, молоді та сільських громад.

У Європі, лідируючому туристичному напрямку світу, в минулому році доходи сектору з міжнародного туризму склали більше 407 мільярдів доларів США, забезпечуючи більше 27 мільйонів робочих місць.

Туризм – сектор, на який припадає 10% світових робочих місць. Робота в сфері туризму особливо допомагає жінкам, молоді та іншим групам громадян, які часто зазнають труднощів з працевлаштуванням. Від нього залежать джерела коштів для існування безлічі людей, зокрема в найбільш уразливих

країнах світу, включаючи малі острівні держави, що розвиваються і найменш розвинені країни.

Дуже важливою є роль туризму у виході з кризи, викликаній пандемією COVID-19. Значимість туристичного сектора для відновлення економіки і суспільного становища після пандемії неможливо переоцінити.

ЮНВТО зазначає, що туризм був надійним рушієм відновлення положення після минулих криз, і ефект від його значних досягнень вийшов за межі самого сектора, відображаючи його складний ланцюг створення економічної цінності і зробивши великий соціальний внесок [2].

Оскільки економіка туризму пов'язана з багатьма іншими секторами, то зазначимо, що криза, викликана пандемією COVID-19, збіглася з початком Десятиліття дій – зворотного відліку терміну досягнення 17 цілей, проголошених у Порядку денному в галузі сталого розвитку на період до 2030 року.

Наразі криза є можливістю для переосмислення розвитку туризму. Виконання Цілей сталого розвитку 2030 особливо необхідне, щоб «збудувати світ кращим» після пандемії коронавірусу.

ЮНВТО пропонує посилити багатостороннє співробітництво і повноцінну підтримку для перезапуску туризму. Тобто, співпрацювати та приймати послідовні заходи з регулювання подорожей необхідно на двосторонньому, регіональному і міжнародному рівнях. Це передбачає зміцнення безпеки для туристів та працівників, гарантування безпечних транскордонних подорожей, а також формування більш життєздатних туристичних напрямків. Саме через свій міжсекторальний характер туризм ліг в основу Порядку в галузі сталого розвитку та входить в пакет соціально-економічних заходів ООН у відповідь на пандемію COVID-19.

Урядам настійно рекомендується більш комплексно підходити до питання відновлення туризму, залучаючи всі рівні уряду, приватний сектор і громадянське суспільство до роботи над практично орієнтованим і здійсненим планом з поживлення туристичного сектора.

Послуги в області туризму взаємозалежні. Різноманітна природа сектора означає, що він перетинається з різними сферами політики, такими як охорона здоров'я, транспорт, екологія, іноземні справи і економіка. Всі країни повинні покращувати свої механізми координації, щоб допомагати підприємствам, працівникам і туристичним дестинаціям, зокрема, найбільш вразливим суб'єктам, таким як малі та середні підприємства [3].

ЮНВТО наголошує на необхідності перенаправлення туризму в сторону відповідального та інклюзивного розвитку, оскільки туристичний сектор має і негативний вплив на екологію і суспільство.

Відповідальний розвиток допоможе подолати давні труднощі, такі як ефективність використання ресурсів і управління ними, і уникнути існуючих проблем, що включають надлишковий туризм і тиск на місцеву інфраструктуру, навколишнє середовище та громади.

Дослідження показують, що на викиди туристичного транспорту припадає 8% світових викидів парникових газів. Пандемія виявила можливість для

більшого усвідомлення необхідності направлення політики відновлення на перехід в майбутньому до низьковуглецевої економіки і прискорення цифрової трансформації.

Отже, є потреба більше інвестувати в технології, зелену інфраструктуру та робочі місця з доданою цінністю. Це призведе до більш стійкого, інклюзивного та життєздатного туристичного сектору.

Список літератури:

1. *International tourist arrivals could fall by 20-30% in 2020*. UNWTO. 2020. Retrived from: <https://www.unwto.org/news/international-tourism-arrivals-could-fall-in-2020>.
2. *WTO underscores tourism's importance for COVID-19 recovery in audience with the King of Spain*. UNWTO. 2020. Retrived from: <https://www.unwto.org/news/unwto-underscores-tourisms-importance-for-covid-19-recovery-in-meeting-with-the-king-of-spain>.
3. *Оказание поддержки и помощи в координации в интересах безопасного и устойчивого восстановления туризма*. UNWTO. 2020. Retrived from: <https://www.unwto.org/ru/news/stepping-up-support-and-coordination-for-a-safe-and-sustainable-recovery-of-tourism>.
4. *International tourist numbers down 65% in first half of 2020, UNWTO reports*. UNWTO. 2020. Retrived from: <https://www.unwto.org/news/international-tourist-numbers-down-65-in-first-half-of-2020-unwto-reports>.
5. *Видеообращение от имени Всемирной туристской организации системы ООН*. UNWTO. 2020. Retrived from: <https://www.unwto.org/ru/news/tourism-can-promote-solidarity-un-secretary-general-antonio-guterre>.
6. *Allied for action: tourism's restart brings hope for millions*. UNWTO. 2020. Retrived from: <https://www.unwto.org/covid-19-tourisms-restart-brings-hope-for-millions>.
7. *Напоненко Н. І., Kravchuk I. I., Kravchuk I. A., Shamara I. M., Marchuk N. A. The information means to promotion green tourism/ Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice/2019 Vol 4, No 31, pp. 497-505. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i31.191003>*.

ШАПОВАЛ А. О.

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ГЛОБАЛЬНИЙ РОЗВИТОК КРАЇН: ОГЛЯД СИТУАЦІЇ ТА ЗМІН

Шаповал Анастасія Олександрівна,

студентка групи УТ-32,

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,

E-mail: anastacia.shapoval@gmail.com

Науковий керівник: к.е.н., доц. Баранова В.В.

2020 рік став роком змін та потрясінь для всього світу. Ще наприкінці 2019 року в Китаї почав поширюватись невідомий раніше вірус Covid-19, при якому людина буквально вигорала за декілька днів. Декілька місяців Китаю вдалося приховувати масштаб проблеми, проте вже наприкінці січня 2020 року вірус спалахнув в Італії та Іспанії, а згодом і в США. Відтоді проблему було вже не приховати, і полягає вона в тому, що вакцини від нового штампу вірусу немає, а поширюється він повітрянно-капельним шляхом й часто проходить безсимптомно, тож важко виявити потенційних розносників вірусу та ізолювати їх. Всесвітня організація охорони здоров'я визнала спалах нового

коронавірусу SARS-CoV-2 пандемією. Це був переламний момент для людства.

Ще в березні аналітики прогнозували другу хвилю захворювання. Зараз ми можемо її спостерігати в країнах (Іспанія, Росія, США та інші), які дотримувались дуже жорсткого карантину, що відображено на рис. 1.

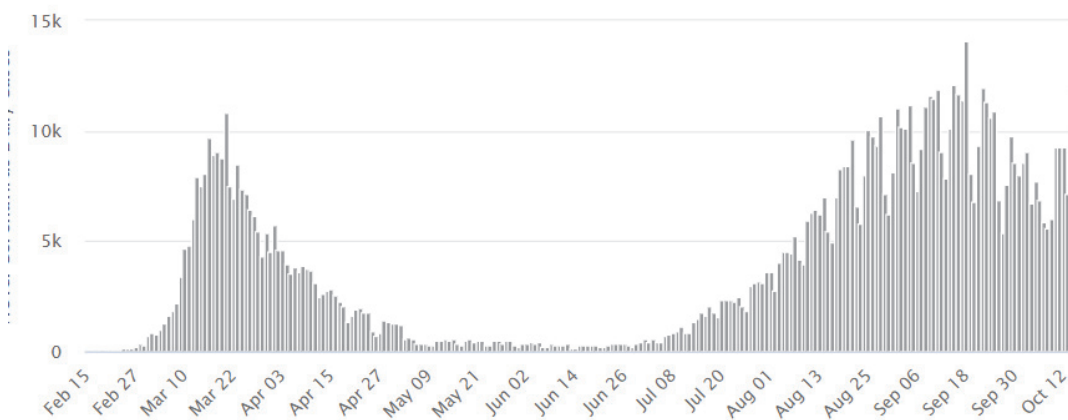

Рис.1. Кількість нових випадків Covid-19 в Іспанії [2].

На противагу, в країнах, які не дотримувались жорсткого карантину, або не було достатнього контролю поступово збільшується кількість підтверджених випадків. При цьому, за загальною статистикою з усього світу другої хвилі теж не спостерігається, кількість підтверджених випадків щоденно рівномірно збільшується, що відображено на рис.2.

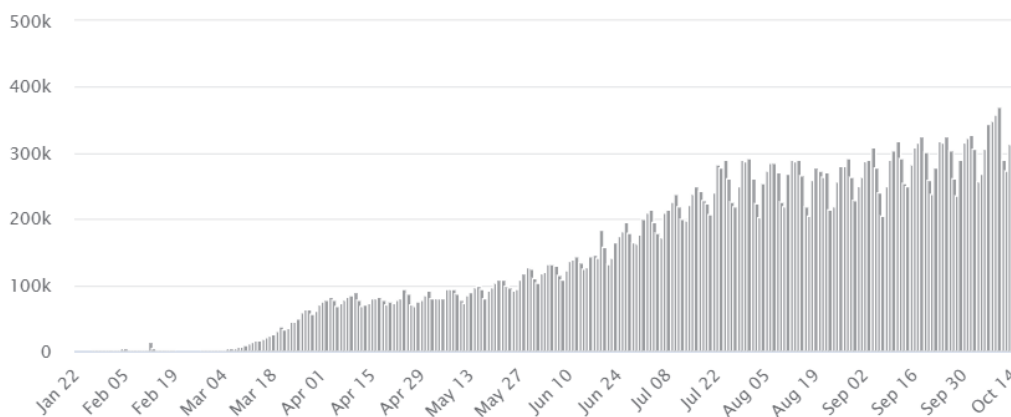

Рис.2. Кількість нових випадків Covid-19 в світовому масштабі [2].

Висока смертність при зараженні коронавірусом в Індонезії пов'язана як зі слабким розвитком системи охорони здоров'я, так і з бідністю населення. В Індонезії на 10 тис. чол. Припадає лише 4 лікаря (в Італії – 40, в Південній Кореї – 24), 12 госпітальних і 3 реанімаційних ліжка, що набагато нижче встановлених ВООЗ стандартів по АТР.

Проведення заходів щодо стримування поширення епідемії в країні ускладнене і через слабо розвинену систему тестування на коронавірус. За показником охоплення населення тестуванням Індонезія помітно відстає від

інших країн Південно-Східної Азії. Якщо у В'єтнамі на 1000 чол. є 2,17 тестів, то в Індонезії – всього 0.21. Це ускладнює точну оцінку епідеміологічної ситуації. При цьому уряд спочатку приховував інформацію про зростання захворюваності коронавірусом, щоб уникнути паніки в суспільстві.

Тому виникає питання: як же зміниться світ після пандемії? По-перше, варто відмітити активний перехід людей в інтернет-середовище. Для прикладу, кількість користувачів сервісу відео-конференцій Zoom зростає в порівнянні з аналогічним періодом минулого року на 354 % – до 265 400. У квітні 2020 року кількість щоденних учасників відео-конференцій збільшилась до 300 млн. Для порівняння, в грудні 2019 року цей показник дорівнював 10 мільйонам.

Також карантин став часом розвитку кур'єрської служби. Відтепер замовити додому можна не тільки їжу, а ще й ліки та інші товари, які доставляються спеціальними службами в найкоротший час. Зауважимо, що маски й антисептики входять до основного споживчого кошику.

Пандемія та карантин має сильний вплив на розвиток туризму у всьому світі. Зараз обмеження на міжнародні перевезення гальмують галузь міжнародного туризму, та водночас дають можливість розвивати внутрішній туризм, що дозволяє більшій частині грошей залишатись в країні. Через дотримання соціальної дистанції готелі працюють не на повну потужність, відсутній шведський стіл в звичному розумінні. Туризм в більшості країн ще не відновився, а в тих, які вже готові приймати туристів існує безліч обмежень. Зокрема, в Турції, готелям перед тим як відкритись на сезон 2020 р. було необхідно підготувати курорти згідно відповідно до нових санітарних норм та отримати спеціальну ліцензію на ведення готельної діяльності під час карантину.

Зараз для економіки кожної країни важливо хоча б залишитись на місці. Для людей важливо не втратити роботу та адаптуватись під сучасні реалії. Безумовно, світ змінюється і буде змінюватись надалі, стане більш діджиталізованим, водночас зробить крок назад та крок вперед.

Список використаних джерел:

1. Рогожина Н.Г. Ризики COVID-19 для Индонезии / Рогожина Н.Г. // ИММО РАН. – 2020.
2. Статистична довідка: Коронавірус Retrieved from: <https://www.worldometers.info/coronavirus/country/indonesia/>.
3. Индонезия эпоху COVID-19 // Retail & Loyalty. 2020. Retrieved from: <https://retail-loyalty.org/news/indoneziya-v-epokhu-covid-19-massazh-i-balzam-panatseya-ot-vsekh-nedugov/>.

ШАРКО К. Т.

ПАНДЕМІЯ COVID-19 ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЗОВНІШНІЮ ПОЛІТИКУ Й ЕКОНОМІКУ КНР

Шарко Климентій Тарасович,

студент групи УКС-51,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

E-mail: klimentiishark@gmail.com

Науковий керівник: д.і.н., проф. Лиман С.І.

Пандемія COVID-19 вплинула не тільки на повсякденне життя, а й на становище гравців у світовій політиці. Ще на початку 2020 р. країни вводили карантинні обмеження: зачиняли кордони для зовнішньоторгової діяльності та зменшення міжнародного пасажиропотоку. Почали зачиняти підприємства, навчальні заклади, а транспортна система зазнала значних збитків. Через відсутність ліків та вакцини від коронавірусу, ці заходи наразі є єдиним варіантом боротьби з хворобою.

Що ж до зовнішньої політики КНР, то тут необхідно звернути увагу на Південно-Китайське море (ПКМ), яке є детермінуючим фактором у відносинах між КНР, США та країнами АСЕАН.

Суперечки у ПКМ щодо кордонів виключних економічних зон і континентального шельфу, питання приналежності архіпелагу Спратлі та Парасельськими островами з акваторією моря ніколи не підривали так гостро відносини між АСЕАН та КНР. Міжнародно-правовий статус ПКМ залишається невизначеним, хоча Пекін і країни АСЕАН підписали та ратифікували Конвенцію ООН з морського права (UNCLOS) у 1982 р.

Китай та В'єтнам претендують на Парасельські острова, при чому на них претендує і Тайвань. У 1956 р. і 1974 р. Китай окупував ці острова у кризові періоди для В'єтнаму. Це сталося, коли Франція вивела власні війська з В'єтнаму та під час падіння сайгонського режиму у Південному В'єтнамі.

На архіпелаг Спратлі претендують В'єтнам, КНР і Тайвань, частково на окремі рифи та острова – Малайзія та Філіппіни. У 1988 – 1992 рр. ВМС КНР встановили контроль над 9 рифами на Півдні архіпелагу Спратлі. У лютому 1992 р. Всекитайські збори народних представників прийняли закон, у якому було вказано, що Спратлі і Парасельські острова – це частина КНР і вони включені у склад провінції Хайнань [2].

На початку 2020 року країни АСЕАН прогнозували, що через пандемію COVID-19 китайська сторона зменшить свою активність у ПКМ. У перші місяці пандемії так і було. Однак після тиші у зовнішньополітичному просторі у ПКМ, яка викликана пандемією, Пекін побудував на архіпелазі Спратлі у ПКМ дві науково-дослідницькі станції, які за офіційною версією мають досліджувати екологію моря та будову рифів. Проте, існують припущення, що ці станції будуть використані Пекіном у воєнних цілях, після побудови там нових систем стеження за підводними човнами [6].

Більше того, Пекін запускає новий проект під назвою «Відкрите море-2020». Він діє з 1 квітня до 1 листопада і забороняє ловлю риби, видобуток нафти і газу, будівництва різних об'єктів, видобуток піску та інші дії, які порушують китайське законодавство на території архіпелагу Спратлі [1].

Звісно прибережні країни опротестували китайський проект. Наприклад, В'єтнам гарантує своїм рибакам безпеку, а Філіппіни виразили підтримку В'єтнаму.

Осторонь не залишилися й США. Вже 1 червня представник США в ООН відправила лист Генеральному секретарю ООН, в якому було сказано, що територіальні претензії Китаю порушують міжнародне право та права і свободи, якими користуються США та інші країни у регіоні [7].

Після ноти протесту Вашингтон посилив власну присутність у ПКМ тим, що розвернув два додаткових кораблі, які призначені для ведення бойових дій у прибережній зоні. Це говорить про те, що США починає нарощувати військову міць у ПКМ і перестає бути спостерігачем.

Щодо економіки Китаю, то станом на вересень 2020 року, вона повертається у нормальне русло. Однак, у першій половині 2020 року закриття китайських міст та заводів мало вплив на ТНК Apple, Nissan. Вони закрили власні заводи за межами Китаю, через відсутність деталей для виготовлення автомобілей.

Авіакомпанії теж зазнали збитків. Міжнародна організація громадянської авіації спрогнозувала зниження глобальних доходів КНР на 4 – 5 млн. дол. США.

Туристична галузь КНР також не є винятком: масово відмінюються спортивні заходи, виставки та ділові форуми [5].

У звіті Національного бюро статистики Китаю є інформація, що станом на 26 лютого 2020 року 86,6 % підприємств змогли відновити свою діяльність. Найбільшого виробничого підйому зазнала фармацевтична галузь, транспортний сектор та виробники продовольчих товарів [3].

Аби подолати наслідки пандемії, Держрада Китаю має на меті зменшити податкові виплати для людей з низьким рівнем доходу та спростити систему оподаткування малого і середнього бізнесу.

У лютому 2020 року Держрадою було дозволено місцевим урядам випустити на суму 42 млрд. дол. США спеціальні облігації для збільшення виплат на інфраструктуру.

Взагалі за 2020 рік, місцеві уряди можуть випустити облігацій на 350 млрд. дол. США. Всі гроші підуть на інфраструктурні проекти і стимуляцію економічної активності [4].

Таким чином, підсумовуючи вище сказане, Китай не забув про свої стратегічні цілі через пандемію коронавірусу. Політика Китаю у регіоні демонструє, що ПКМ ще надовго залишиться центром міжнародної напруги. Все залежить від того, яке значення надає Пекін проблемі у ПКМ і як будуть реагувати прибережні країни на дії Китаю.

На нашу думку, ключом до вирішення даної проблеми є всеосяжна та взаємовигідна співпраця країн АСЕАН з КНР і навпаки – КНР з АСЕАН. Саме

такий формат дозволить знайти оптимальний для обох сторін компроміс щодо вирішення конфлікту.

Список літератури

1. Габуев А. *Готовность к худшему* / Центр Карнеги. 2020. Retrived from: <https://carnegie.ru/2020/02/07/ru-pub-81006>. 2. Габуев А. *Куда ведет китайский выход*. Центр Карнеги. 2020. Retrived from: <https://carnegie.ru/2020/05/08/ru-pub-81744>. 3. Журавлёв А. *После карантина. Как Китай спасает свою экономику от шока коронавируса* / Центр Карнеги. 2020. Retrived from: <https://carnegie.ru/commentary/81578>. 4. Кобелев Е. В. *Южно-китайское море: тлеющий очаг конфликтов* / Е. В. Кобелев. АСЕАН в начале XXI века. Актуальные проблемы и перспективы. Москва, 2010. ИДВ РАН. С. 82–102. 5. Локишин Г. М. «Забывтая война»: мотивы, последствия, уроки / Г.М. Локишин. Актуальные проблемы вьетнамоведения. 2019: вьетнамо-китайские отношения после войны 1979 года. Москва: ИДВ РАН. С. 13–44. 6. Локишин Г. М. *Вьетнамо-китайские отношения: проблемы и перспективы*. Вьетнамские исследования. Москва: ИДВ РАН, 2014. С. 49–73. 7. Локишин Г. М., Кобелев Е. В., Мазырин В. М. *Сообщество АСЕАН в современном мире*. Москва: ИД «ФОРУМ», 2019. 296 с. 8. Craft Kelly. *Letter to Antonio Guterres, Secretary-General of United Nations, 02020*. Retrived from: https://usun.usmission.gov/wp-content/uploads/sites/296/200602_KDC_Chinas_Unlawful.pdf.

ШКАРУПА Т. С.

ФАКТОР ГОНКОНГУ У ТОРГОВЕЛЬНІЙ ВІЙНІ США ТА КИТАЮ

Шкарупа Таїсія Сергіївна,

студентка групи УК-42,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

E-mail: tshkarupa1999@gmail.com

Науковий керівник: д.і.н., проф. Лиман С.І.

Торгівельна війна – політична та економічна конфронтація США та КНР, що розпочалася у 2018 р. У 2017 р. величезне негативне сальдо США у торгівлі товарами з КНР (571 млрд. дол.) посилює протекціоністські настрої в США. Внаслідок чого США підняли мита на імпорту китайських товарів задля зниження торгівельного дефіциту США із Китаєм (рис. 1). Це питання має глобальне значення, оскільки ескалація американо-китайського торгового конфлікту погіршує світову кон'юнктуру, створює небезпечний прецедент і негативно позначається на фінансових ринках, що розвиваються [1].

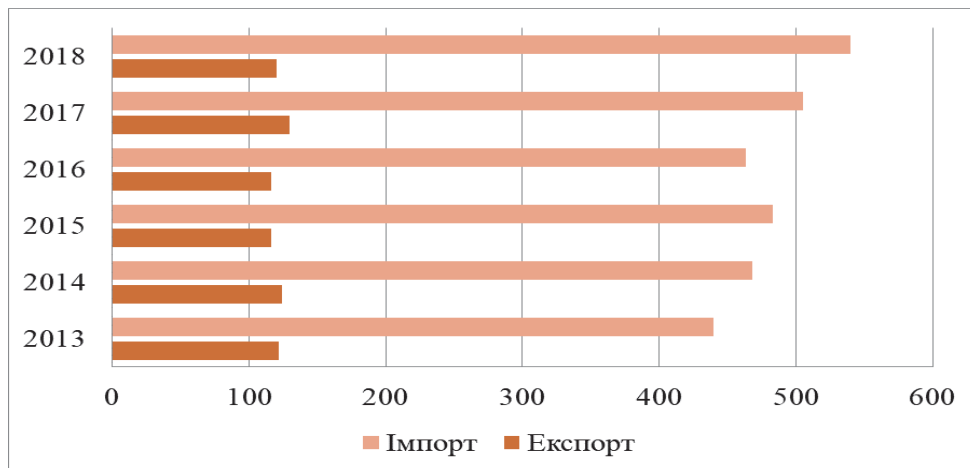

Рис. 1 Торгове сальдо США з КНР у 2013 – 2018 рр., млрд. дол. США

Перлина Сходу Гонконг (香港), що розташований на південному сході Китаю, став його частиною у 1997 р., вийшовши з-під влади Британської корони. Наразі він має статус Спеціального адміністративного району (САР). Унікальне місто, що в своєму регіоні зветься Сянган, є одним з найвпливовіших фінансових центрів в Китаї, в усій Азії, та навіть у всьому світі. Саме через Гонконг проходять 60-70% інвестицій в Китай та з Китаю [2]. Гонконг поєднує у собі різноманіття аутентичної кантонської культури та історичного минулого британської колонії. Місцеві жителі розмовляють на кантонському діалекті китайської мови та англійською, всюди використовуються традиційні ієрогліфи.

Гонконг завжди був важливим економічним партнером Китаю, починаючи з політики відкритих реформ Ден Сяопіна в кінці 1970-х рр. Завдяки цим реформам в Китай швидкими темпами рушили іноземні інвестиції. Більш того їх економіки ставали все більш взаємопов'язаними [3]. Станом на 2019 р. Гонконг був третім найбільшим торговим партнером материкового Китаю (після США та Японії), і їх загальна вартість торгівлі становила 6,3% від загальної торгівлі материка. КНР є найбільшим постачальником товарів до Гонконгу з 1982 р. У 2019 р. вартість загального імпорту Гонконгу з материка становила 262,6 млрд. дол. США, що становить 46,6% від загального імпорту Гонконгу у цьому році. Одночасно материк був найбільшим внутрішнім експортним ринком Гонконгу, поглинувши товарів на 2,6 млрд. дол. США, або 43,3% від загального внутрішнього експорту Гонконгу [4].

Одночасно, відносини між материком та Гонконгом ускладнюють соціально-політичні особливості. Принцип «Одна країна – дві системи» досі залишається одним з найважливіших базисів взаємин по лінії Сянган – Пекін. Проте між Сянганом і материковим Китаєм існує ряд розбіжностей, які згодом стають причиною протестів. Даний фактор дестабілізує політичну обстановку не тільки в Гонконзі, але і на території материкового Китаю, Тайваню і Макао [5]. З червня 2019 р. в Гонконзі проходять масштабні вуличні акції протесту проти вступу в силу закону про екстрадицію на територію материкового Китаю. За повідомленнями британського Центрального Банку, заворушення в Гонконзі

спричинили відтік капіталу з інвестиційних фондів цього азіатського фінансового центру на суму до 5 млрд. дол. США [6].

Експерт Heritage Foundation (стратегічний дослідницький інститут США, який займається широким спектром дослідження міжнародної політики) Террі Міллер стверджує, що у разі погіршення ситуації з захистом інвесторів і їх власності, міжнародний бізнес почне йти з Гонконгу. Це підірве його економіку і позбавить Китай унікального фінансового моста на Захід [7]. Цей фактор на свою користь використав Д. Трамп під час торговельної війни з Китаєм.

14 липня 2020 р. Д. Трамп підписав Указ про позбавлення Гонконгу особливого торговельного статусу (The President's Executive Order on Hong Kong Normalization) [8]. Президент США заявив, що із Гонконгом тепер будуть поводитися так само, як із материковим Китаєм – без особливих привілеїв, без особливого економічного режиму та без експорту секретних технологій. Причиною такого рішення став намір керівництва в Пекіні затвердити новий закон про безпеку у Гонконзі (Hong Kong national security law, June 2020) та його фактична підтримка з боку адміністрації Гонконгу на чолі з Керрі Лам [9]. Таким чином, окрім того, що наразі Гонконг зазнає політичної нестабільності через масові протести та заворушення, він витримує подвійний тиск американських санкцій.

На КНР фактор Гонконгу у конфронтації з США впливає неоднозначно. З одного боку, Гонконг відіграє ключову роль в транскордонних потоках капіталу Китаю і полегшує доступ материкової частини країни до іноземного капіталу. На Гонконг припадає 60% облігацій, які китайські позичальники розмістили за межами країни, і 26% синдікованих кредитів. Мати західний фінансовий центр в комуністичній країні вигідно, адже це допомагає Китаю зберігати свій фінансовий сектор в ізоляції і при цьому уникати негативних наслідків такої закритості, не стикатися з обмеженнями доступу до активів за кордоном [2]. З іншого боку, колись найбільший контейнерний порт світу Гонконг спочатку поступився позиціями Шанхаю після приєднання Китаю до СОТ. Економіка Китаю зростає, і частка Гонконгу в ній скорочується: на момент приєднання в кінці 1990-х вона перевищувала чверть ВВП Китаю, тепер – близько 6%. Населення постійно незадоволене утиском свобод, протести ще більше підривають економіку, відлякують туристів і покупців нерухомості, а компанії під тиском влади намагаються приборкати політичну активність співробітників, що виливається в страйки і звільнення [10].

Таким чином, може скластися враження, що Гонконг є своєрідним баластом для Китаю, і не може слугувати фактором тиску на Китай у торговельній війні. В економічному сенсі така думка допускається, однак фактор Гонконгу носить політичний характер. Адже китайське МЗС назвало дії США «грубим втручанням у внутрішні справи». Міністерство висунуло попередження про санкції щодо американських громадян і організацій «з метою захисту законних інтересів Китаю» [11]. До того ж Китай має діяти за Міжнародним договором 1997 р., відповідно якого Гонконг залишається під протекторатом КНР до 2047 р. Таким чином, Китай не може дозволити втручання у внутрішні справи такого конкурента як США, і боротьба за

Гонконг є важливим фактором китайської політики в торгівельній війні, адже відповідає національним інтересам країни.

Список літератури:

1. Виноградов А. О. *Американо-китайская экономическая конфронтация: идеология, хронология, значение* / А. О. Виноградов. // *Вестник РУДН.* – 2019. – №1. – С. 35–36.
2. Нз Г. *Финансовые риски мира от политического кризиса в Гонконге.* Эконс. 2019. Retrived from: <https://econs.online/articles/opinions/finansovie-riski-mira-ot-politicheskogo-krisisa-v-gonkonge/>;
3. Новопашин М. А. *Формы взаимодействия экономик Гонконга и материкового Китая.* *Magister Dixit.* 2015. Retrived from: <https://cyberleninka.ru/article/n/formy-vzaimodeystviya-ekonomik-gonkonga-i-materikovogo-kitaya>;
4. *Hong Kong and Mainland of China: some important facts.* *Hong Kong Trade and Industry Department.* 2020. Retrived from: <https://www.tid.gov.hk/english/aboutus/deptprofile/organization.html>;
5. Серова К. Е. *Гонконг как центр политической нестабильности в КНР.* *Скиф. Вопросы студенческой науки.* 2020. Retrived from: <https://cyberleninka.ru/article/n/gonkong-kak-tsentr-politicheskoy-nestabilnosti-v-knr>;
6. *Банк Англии сообщил об оттоке \$5 млрд из Гонконга из-за массовых протестов.* *Интерфакс.* 2019. Retrived from: <https://www.interfax.ru/business/688247>;
7. Miller T. *China Risks Hong Kong's Economic Freedom.* *Heritage Foundation.* 2019. Retrived from: <https://www.heritage.org/international-economies/commentary/china-risks-hong-kongs-economic-freedom>;
8. *The President's Executive Order on Hong Kong Normalization.* *U.S. Consulate General Hong Kong & Macau.* 2020. Retrived from: <https://hk.usconsulate.gov/2020071403/>;
9. *Trump signs order stripping Hong Kong of special status.* *AA.* 2020. Retrived from: <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/trump-signs-order-stripping-hong-kong-of-special-status/1910740>;
10. *Калмыков А. Окно в мир. Почему Гонконг жизненно важен для Китая.* *BBC.* 2019. Retrived from: <https://www.bbc.com/russian/features-49467038>.
11. *Дональд Трамп вводит санкции против Гонконга и Китая.* *BBC.* 2020. Retrived from: <https://www.bbc.com/russian/news-53417384>.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**Україна та країни Східної
та Південно-Східної Азії:
досвід модернізації та перспективи взаємодії**

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З НАГОДИ 75-РІЧЧЯ СТВОРЕННЯ ООН
(13 листопада 2020 року)**

Українською мовою

Матеріали подаються в авторській редакції

Відповідальний за випуск *М.Ю. Онацький*
Макет обкладинки В.В. Тарасенко

Формат 60×84/16. Ум.-друк. арк. 7,67. Тираж 150 пр. Зам. №1694

Видавець: ФОП Панов А. С.
Свідоцтво серії ДК № 4847 від 06.02.2015 р.
м. Харків, вул. Жон Мироносиць, 10, оф. 6,
тел. +38(057)714-06-74, +38(050)976-32-87
copy@vlavke.com

Надруковано у друкарні ФОП Тарасенко В. П.
Свідоцтво № 24800170000043751 від 21.01.2002 р.
61124, м. Харків, вул. Зернова, 6/267.
Тел. +38(097)273-11-77